

NR 1, 2010
50:-

Brand # 1 2010 Anarki och jävlar anamma!

anarki
& jävlar
anamma!

Brand

Brand
Anarkistisk tidning sedan 1898

Redaktör: Samira Ariadad

Redaktion: Balsam Karam, Kajsa Ekis Ekman, Samira Ariadad, Patrik Gro-nostaj, Tove Holm, Andreas Jonasson, Vidar Egner, Olle Eriksson, Sofia Carlevi, Mathias Wåg, Jonatan Johansson, Valentina Martinez

Medarbetare: Salka Sandén, Nick Dyer-Witheford, Rasmus Fleischer, Gustav Fridolin, Per Ferm, Osynliga kommittén, Tatjana Markus, Lea Honorine, Eva Boufoon Bygren, Kristoffer Flammarion, Tobias Hübinette

Grafisk form: Jesper Nilsson

Bildredaktör: Matilda Ruta

Foto, illustration: Hanna Gustavsson, Maria Sand, Matilda Ruta, Mattias Elftorp, Olle Söderström, Karin Casimir Lindholm, Fredrik Carlander, Lotta Bjä-lemark, Nina Linde, Lisa Ewald

Omslag: Matilda Ruta

Webb: www.tidningenbrand.se

E-post: info@tidningenbrand.se

Tryck: Norra Skånes Offset AB, 2010

Ansvarig utgivare: Mathias Wåg

Prenumeration:
300 kr för 6 nummer

Box 150 15, 104 65 Stockholm
Plusgiro 478 24 80-0,
Kulturföreningen Brand
ISSN: 0284-9526

Brandtal

Hundratolv år på nacken. Brand är allt en seglivad tidning. Nu är vi tillbaka, i ett nytt format. När Brand startades av Soci-aldemokratiska partiets ungdomsförbund Ungsocialisterna 1898 var visionen med tidningen att ha ett forum för att försva- ra de arbetarkamper som fördes mot de borgerliga attackerna i media. Den gavs i perioder ut som veckotidning med som mest 60 000 läsare. När arbetarrörelsen splittrades i en parlamentarisk och en utomparlamentarisk del blev Brand det främsta språkröret för den utomparla-mentariska delen. På Brands sidor pre-senterades olika socialistiska ideologier, som syndikalism, anarkism och marxism. Den diskussionen låg till grund för star-ten av fackföreningen Sveriges arbetares centralorganisation för hundra år sedan. På kultursidorna fann proletärförfattarna sitt viktigaste forum för att publicera sina första texter.

Brand har sedan slutet på 80-talet husor-gan för en aktiviströrelse, det forum där anarkistiska aktionsgrupper diskuterat och kommunicerat med varandra. Med Internets framväxt och ökade betydelse har behovet av en sådan tidning dock minskat. Aktiviströrelsen har också haft sina begränsningar. Den har varit en ren-odlad ungdomsrörelse och ofta gått att isolera från vänstern och sociala kamper.

Anarki med ett ansikte. Vår ambition är att förnya Brand. Vi vill ge ut en tidning där vi ger oss in i samhällsdebatten ur ett frihetligt underifrånperspektiv, nära knuten till de sociala kamper som pågår. Brand har en fantastisk historia. Vi vill bidra till den, föra vidare den radikalitet och det engagemang som den burit på i över hundra år, knyta an till traditionen inom den ”andra” arbetarrörelsen. Att fortsätta vara en anarkistisk tidning, men en öppen anarkism – där vi fokuserar mer på innehållet än etiketter, identitet

och historiska datum: det viktiga är inte vad skribenter kallar sig utan vad de gör – oavsett om de är aktiva i ett parti, en folkrörelse eller knutna till en viss institu-tion. Anarkism som innehåll är att foku-sera på radikal systemkritik, på autonomi och självorganisering, direkt aktion och massolydnad, direktdemokrati, antago-nism och inbördes hjälp – eller varför inte på det kulturella planet som en an-tiauktoritär uppkäftighet, DIY-anda och fuck-finger åt den institutionaliserade politiken.

G som i Gemenskap. Det löper en röd tråd genom det här första numret av nya Brand. Ett flertal ockupationer har svept över landet, COP15 samlade tiotusentals klimataktivisterna och avtalsrörelsen är i full gång. Dessa politiska frågor har en-gagerat många och vi i redaktionen har frågat oss vad dessa olika frågor har ge-mensamt. Artiklarna försöker hitta hur ”det gemensamma” uppstår, det gemen-samma i den kollektivitet som uppstår i en stadsdel kring en ockupation eller i klimatdemonstrationerna i Köpenhamn – och hur den kan förloras när huset är borta eller demonstrationen är över. Den röda tråden är att se praktiken och tillbli-velsen av allmänningar och gemenskaper, genom olika kollektiva praktiker, oavsett om det är ockuperade rum, offentligt ägda eller privatägda. Vi betraktar de gemen-samma allmänningarna i vetenskapen och kulturens gemensamma rum. Rör vi oss bortom det svenska språket kanske vi kan visa denna tråd tydligare: hur den löper via allmänningarna (the commons), det gemensamma (the common) vidare till den Osynliga kommitténs betonande på kommunen (la commune) som gemen-skap och Nick Dyer-Withefords försök att beskriva ett system av allmänningar (commonism). Eller som vi alltid har sagt: Anarki är kommunism! •

Hanna Gustavsson:	
Barbabok flyttar hemifrån	2
Gustav Fridolin:	
Håll ögonen på makten	4-5
Valentina Martinez:	
Amor y anarquía	6-7
G som i gemenskap	8-9
Mathias Wåg:	
Ce n'est qu'un debut	10-11
Osynliga Kommittén:	
Det stundande upproret	12-19
Kajsa Ekis Ekman: Kravallen	
- en kollektiv förälskelse	20-23
Kristoffer Flammarion:	
Kunskap måste delas	24
Karin Casimir Lindholm:	
Nu säljer dom	25
Mathias Wåg, Kajsa Ekis Ekman:	
Först tar vi ett hus, sedan hela	
staden	26-39
Ockupationskarta	40-41
Liv Strömquist: Barbapappa	42-43
Samira Ariadad, Rasmus Fleischer:	
Att göra gemensamma rum	44-46
Lars Sjunnesson: Åke Jävel	47
Nick Dyer-Witthoford: Commonism	
- allmänningar som system	48-53
Tatjana Markus:	
I Zapatas skola	54-57
Eva Bouffoon Bygren:	
Resan mellan murarna	58-60
Tobias Hübinette:	
Om rätten till sin egen historia....	61-62
Sara Hansson:	
Coaching me softly	63
Samira Ariadad: Det finns inget tillfälligt	
med tillfälliga anställningar	64-65
Patrik Gronostaj:	
Bröd och papper.....	66-69
Petter Nilsson:	
Bortom samförståndet	70-73
Per Ferm: Reclaim the streets	74
Recensioner:	75-77
Henrik Bromander:	
Nästa års osmakligheter	77
Salka Sandén: Dikter	78-79
Moa Martinsson: Majdagen och	
de unga proletärerna	80-81

Gustav Fridolin höjer ett varnande finger. Håll ögonen på makten

”Om det röda alternativet hämtar sin inspiration från socialismen och kommunismen, och det blå från liberalismen och konservatismen – så finns det inget tvivel om att det gröna alternativet har en rik anarkistisk tradition att falla tillbaka på.” Så skriver den norske gröne ideologen och freds- och konfliktforskaren Johan Galtung i *Rörelserna* och så lät det när jag blev miljöpartist någon gång i mitten av 90-talet.

Det var lite som att stiga rätt in i en torktumlare. Miljöpartiet var mitt inne i en turbulent tid. Man hade för andra gången tagit sig in i riksdagen och var fast beslutet om att inte än en gång göra ett kort gästspel utan denna gång stanna kvar vid köttgrytorna och under kristallkronorna. Men transformeringen mellan att vara ett marginellt protestparti och att vara ett parti med parlamentarisk makt var inte enkel. Tack och lov.

Det blev viktigt att försöka hålla ögonen på målet, på det samhälle man ville åstadkomma, det man ville komma närmare genom enträget arbete i politikens pannrum. Några unga gröna skrev stridsskriften *Grön guide till galaxen* där den unga riksdagsledamoten Annika Nordgren förutspådde partisplittring mellan de ljus- och mörkgröna. Språkröret Birger Schlaug talade om behovet av en grön kulturrevolution. Varje kommatecken i varje framförhandlad kompromiss nagelfors av vakthållande kongresser och förtroenderåd.

Jag hade hamnat i politiken i protest mot det som skedde runt mig, mot nedskärningarna som ackompanjerade min uppväxt. Mot att det sparkades lärare,

stängdes fritidsgårdar och försvann framtidsmöjligheter. Jag var förbannad på politikerna som förvandlade sådant som tidigare generationer kunnat ta för självklart – som jobb och bostad – till eftersträvensvärda exklusiviteter. Jag oroades av det som kom i hopplöshetens spår; rasismen, utslagningen, drogerna. Min politiska övertygelse handlade alltså om att värna det gemensamma samhälle som vi byggt genom skatt, lag och välfärd. Miljöpartiet slet med att passa in den

Staten kan bli en förvuxen koloss, ta monopol på kreativiteten och likt ett Babels torn resa sig över sina medborgare.

vildvuxna anarkismen i de kavajer man tvingas bära i riksdagens plenisal. Det kan tyckas som en paradox. En person som engagerat sig för att stödja det offentliga, hamnar i en organisation som när en anarkistisk misstro mot staten, makten och det centrala beslutsfattandet.

Men av det till synes motstående formades en syntes. De grönas politik under 90-talet och därefter kom att handla om att stödja gemensamma satsningar på gemensamma behov, men ge möjligheter för människor att själv vara utförare av behoven. Man bröt med den statssocialistiska vänstern och bejakade att föräldrar struntade i politikernas nedläggningsbeslut och drev vidare byskolor. Man stödde invånarna i Rosengård när de skötte förvaltningen av sina bostadsom-

råden själv, istället för att ge pengarna till kommunen eller privata företag. Man tyckte att en läkare kunde driva sin egen klinik och norrlänningarna köra norrlandstågen. Men pengarna stod vi för tillsammans. I statsvetenskapen kallades visionen som man försökte göra praktisk handling av för ett brukarsamhälle. Som medborgare reducerades man inte till skattebetalare eller konsument, utan man tilläts själv möta de behovs om uppstod i samhället. När jag nu med viss tveksamhet och med respekt för de grönsvarta reglerna om rotation i politiken och att undvika maktens korruption närmar mig den politiska verkstaden igen så upptäcker jag att världen har förändrats snabbare än de gröna idéerna hängt med.

Fortfarande vurmar Miljöpartiet för friskolor och privatklinik. Men nu är det inte längre föräldrar och läkare som själva vill driva sina verksamheter. Nu flyttar man inte längre makt från den centrala staten

till lägre nivåer – utan bort från demokratin. Multinationella skolkoncerner, riskkapitalbolag med bas i skatteparadis och andra länders statliga bolag försöker alla göra sig en hacka på våra gemensamma behov här. Det flyttar makten ännu längre ifrån tunnelbaneföraren, sjuksköterskan eller läraren. Det flyttar besluten över neddragningar och strukturförändringar från politiker man i vart fall kan möta, samtala med och rösta bort till anonyma styrelserum.

Det gäller att hålla ögonen på makten. Staten är inte en vän. Staten kan bli en förvuxen koloss, ta monopol på kreativiteten och likt ett Babels torn resa sig över sina medborgare. Staten behöver kontrolleras, utmanas, styras av sina medborgare. Men att stycka upp staten och sälja den bit för bit till andra intressen längre ifrån vår kontroll – det är att fastna bakom ideologiska skyggglappar och missa frågan om vart makten migrerar. •

Syndikalisterna 100 år

I juni fyller den svenska syndikalismen hundra år – en hundraåring som är vitalare och stridskraftigare än på länge. Sveriges arbetares centralorganisation firar med ett stort kalas 9–13 juni i Stockholm. SAC bildades ur det fackliga missnöjet med LO:s hanterande av storstrejken vintern 1909. Debatten om den revolutionära syndikalismen rasade på Brands sidor och många av ungsocialisterna deltog i uppstartandet av den nya fackliga organisationen. Men ungsocialiströrelsen var inte enad – många medlemmar hade viktiga fackliga positioner inom LO som unga, nyktra och stridbara militanter med gott anseende bland sina arbetskamrater och var skeptiska till startandet av ett minoritetsfack med bara radikaler. Frågan splittrade organisationen internt. Brands redaktör Hinke Berggren planerade till och med att avgå från sin post. I Brands kontrollkommittés protokoll den 4 augusti 1910 förklarar han sitt beslut: ”Han ansåg sig stå i vägen och därför ej borde stå kvar. Särskilt vore bildandet av den nya syndikalistiska organisationen ett missgrepp, som komme att skada den ungsocialistiska rörelsen. Man hade där bildat en organisation, som bestod av bara påvar, men icke medlemmar. Ansåg icke i Brand kunna stödja denna rörelse och därför var det bäst att avgå.” Dagens Brand får däremot passa på att gratulera sin lillasyster på hundraårsdagen. •

Stockholm stänger – Freiburg öppnar

Så hur slutade det svenska EU-ordförandeskapet hösten 2009? Högre gränser runt Europa, ökade polis-samarbeten för att jaga papperslösa flyktingar, samkörda dataregister. Det så kallade Stockholmsprogrammet är EUs nya femårsplan för att hantera den ”illegala” migrationen till unionen. I mars 2010 godkände EU-kommissionen svenska kommissionären Cecilia Malmströms lagförslag om att ge ökad makt åt myndigheten för gränsbevakning, Frontex. Enligt den nya lagen måste EU öka tvången på sina medlemsländer att följa EUs skärpta flyktingkontroll och öka samordningen av sina gränskontroller.

Men Stockholmsprogrammet står inte oemotsagt. Samtidigt som svenska ordförandeskapet bildades det europeiska nätverket ”Out of control” i Freiburg. Nätverkets syfte är att se till att kritiskt granska och sammanställa information om Europas nya säkerhetsarkitektur – den komplexa härva av myndigheter, regelverk, polissamarbeten och datasystem – som utgör kärnan i Fort Europa. Stockholmsprogrammet kontrar de med ett Freiburgprogram, en egen ”femårsplan för avvikande beteende, skapandes ett europeiskt utrymme av frihet, antikapitalism och uppror”. De deltog i protesterna mot Natotoppmötet hösten 2009 och planerar att medverka i No borderlägret i Bryssel under det belgiska EU-ordförandeskapet hösten 2010 för att fortsatt nätverka, sprida information och organisera erfarenhetsutbyten för hur man öppnar gränserna och motverkar EUs gränsregimer. •

Läs mer på:
www.outofcontrol.noblogs.org

Amor y anarquía. **Valentina Martinez** minns dagen då nazisten fick handväskan i huvudet

Vi har alla sett bilden på kvinnan som dänger sin handväska i huvudet på en nazist. Det var i Växjö, året var 1985 och det var första gången nynazister demonstrerade i Sverige sedan andra världskriget.

Jag var 13 år och militärjuntan hade just fallit i Uruguay. Parentestiden, som de vuxna i min närhet kallade exilen, var över för vår del. De flesta politiska fångar släpptes omedelbart fria. Vi bar ner alla bulletiner från solidaritetskomitén i källarförrådet. Vi var fria att återvända när vi ville. Ett kapitel var till ända. Det var en klar aprildag och vi cyklade till stan för att lyssna på Lars Werner som skulle hålla tal på torget. Det var jag, mamma och mina systrar. När vi kom fram chockades vi av de massor som samlats på torget (de flesta var latinos, liksom oss). Vi brukade aldrig vara så många på VPK:s torgmöten. Folk var upprörda och uppmärksamma på något helt annat än själva torgmötet som dessutom helt kommit av sig om det ens hunnit börja.

En annan grupp stod på trottoaren tvärs över gatan och nu upptäckte vi dem också. Tajta jeans och grova kängor. Rakade skallar och ansikten som växlade mellan aggression och avsmak. NRP. Nordiska rikspartiet.

Som jag minns det dröjde det ett tag innan folk började agera. Kanske trodde vi inte att fascismens ansikte skulle dyka upp i det nya landet. Men snart yrde äggen över huvudet på mig. Jag fick till och med ett utdelat i handen och sökte osäkert mammas blick men hon stod stel och orörlig med blicken fäst på de unga stövel-

killarna, inte fler än ett tiotal, som jagades iväg. Jag kan inte längre minnas om jag kastade mitt ägg och om jag gjorde det så kraschade det förmodligen inte långt från mina egna fötter.

Efteråt fick jag höra hur nazisterna låst in sig på tågstationens toalett och suttit och tryckt där tills polisen kommit till deras hjälp.

Vi lämnade torget i ett hav av sönderrivna flygblad. Vi cyklade hem och slog på nyheterna där dessa flygblad hölls upp en millimeter från kameran, folk som vrålade: det här är rasism, det här är fascism! Jag hämtade *Mina vänner*-boken, en sån man fick i födelsedagspresent och som jag egentligen var för stor för. Men nu visste jag äntligen vad jag skulle fylla i raden där man skulle skriva vad man hatade mest. Det kunde nu sammanfattas med tre bokstäver: NRP.

Sen lät jag även mamma fylla i en sida. Jag hängde över axeln på henne och läste hennes svar allt eftersom hon skrev dem. Hon tänkte inte igenom sina svar, skrev bara det första hon kom att tänka på, som om hon inte tyckte att det var så viktigt. Vad älskar du mest: Mina döttrar. Ditt bästa teveprogram: Dokument utifrån (här himlade jag med ögonen bakom hennes rygg). På sista frågan tvekade hon för första gången. Hon drog ut stolen en bit från bordet för att skaka av sig mig från sina axlar. Så drog hon tillbaka stolen, fattade pennan och skrev med bestämdhet.

Din högsta önskan: Amor y Anarquía. •

G som i gemenskap

Communis

Latinskt adjektiv, betyder “gemensamt” “allmänt”, “allmänt delat”.

Kommunen

[La Commune]

”Kommunen var 1800-talets största festspel. Bakom händelserna våren 1871 kan man se revoltörernas känsla av att bemästra sin egen historia, och då inte så mycket på det politiska ’regerandets’ nivå som på deras vardagslivs nivå. [...] Kommunen representerar, till dagens datum, det enda förverkligandet av en revolutionär urbanism: i direkt angrepp på spåren av den härskande organiseringen av livet, vilken förstod det sociala rummet i politiska termer, vägrande man att acceptera en förment skuldlöshet hos något enskilt monument. ’Alla rum är redan ockuperade av fienden... Autentisk urbanism kommer att framträda när en frånvaro av denna ockupation har skapats i vissa zoner. Vad vi kallar konstruktion börjar här’.”

(*Teser om Pariskommunen, ur Internationale Situationiste 1962*)

Det gemensamma

[the common]

En nickning, en blinkning, tecknen på samhörighet. Att dela en känsla. Ögonblick av igenkännande av behov och begär i en brinnande kamp, klassens sammanfattning när den formerar sig själv, steget ur en fattigdom som driver oss till villkorslös kärlek, den delade snattade kakan. Den sociala samverkan när vår produktion blir gemensam, en kreativ kombinerad organism, uppbackandet bakom bossens rygg. Demonstrationskedjan som brakar in i polislinjen. Den fria sammanslutningen av sammansvurna konspiratörer mot den rådande ordningen.

Allmänningar

[the Commons]

Områden (rum) utanför kapitalistisk inhägning, fria bruksvärden. Något som alla, eller alla inom ett visst kollektiv, kan tillgodogöra sig mot att de erkänner kollektivets rätt. Allmänningar finns av flera slag, som exempelvis gåvoekonomier som förvaltas av deltagarna själva, naturliga allmänningar, immateriella allmänningar, samt ”den offentliga sektorn”, allmänningar som förvaltas av en myndighet å brukarnas vägnar.

Allmännelighet

Att en rörelse i princip omfattar alla och att gränser mellan aktiva förkämpar och (tills vidare) passiva inte finns. Den radikala slutsatsen av alla människors lika värde och den radikala motsatsen till sekten. Det var den kristna rörelsen som formulerade begreppet allmännelighet i protest mot dåtidens hemlighetsfulla gnostiska sekter. Ingen annan rörelse har fullt ut lyckats förverkliga allmänneligheten, men massorganisationerna, som åtminstone är allmänneliga inom en klass, ett lokalsamhälle eller någon annan grupp, har kommit närmast. Allmännelighetens svaga sida är att det är svårt att organisera beslut i en allmännelig rörelse utan att göra skillnad på folk och folk. Allmänneliga rörelser måste därför innefatta organisationer av olika slag som kan stå för beslutsfattande och initiativ”. (*Folkrörelselexikon*)

Commonism

Allmänningen som system, en cirkulation av fria bruksvärden. Sammanbindandet av naturliga, virtuella, digitala och sociala allmänningar.

Gemensam välfärd

[Common wealth]

”Den gemensamma välfärd som byggdes under 1900-talet var ett uttryck för folkflertalets vilja att leva i ett solidariskt samhälle. I kölvattnet av den nyliberala politiken med avregleringar och privatiseringar växer ett helt annat samhälle fram. När girighet, egoism och privata vinstintressen får råda ökar klyftorna och den ekonomiska basen för den gemensamma välfärden undermineras. När vård, skola och omsorg drivs med privata vinstintressen blir det mindre pengar över till barn, sjuka och gamla. Privat rikedom och offentlig fattigdom växer fram sida vid sida.” (*Upprop för rättvisa och gemensam välfärd*)

Urban allemansrätt

”Det räcker inte med att stoppa högerens nedskärningar. Vi tror inte heller att välfärden enbart är skyddsnätet för sjuka och arbetslösa. Välfärden definierar istället Stockholm för oss alla: som arbetare, studenter eller egenföretagare har vi gemensamma behov. Ett högt avgiftstryck ger spärrar mellan olika stadsdelar, murar mellan muséer och människor samt gluggar mellan tänderna på stockholmarna. Avgiftsfritt gör däremot övervakningen i kollektivtrafiken onödig, kulturen folklig och våra leenden bländande. Genom att agera tillsammans kan vi få igenom en urban allemansrätt, och istället för ett hägna in kan vi öppna Stockholm.” (*Upprop till Reclaim Välfärdsblocket i Septemberalliansens demonstration 2009*).

Kommunikation

”I Kurt Johannessons bok *Retorik* läser jag att när romarna övertog övertygelsens konst från grekerna översatte de ’övertygande’ och ’övertygelse’ till ett enda ord, persuasio. Det ordet kommer från verbet suadere som betyder ’att råda’. Den som försöker övertya är den som kommer med råd: ’Jag har kunskap, jag har lösningar som ni behöver, jag delar gärna med mig så att detta blir vår gemensamma egendom.’ Så ser övertygelsens kommunikation ut. Ordet kommunikation, skriver Johannesson, kommer från latinets communis, ’gemensam’ och skulle därför kunna översättas till ”att göra något till gemensam egendom”. Och kanske är det detta som ställer till det. Att göra något till gemensam egendom – har vi inte slutat med det? Är inte det kommunism?” (*Nina Björk, Tyckfriheten, DN 15/3 2010*).

Kommunisering

”Kommunisering betecknar det processartade överskridandet och omkullkastandet av det kapitalistiska produktionssättet. [...] Kommuniseringen är det skeende som bryter ner de kapitalistiska relationerna och samtidigt skapar nya, icke-mätbara förhållanden mellan människor. Processen i fråga innefattar således två sidor, en destruktiv och en konstruktiv, och kan sägas utgöra en dynamisk, samtidig händelse. [...] Kommunerande tendenser kan skönjas både i diverse mindre kamper (till exempel i vissa typer av arbetsvägran och självreduktion) och i större skeenden som upplopp och revolter av allehanda slag, men förblir likväl just tendenser – spridda ansatser – så länge de enskilda upproren och försöken till vägran inte sker i samlighet”. (*Krigsmaskinen.se*)

Kommunism

”Ordet Kommunismus/Communismus skapades som en neologism (både i tyskan och latinet), och användes sporadiskt på ett nedvärderande sätt under och efter de religiösa krig som satte Europa i brand under från den sena medeltiden till den tidiga moderniteten. Lärorna från 1500-talets radikala strömningar som hutteriterna, hussiterna och taboriterna beskrevs som communisticae av deras samtida fiender och senare belackare. Sedan begravdes ordet och dök inte sensationellt upp igen förrän 1800-talet. Alla dessa kätterska 1500-talsrörelserna förespråkade delat ägande och gemensamt boende, och några av dem förespråkade expropriering med tvång från adeln och prästerskapet. Under det tyska bondekriget (1524-1525), då en rad kravallsituationer startade en våg av revolter över hela centrala Europa, hade predikanten Thomas Müntzer som ett av sina stridsrop *Omnia sunt communia*, alla saker är gemensamma. Det behöver väl inte nämnas att betoning på delandet har djupa rötter i den kristna historien och läran. ”Erant illis omnia communia” (Apg 4.32): ”Sakerna delades gemensamt mellan dem”. Sankt Augustinus påbud (cirka 400 e Kr) lyder: ”Et non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia”: “Kalla inget ditt eget, utan låt allt vara ert gemensamt”.” (*Wu Ming*)

Creative commons

Upphovsrättslig judo. Användande av immaterialrättsregler för att förhindra inhägnande och skapa öppna digitala allmänningar. Creative Commons är namnet på ett globalt projekt. startat på initiativ av amerikanska jurister. Förebilden är GPL-licensen för fri mjukvara, men Creative Commons skiljer sig genom att erbjuda valet mellan en rad olika licenser, mer eller mindre fria. Enligt kritikerna rör det sig bara om en ytterligare form av spotifiering. (*creativecommons.org*)

Spotifiering

”Att ta något som är gratis... Allt mer av vårt gemensamma inhägnas och privatiseras. Torg. Musik. Film. Fredagskvällar. Ett skidspår. Armhävningar. 1. ...*hugga av det svansen* ... Att kupera. Förändra utbudet till det sämre. Kvantitativt – färre. Kvalitativt – sämre. 2 ...*koda det* ... Det här aspekten är så viktig att den förtjänar en egen plats. Inte nog med att utbudet försämras. Det dyker ofta upp regler för hur det får användas. Som uppföranderegler i gallerior. Det kan också handla om tekniska begränsningar som gör att det bara går att använda på vissa sätt. Strömmar istället för nedladdning. Kopieringsskydd. Ibland är reglerna uttalade och väl kommunicerade. Exempelvis genom förbudsskyltar. Eller avtal för användning. Ibland är de mer subtila. Ibland outtalade. Sunt förnuft. Så där gör man inte. Fredagsmys. 3. ...*och belägga det med en avgift*. Ibland handlar det om en avgift. Ibland om någon annan motprestation, som att lyssna på reklam. Eller köpa en kopp kaffe i utbyte mot någonstans att sitta”. (*Bloggen Skumrask*)

i rörelse

Mathias Wåg Ce n'est qu'un debut

Det började skymma. Tårgasen svepte in demonstrationen som trött tågade hem efter en dags blockader på Strasbourgs gator. No border-lägret sommaren 2002 hölls inte vid någon av EUs yttre gränser, utan vid hjärtat av dess inre gräns: vid huvudkontoret för Schengens databaser över de ickeönskade ickemedborgarna. Jag stötte till Seba med armbågen. ”Titta”, mumlade jag under min sjal. ”Där är ju Strasbourgs universitet. Det var där allt började!”. Vi smet ut ur demonstrationen och tog vår obligatoriska kravallturistbild på oss själva framför universitetsbyggnaden. Det var här de franska situationisterna tumultartat kuppade kårvalet 1967 och lät trycka upp skriften *Misären i studentens miljö* i massupplaga. Skandalerna i Strasbourg inspirerade studenterna i Paris, gav språk och nya idéer åt den rörelse som exploderade maj -68. Det anrika Sorbonneuniversitetet i Paris ockuperades, barrikader i Latin-kvarteren, generalstrejken med miljoner arbetare. *Ce n'est qu'un debut*. Det här är bara början.

De trötta demonstranterna anlände i skymningstid till tätlägret utanför stan, infösta i ”aktivistgettot” av horder av kravallpoliser. Seba och jag vandrade trött hem bland alla barrios, tältkvarter, där de olika folkököken börjat servera mat och pubbarna börjat sälja öl och dra igång sina soundsystem. Ljudkaskader av kängpunk, dampig Scootertechno, seg reggae – den obligatoriska musiken. Tårgasdofterna från de svarta munkjackorna upphängda på tälten på vädring. En trött känsla av misär. Men från vårt barrio lät det annorlunda. Några elegant klädda fransmän spelade Liaisons

Dangereuses gamla elektroniska bodyklassiker blandat med obskyra franska schlagers. Vi tog varsin tallrik av barriots folkköksmat och fick samtidigt fransmännens tidskrift åstuckna oss i handen. Tiqqun, organ för det Imaginära partiet. Tjock som en telefonkatalog. Med rubriker om ”Misären i den subversiva miljön”, ”Tesser om den fruktansvärda gemenskapen”, ”Detta är inget program”, ”Sällskapet för utvecklandet av kriminell kunskap”. En tidskrift tydligt placerad i situationisternas tradition, uppdaterad med Foucaults biopolitik filtrerad genom Agamben, någon slags snetrippad Negri blandat med Camattes antipolitiska gäng och en dos insurrektionell anarkism. Hegel, Heidegger and Carl Schmitt snodda från reaktionen och givna åt upproret som vapenarsenal. Allt lockade till läsning, men allt var på franska. Nästan inga av Tiqquns texter gick att hitta på engelska, däremot på italienska, spanska och tyska.

Tiqqun gav en mörk beskrivning av livet i kapitalismens storstäder. Imperiet, den globala kapitalismen, är inte bara en uppsättning företag, överstatliga institutioner eller statligt våldsmonopol. Den ekonomiska och politiska makten verkar snarare mitt ibland oss, direkt i våra liv, i våra begär, i våra mellanmänniska relationer. Imperiet finns lika mycket i den dagliga jantelag, den ”hemska gemenskap” som håller oss nere. Jakten på att förverkliga sig själv som individ lämnar oss bara tomare. Tillståndet i Imperiet kan närmast liknas vid ett permanent inbördeskrig. Katastrofen har redan ägt rum. Vänsterns organisationer erbjuder oss ingen möjlig-

het till befrielse, utan är förstelnade former som snarare parasitärt livnär sig på kamper än att underblåsa dem. Hur överlever vi i detta tillstånd?

Det finns ljusglimtar. Explosioner som ger hopp, som visar på en möjlig väg att gå, att bryta sig loss. Bränderna i de franska banlieue-förorterna vintern 2005, studentockupationerna och blockaderna av Paris innerstad våren 2006 mot CPE-lagstiftningens upprivande av arbetsrätten för unga, det grekiska upproret efter dödsskjutningen av en ung student vintern 2007. Samtidigt som vi som Osynliga partiet i Sverige demonstrerade vårt stöd för de franska protesterna ockuperades Sorbonne igen i Paris. Ockupationskommittén skickade ut sina brinnande kommunikéer i världen. Det här är bara början. Skriften *Upprop* (Appell) förklarade revoltanden: ”Vi protesterar inte mot något, vi kräver inget. Vi formerar oss som kraft, som en materiell kraft, som en autonom materiell kraft mitt i det globala inbördeskrigets hjärta”. Ur askan av Tiqqun uppstod Osynliga kommittén.

I mars 2007 kom boken *Det stundande upproret* (L'insurrection qui vient), författad av Osynliga kommittén. Här gjordes ett försök att återupptäcka den befriande potentialen i gemenskapen, i den gemenskap som uppstår i revolten, i sabotagen eller undandragandet. En gemenskap som ett konstant kollektivt experimenterande i våra vardagsliv. Dessa gemenskaper, kommuner, är sättet att överleva krisen. Ett formerande av utspridda och horisontella motståndsbaser i inbördeskriget.

Kanske kan gemenskapen i den lilla bergsbyn Tarnac i mellersta Frankrike fungera som ett exempel? Den lilla byn med 350 invånare har en stolt historia som partisanfäste under andra världskriget. Till den avfolkningsbygden har de senaste flera unga aktivister från Paris flyttat, köpt sig en gård och öppnat upp matbutiken igen som kooperativ, startat en restaurant, bidrar till byns sociala liv med en filmklubb och ett litet informellt bibliotek. De hjälper sina grannar med skörden och kör hem mat från butiken till de gamla.

Den 11 november 2008 landade helikoptrarna i Tarnac. 150 maskerade antiterroristpoliser stormade en av gårdarna och grep ett tjugotal personer. Nio häktades misstänkta för att ligga bakom sabotage mot höghastighetsstågens strömledningar. Mediapådraget var stort. Inför tv-kamrorna visade polisen upp bevismaterialet, på lantgården hade de funnit stegar, tågtidtabell och bultsax. Inrikesminister Michèle Alliot-Marie höll omedelbart presskonferenser, där hon förklarade att tillslaget riktats mot ”ultravänstern”, mot den ”anarko-autonoma tendens” som uppstått i kölvattnet av den institutionaliserade partivänsterns kollaps. Franska säkerhetspolisen släppte samtidigt sin rapport: ”Från anti-CPE-konflikt till uppbyggandet av ett preterroristiskt nätverk”. Statsminister Sarkozy förklarade för media att ”Vi kan inte ha ett nytt maj 68 i jul” och beordrade full polisberedskap inför juledigheten. Det grekiska upprorets spöke hemsökte den franska högerregeringen.

Kärnan i Tarnac-åtalet för ”koppling till terroristsammanslutning” konstruerades kring boken, eller ”terroristmanualen” som åklagaren kallade den, Det kommande upproret. Julien Coupat, en av de nio gripna med bakgrund i Tiqqunredaktionen, anklagades för att vara författare till boken och följaktligen hjärnan bakom vågen av sabotagaktioner, ”pre-terroris-men”. Åtalet ökade bara intresset för boken. Det kommande upproret har nu sålt enorma 27 000 exemplar.

I Tarnacbyn bildade lokalfolkningen en stödkommitté och fler stödkommittéer skapades kort därpå i allt från Bryssel och Paris till New York och Moskva. Stödutalanden strömmade in från kända intellektuella och kulturpersonligheter. En efter en släpptes de häktade fria under månaderna som gick. Bevismaterialen var för tunna. Åtalet mot Julien Coupat pågår däremot fortfarande. Föräldrarna till de gripna har kallat hela polisoperationen för en ”dokusåpa-polisaktion”, medialt iscensatt och välregisserad framför kamerorna i realtid. Trots åtalet fallit i bitar har det varit en framgång för Sarkozyregeringen. Den franska antiterroristlagstiftningen har nu förlängts till att gälla till 2012, med Tarnac-affären och den ”anarko-autonoma pre-terroris-men” som förevändning. •

Det stundande upproret kommer ut på svenska på Pluribus Förlag i maj månad.

Läs mer om Tarnac9:
www.tarnac9.wordpress.com

Osynliga kommittén

Det stundande upproret

Översättning: Mathias Wåg, illustration: Matilda Ruta

Sätt igång!

Vi kan inte längre ens föreställa oss hur ett uppror skulle kunna börja. Sextio år av pacifiering och införlivande av historiska resningar, sextio år av demokratisk bedövning och konflikthantering har avtrubbat vår varseblivning av det som är verkligt: vår känsla av ett krig under uppsegling. Vi måste starta genom att återfinna denna uppfattningsförmåga.

Det är värdelöst att *indigneras* över öppet icke-konstitutionella lagar som Preben II [lag om nolltolerans i förorten – Brands anm.]. Det är fruktlöst att protestera mot det legala ramverkets totala imploderande. Vi måste organisera oss.

Det är meningslöst att *engagera* sig i den ena eller andra folkrörelsen, i den ena eller andra återvändsgränd på den yttersta vänsterkanten, eller i det senaste kvartersprojektet. Varje organisation som hävdar att de är motståndare till den rådande ordningen liknar själva små stater i miniatyr i sin form, sedvänja och språk. Därför har varje initiativ att "bedriva politik på ett annat sätt" än så länge bara bidragit ytterligare till ett fortsatt spridande av statens tentakler i det oändliga.

Det är meningslöst att *reagera* på de senaste nyheterna; istället borde vi se varje nyhet som en manöver på ett fientligt strategifält som måste avkodas, handlingar som har som mål att sätta igång vissa reaktioner. Det är snarare dessa operationer i sig som måste behandlas som den verkliga information som finns i dessa nyhetsnotiser.

Det är meningslöst att *vänta*, vänta på ett genombrott, på revolutionen, atomkatastrofen eller en social rörelse. Att fortsätta vänta är galenskap. Katastrofen kommer inte att komma, den är redan här. Vi befinner oss redan mitt i civilisationens sammanbrott. Det är inom denna verklighet som vi måste välja sida.

Att sluta vänta innebär att stiga in i upprorets logik, på ett eller annat sätt. Det är att återigen kunna höra den lilla darrningen av skräck som alltid finns i våra makthavares röster. Regera har nämligen aldrig varit något annat än att med tusen undanflykter skjuta upp stunden då hela folkhopen kommer att lyncha dig. Varje makthandling är inget annat än ett sätt att försöka inte förlora kontrollen över befolkningen.

Vi utgår från en position av extrem isolering, av extrem svaghet. En upprorsprocess måste byggas från grunden. Inget framstår som mer otroligt än ett uppror, men inget är mer nödvändigt.

Finna varandra

*Ta fasta på det du känner är sant.
Börja därifrån.*

Ett möte, en upptäckt, en utbredd strejkvåg, en jordbävning: varje händelse skapar sanningar genom att förändra vårt sätt att vara i världen. Och omvänt, varje observation som lämnar oss oberörda, som inte påverkar oss, som inte får oss att bli hängivna något förtjänar inte längre att kallas för sant. Det finns en sanning bakom varje gest, varje praktik, varje relation, varje situation. Vi undviker vanligen bara den, *hanterar* den, vilket gör så många galna i vår tid. Känslan av att man lever en lögn är en sanning. Det handlar om att inte släppa taget, att istället starta därifrån. En sanning är inte en syn på världen som låser oss på ett oreducerbart sätt. En sanning är inte någonting vi håller fast utan något som bär oss. Den skapar och

fördärvar mig, konstituerar mig och tillintetgör mig som individ: den distanserar mig från många och för mig närmare dem som också upplever den. En isolerad varelse som håller fast vid en sanning kommer oundvikligen att möta andra som henne. Varje uppror startar faktiskt just ur en sanning som vi vägrar att släppa. På 80-talet i Hamburg bestämde sig några boende i ett ockuperat hus att hädanefter skulle en vräkning av dem endast ske över deras döda kroppar. Kvarteret belägrades av pansarvagnar och helikoptrar, med flera dagars gatukamp och enorma demonstrationer – och en borgmästare som till slut kapitulerade. 1940 satte den “första franska motståndskampen”, Georges Giungouin igång, utan att vara helt säker på något annat än just sin vägran av nazistockupationen. För kommunistpartiet sågs han vid den tidpunkten som inget annat än en “galning i skogen”, fram tills det fanns 20 000 galningar boendes i skogen och Limoges befriades.

Backa inte undan det politiska i vänskapen.

Vi har försetts med en neutral föreställning om vänskapen, sedd som ren affektion utan några konsekvenser. Men all affinitet är affinitet *inom* en gemensam sanning. Varje möte är ett möte *inom* en gemensam affirmation, även i ett affimerande av förstörelse. Det finns inga oskyldiga band i en tid när att hålla fast vid något och vägra släppa taget vanligtvis leder till arbetslöshet, där du måste ljuga på jobbet, och du måste fortsätta arbeta för att kunna fortsätta ljuga. Folk som tror på kvantfysik och försöker genomdriva dess konsekvenser inom alla områden är inte mindre politiskt bundna än kamrater som kämpar mot den multinationella jordbruksindustrin. De kommer alla för eller senare tvingas hoppa av eller kämpa.

Pionjärerna i arbetarrörelsen kunde hitta varandra på verkstaden, och senare i fabriken. De var tvungna att strejka för att visa sitt antal och synliggöra vilka som var svartfötter. De hade löneförhållandet, där kapitalets parti ställdes mot arbetets parti, utifrån vilket de kunde dra upp linjer av solidaritet och kamp på en global nivå. Vi har hela det samhällseliga rummet i vilket vi kan finna varandra. Vi kan i vardagsvägran mot att underordna oss visa på

vårt antal och synliggöra de fega. Vi har vår fientlighet mot denna civilisation för att kunna skapa band av solidaritet och kamp på en global nivå.

Förvänta dig ingenting från organisationer. Akta dig för alla existerande sociala miljöer, och framför allt, bli inte en.

Det är inte ovanligt att när man på ett betydande sätt börjar kapa de samhälliga banden springer in i organisationer – politiska, fackliga, humanitära, kvartersföreningar osv. Bland deras medlemmar kan man till och med hitta individer som är uppriktiga – om än lite desperata – och som är entusiastiska – om än lite beräknande. Organisationer är attraktiva på grund av att de framstår som konsistenta – de har en historia, ett huvudkontor, ett namn, resurser, en ledare, en strategi och en diskurs. Trots det är de tomma strukturer, som oavsett deras storartade ursprung aldrig kan fyllas igen. I alla sina aktiviteter, på alla nivåer, bryr sig dessa organisationer framför allt bara om sin egen överlevnad som organisation, och knappt något annat. Deras upprepade svek har ofta alierat sina egna gräsrotters hängivelse. Och det är därför du kan i vissa fall stöta på en del bra personer inom organisationerna. Men dessa lovande möten kan bara realiseras utanför organisationen och oundvikligen enbart trots den.

Än mer fruktansvärda är *sociala miljöer*, med deras fogliga struktur, deras skvaller och deras informella hierarkier. Fly från alla miljöer. Varenda miljö inriktas på att neutralisera någon sanning. Litteraturskärklar finns för att grumla skrivandets klarhet. Anarkistmiljöer för att avtrubba de direkta aktionernas omedelbarhet. Vetenskapsmiljöer för att tillbakahålla resultaten av sin forskning från dagens folkmajoritet. Sportmiljöer för att stänga in i deras gym alla de livsformer som de borde skapa. I synnerhet ska kultur- och aktivistkretsar undvikas. Dessa är pensionat där alla revolutionära begär traditionellt går till för att dö. Kulturkretsarnas uppgift är att söka rätt på gryende intensiteter och bortförklara skälen till varför du gör saker, medan aktivistkretsarnas uppgift är att suga ur all din energi att göra saker. Aktivistmiljöer sprider sitt breda nät igenom det franska territoriet

och man springer in i dem i varje revolutionär utveckling. De erbjuder inget förutom en historia om alla deras många misslyckanden och den bitterhet som allt detta har skapat. Deras utmattning har gjort dem oförmögna att gripa dagens tillfällen. För att göda sin förvridna passivitet snackar de dessutom alldeles för mycket och det gör dem opålitliga ur säkerhetssynpunkt. På samma sätt som det är meningslöst att förvänta sig något från dem är det dumt att bli besviken på deras ryggradslöshet. Det är bäst att bara göra sig av med detta dödkött.

Alla miljöer är kontrarevolutionära eftersom de bara bryr sig om att bevara sin egna sorgliga bekvämheter.

Bilda gemenskaper.

Gemenskaper uppstår när människor finner varandra, när de fungerar ihop, och bestämmer sig för en gemensam väg. Gemenskapen (la commune) är kanske det som bestäms vid det ögonblick där vi normalt skulle skiljas åt. Det är glädjen i mötet som överlever dess förväntade slut. Det är det som får oss att säga “vi”, och gör det till en händelse. Det konstiga är inte att folk som känner samhörighet till varandra bildar gemenskaper, utan snarare att människor fortsätter vara separerade från varandra. Borde inte gemenskaper uppstå överallt? I varje fabrik, på varje gata, i varje by, i varje skola. Äntligen baskommittéernas välde! Gemenskaper som accepterar att vara det de är, där de är. Och om det är möjligt, en mångfald kommuner som kommer tränga undan samhällets institutioner: familjen, skolan, facket, sportklubben osv. Gemenskaper som inte är rädda för, bortom deras specifikt politiska aktiviteter, att organisera sig själva för den materiella och moraliska överlevnaden för varenda en av sina medlemmar och alla i dess närhet som fortfarande befinner sig på drift. Gemenskaper som inte definierar sig själva – som kollektiv brukar göra – efter vad som finns innanför och utanför dem, utan utifrån densiteten i banden i deras kärna. Inte genom medlemskap, utan genom den anda som ger dem liv.

En gemenskap bildas så fort folk befrias från sina individuella tvångströjor och beslutar sig för att förlita sig bara på var-

andra och mäta sin styrka mot verkligheten. Varje vild strejk är en gemenskap, varje byggnad som kollektivt ockuperas av tydliga skäl är en gemenskap, aktionskommittéerna 1968 var kommuner, precis som förrymda slavar i USA var det, eller Radio Alice i Bologna 1977. Varje kommun försöker vara sin egen grund. Den försöker att upplösa frågan om behov. Gemenskapen försöker att bryta allt ekonomiskt beroende och all politiskt underkuvande; den degenererar till en miljö i det ögonblick den förlorar kontakt med de sanningar som den baseras på. Det finns alla sorters gemenskaper som varken väntar på rätt antal eller rätt medel för att bli organiserade, och ännu mindre på det “rätta tillfället”, som aldrig kommer. [...]

Upproret

Gemenskapen är grundenheten i partisans tillvaro. En upprorsresning kan inte vara något annat än ett mångfaldigande av gemenskaper, att de kommer i kontakt med varandra och bygger band. När händelserna utvecklas kommer gemenskaperna antingen att smälta samman till större enheter eller fragment. Skillnaden mellan ett gäng bröder och systrar bundna “för livet” och ihopsamlandet av många grupper, kommittéer och gäng för att organisera sina tillgångar och sitt självförsvar av ett revolterande kvarter eller region, handlar bara om en skalskillnad, de är alla gemenskaper.

En gemenskap tenderar av sin natur mot en själv tillräcklighet och betraktar internt pengar som något idiotiskt och i slutändan helt missplacerat. Penningens makt är att koppla samman de som inte är sammankopplade, att sammankoppla främlingar *som främlingar* och därigenom, genom att göra allt till ekvivalenter, att sätta allt i cirkulation.

Kostnaden för pengarnas kapacitet att sammankoppla allting är ytligheten i sammankopplingen, där bedrägeri är regeln. Misstron är grunden för kreditrelationen. Pengarnas herravälde är därför kontrollens herravälde. Det praktiska övergivandet av pengarna kommer bara ske med gemenskapernas spridande. Gemenskapernas måste utökas samtidigt som de måste se till att de inte överskrider en viss storlek där

de förlorar kontakten med sig själva och nästan ofelbart ger upphov till ett dominerande kast. Det vore önskvärt att gemenskapen delades och spred ut sig istället, för att undvika ett sådan oturlig utveckling.

Den resning som skedde bland algeriska ungdomar över hela Kabylien våren 2001 klarade av att ta över nästan hela territoriet, attackera polisstationer, tingsrätter och varje representation för staten. Revoltens generaliserades till den punkt där den genomtvingade ett ensidigt tillbakadragande av ordningsmakten och fysiskt stoppade valen. Rörelsens styrka fanns i den utspridda komplementariteten hos dess beståndsdelar. Dessa representerades bara delvis av de evighetslånga och hopplöst mansdominerade byförsamlingarna och andra folkkommittéer. "Gemenskaperna" i detta fortfarande kokande uppror har många ansikten: de unga hetsporrarna i hjälmar som kastar tillbaka tårgasbehållare från taken i Tizi Ouzou mot kravallpolisen; det sneda leendet hos en gammal motståndskämpe insvept i sin yllemantel, kvinnan i bergsbyns glöd när hon envist fortsätter med traditionellt jordbruk, utan vilket blockaderna av regionens ekonomi inte kunnat vara så konstant och systematisk som den var.

Utnyttja varje kris till ett maximum.

"Detta måste också klargöras att vi kommer inte kunna behandla hela den franska befolkningen. Vi kommer bli tvungna att göra val". Det är så en virologiexpert i en artikel i *Le Monde* den 7 september 2005 summerar vad som skulle ske i händelse av en fågelinfluensapandemi. "Terroristhot", "naturkatastrofer", "virusvarningar", "sociala rörelser" och "urbant våld" är några av de stunder av instabilitet där samhällets styrande stärker sin makt, genom att välja ut vilka som behagar dem och eliminera de som krånglar till saker för dem. Dessa tillfällen är i sin tur helt klart också möjligheter för andra krafter att konsolidera sig eller stärka varandra när de väljer den andra sidan.

Avbrottet av varuflödet, ett upphävande av normaliteten (det räcker att se hur det sociala livet återvänder i en byggnad som plötsligt förlorat sin elektricitet för att kunna föreställa sig hur livet skulle bli i en stad

berövad på allt) och av poliskontrollen befriar potentialiteten till självorganisering som under andra omständigheter varit otänkbar. Folk är inte blinda för detta. Den revolutionära arbetarrörelsen förstod detta och utnyttjade krisen i den borgliga ekonomin för att stärka sin kraft. Idag är islamistiska partier de starkaste att på ett intelligent sätt kunnat kompensera statens svaghet – som när de stod för hjälparbete efter jordbävningen i Boumerdes, Algeriet, eller den dagliga hjälp de erbjuder befolkningen i södra Libanon efter israeliska armén härjat i området.

Som vi nämnt tidigare gav orkanen Katrinas ödeläggelse av New Orleans en viss fallang inom den nordamerikanska anarkiströrelsen möjligheten att skapa ett ovanligt sammanhang genom att mobilisera alla de som vägrade att låta sig tvångsevakueras. Gatukök kräver införskaffade förnödenheter och utrustning i förväg; medicinsk hjälp för nödsituationer kräver nödvändig kunskap och material, vilket även att sätta upp piratradios gör. Den politiska rikedom i sådana erfarenheter garanteras av den glädje de innehåller, det sätt som de överskrider individuell stoicism, och hur de visar på en handgriplig verklighet som undflyr den dagliga stämningen av ordning och arbete.

Ett land som Frankrike, där radioaktiva moln stannar vid nationsgränsen och där vi inte är rädda för att bygga ett cancerforskningscenter i en gammal kvävegödningsmedelsfabrik som har dömts ut av EUs industriella säkerhetskontor, kan vi nog räkna mindre med "naturliga" kriser än sociala sådana. Det är vanligtvis upp till de sociala rörelserna att avbryta katastrofernas normala förlopp. De senaste årens olika strejker har i huvudsak uppenbarligen varit möjligheter för regeringar och företagsledare att testa sin förmåga att uppnå en större och större "minimumunderhåll", till den punkt där arbetsavbrotten minskat till bara en rent symbolisk dimension, som orsakar bara lite mer skada än en snöstorm eller ett självmord på järnvägsspåren.

Genom att gå emot etablerade aktivistpraktiker som exempelvis de systematiska ockupationerna av institutioner och det obstinata blockerandet, påminde högsko-

leelevernas kamp 2005 och kampen mot CPE-lagen oss om stora rörelers förmåga att orsaka problem och genomföra en bred offensiv. I alla de vängrupper som de gav upphov till och som lämnades kvar i deras kölvatten, såg vi en glimt av de villkor som tillåter sociala rörelser att bli en samlingsplats för framträdandet av nya gemenskaper.

*Sabotera varje representativ myndighet.
Sprid diskussionen.
Överge stormötena.*

Första hindret varje social rörelse ställs inför, långt innan de stöter på polisen, är fackföreningarna och hela den mikrobyråkrati vars jobb det är att styra kampen. Gemenskaper, kollektiv och gäng är naturligt misstroga mot dessa strukturer. Det är därför som parabyråkraternas de senaste tjugo åren har uppfunnit koordinationskommittéer och representantmöten som verkar mycket mer oskyldiga eftersom de saknar en etablerad etikett, men är i praktiken den ideala terrängen för deras manövrar. När ett enstaka kollektiv försöker nå autonomi, kommer parabyråkraternas inte nöja sig förrän de sugit ut försöket på allt innehåll genom att hindra att de verkliga frågorna tas upp. De blir hetsiga och går upp i varv – inte på grund av en passion för debatten utanför en passion att släcka ner den. Och när deras envisa försvar för apatins slutligen får kollektiviteten att rasa samman, förklarar de misslyckandet genom att hänvisa till en brist på politiskt medvetande.

Man måste se att i Frankrike är den militanta ungdomen väl bevandrad i den politiska manipulationens konst, i stor del tack vare den frenetiska aktiviteten från olika trotskistiska fraktioner. De kan inte förväntas att ha lärt sig lektionen från november 2005s okontrollerbara förtortsbränder: att koordinering är onödigt när det redan finns koordinering, att organisationer inte behövs när folk organiserar sig själva.

En annan reflex är att kalla till ett stormöte så fort man ser minsta tecknet på rörelse, och sedan ha en omröstning. Detta är ett misstag. Metoden att rösta och utse en vinnare är tillräcklig för att förvandla ett möte till en mardröm, till en teater där alla små wannabemakthavare kon-

fronterar varandra. Här drabbas vi av det dåliga exemplet från borglig parlamentarism. Ett stormöte är inte en plats för beslut utan för *tomt sladder*, för yttrandefrihet utövat utan något mål.[...]

Det finns ingen ideal aktionsform. Vad som är essentiellt är att aktionen antar en viss form, att den ger upphov till en form istället för att få en påförd sig. Detta förutsätter en delad politisk och geografisk position – som Pariskommunens olika sektioner under den franska revolutionen – såväl som spridandet av delad kunskap. Angående att besluta om aktioner borde principen vara följande: varje person borde göra sin egen rekognoscering, informationen bör sedan pusslas ihop, och beslutet kommer att framträda för oss snarare än göras av oss. Spridandet av kunskap raserar hierarkier; det skapar jämlikhet genom att allas nivå höjs. Att mångfaldiga en horisontell kommunikation är också den bästa koordinationsformen mellan olika kommuner, det bästa sättet att sätta stopp för strävan efter hegemoni.

Blockera ekonomin, men mät blockadens styrka i självorganiseringens nivå.

I slutet av juni 2006 i regionen Oaxaca skedde fler och fler ockupationer av stadshus och upprorsmakare ockuperade offentliga byggnader. I vissa kommuner sparkade man ut borgmästarna och tog över de offentliga medlen. En månad senare blockerades tillgången

Det viktiga är inte att vara bättre beväpnad, utan att ta initiativet. Mod är ingenting, att ha en tilltro till ditt eget mod är allt. Att ta initiativet hjälper.

till vissa hotell och turistfästen. Mexikos turistminister talade om en katastrof ”jämförbar med orkanen Wilma”. Några år tidigare hade blockader blivit den huvudsakliga aktionsformen för revolten i Argentina, där olika lokala grupper hjälpte varandra genom att blockera den ena eller andra huvudgatan, och därigenom kontinuerligt hota att paralysera hela landet genom sina gemensamma aktioner om inte deras krav gick igenom. I många år har sådana hot varit ett viktigt vapen för

järnvägsarbetare, lastbilschaufförer, el- och gasbolagsarbetare. Rörelsen mot CPE i Frankrike tvekade inte att blockera tågstationerna, ringlederna, fabrikerna, motorvägarna, stormarknaderna och till och med flygplatser. I Rennes behövdes bara trehundra personer för att blockera huvudinfarten till staden i timmar och orsaka en 40 kilometer lång trafikstockning.

Blockera allt – detta kommer vara den första reflexen hos alla de som revolterar mot den nuvarande samhällsordningen. I den utlokaliserade ekonomin där företagen drivs enligt en ”just in time”-produktion, där värde kommer ur möjligheten att vara kopplad till nätverk, där motorvägarna är länkarna i kedjan för den dematerialiserade produktionen som flyttar från underleverantör till underleverantör och sedan vidare till en fabrik för att monteras samman, innebär att blockera cirkulationen också att blockera produktionen.

[...] Och ur denna bemärkelse verkar det poänglöst att vänta längre. Att låta två procent av befolkningen producera maten åt alla de andra, som situationen är idag, är både en historisk och strategisk anomali.

Befria territorier från polisockupation. Om möjligt, undvik direkt konfrontation.

“Denna händelse visar att vi inte har att göra med unga människor som ställer sociala krav, utan med individer som har

förklarat republiken krig”, konstaterade en snut under ett klarsynt ögonblick om några nyliga kravaller. Försöket att befria territoriet från polisockupationen sker redan, och det finns oändliga resurser för den ilska som ordningsmakten svarat med. Även de ”sociala rörelserna” börjar stegvis bli förförda av kravallerna, precis som de festliga folkmassorna i Rennes som slogs mot snutarna varje torsdagskväll 2005, eller de som i Barcelona förstörde ett helt shoppingområde under en *botellón* [sponsnata torgsamlingar för att gemensamt

dricka aperitif – Brands anm]. Rörelsen mot CPE-åtgärderna fick uppleva molotov cocktailens återkomst. Men på denna front är vissa förorter helt obesegrade. Särskilt när det kommer till den teknik som de förfinat ett tag nu: överraskningsattacken. Som exempelvis den 13 oktober 2006 i Epinay. Ett privat vaktbolag gjorde en uttryckning efter att ha fått en rapport om ett bilinbrott. När de kom fram upptäckte säkerhetsvakten ”att han hade blockerats av två fordon parkerade diagonalt över gatan och att över trettio personer med järnrör och pistoler kastade sten på fordonet och använde tårgas mot poliserna”. På en mindre skala, tänk på alla de lokala polisstationer som attackeras nattetid: trasiga fönsterrutor, utbrända polisbilar.

Ett av resultaten från den senaste tidens rörelser är förståelsen att hädanefter måste en verklig demonstration vara ”vild”, inte ansökt om tillstånd i förväg hos polisen. Kan vi *välja terräng* kan vi, som svarta blocket i Genua 2001, kringgå de röda zonerna och undvika en direkt konfrontation. Genom att välja vår egen demoväg kan vi leda snutarna, inklusive fackförenings- och pacifistsnutarna, snarare än att vallas av dem. I Genua kunde vi se tusentals bestämda människor driva tillbaka hela bussar fulla av karbinjärer, och sedan tända eld på fordonen. Det viktiga är inte att vara bättre beväpnad, utan att ta initiativet. Mod är ingenting, att ha en tilltro till ditt eget mod är allt. Att ha initiativet hjälper.

[...] Att trakassera polisen innebär att tvinga dem att vara överallt så de inte längre kan vara effektiva var som helst. Varje handling av trakasserier mot polisen återupplivar den gamla sanning som yttrades 1842: “En polismans liv är smärtsamt, hans position i samhället är förnedrande och lika föraktat som brottsligheten självt... Skam och vanära omger honom från alla sidor, samhället stöter ut honom, isolerar honom som paria, samhället spottar ut sitt förakt för polismannen när det betalar ut hans lön, utan ånger, utan samvetsqual, utan medlidande... Polisbrickan han bär på i sin fika dokumenterar hans skam.” [...]

Skaffa vapen. Gör allt som är möjligt att det ska bli onödigt att använda dem. Mot en armé är den enda möjliga segern politisk.

Det finns inget fredligt uppror. Vapen är nödvändiga; men det handlar om att göra allt för att det ska bli onödigt att använda dem. Ett uppror handlar mer om att ta upp vapnen och upprätthålla en ”beväpnad närvaro” snarare än väpnad kamp. Vi behöver göra en klar åtskillnad mellan att vara beväpnade och att använda vapen. Vapen är en konstant i revolutionära situationer, men dess användning är sällsynt och knappast avgörande i de väsentliga vändpunkterna: 10 augusti 1792, 18 mars 1871, oktober 1917. När makten ligger i rännstenen räcker det ofta bara att kliva över den.

På grund av avståndet som separerar oss från dem har vapnen fått en slags dubbelkaraktär av fascination och avsky som vi bara kan övervinna genom att hantera dem. En autentisk pacifism kan inte innebära att vägra vapnen, utan bara att vägra att använda dem. Pacifism utan att vara kapabel att skjuta ett enda skott är inget annat än en teoretiskt formulerad impotens. En sådan *a priori*-pacifism är en sorts preventiv avväpning, en ren polisoperation. I verkligheten är frågan om pacifism bara seriös för de som är förmögna att öppna eld. I detta fall blir pacifismen en symbol för kraft, eftersom det bara är ur en extrem styrkeposition vi är friade från behovet att skjuta. [...]

Vi måste räkna med två sorters statliga motreaktioner. En öppet fientlig, en mer listig och demokratisk. Den första uppmanar till att vi ska krossas helt, den andra är en mer subtil men obeveklig fientlighet som försöker rekrytera oss. Vi kan besegras både av en diktatur och av att reduceras *enbart* till att motsätta sig en diktatur. Förlust handlar lika mycket om att förlora kriget som att förlora *valet* om vilket krig man ska föra. Båda är möjligt, som Spanien 1936 bevisade: revolutionärerna besegrades dubbelt, av fascismen och av republiken.

När situationen blir allvarlig ockuperar armén terrängen. Om man ska bege sig in i strid eller inte med dem är inte självklart. Det skulle krävas att staten är beredd att begå ett blodbad, vilket för stunden inte är något annat än bara ett hot, lite som kärnvapenhotet har använts de senaste femtio åren. Även om den har varit skadad ett tag,

så är den statliga besten fortfarande farlig. En massiv folkmassa kommer behövas för att utmana armén, folk som beblandar sig i dess led och fraterniserar med soldaterna. Vi behöver en 18 mars 1871. När armén går ut på gatorna, då har vi en upprorssi-

Vinterpalats finns fortfarande men de har degraderats till att attackeras av turister snarare än av revolutionära horder.

tuation. När armén väl sätts in påskyndas utgången. Alla kommer tvingas välja sida, att välja mellan anarkin och fruktan för anarki. Ett uppror triumferar som politisk kraft. Det är inte omöjligt att besegra en armé politiskt.

Avsätt myndigheterna på lokal nivå.

Målet med varje uppror är att bli oåterkalleligt. Det blir oåterkalleligt när du besegrat både makthavarnas auktoritet och behovet av auktoritet, både egendomen och lusten till appropriering, hegemonin och strävan efter hegemoni. Det är därför en upprorsprocess bär inom sig själv formen för dess seger eller förlust. Förstörelse har aldrig räckt för att göra situationer oåterkalleliga. Det som spelar roll är hur förstörelsen görs. Det finns sätt att förstöra som ofelbart ger upphov till en återkomst av det som skulle krossas. Den som ägnar sin energi åt liket från en samhällsordning kan vara säker på att denna kommer att resa sig med ett begär efter hämnd. Därför är det viktigt att när ekonomin blockeras och polisen neutraliseras att man ägnar så lite patos som möjligt åt att omkullkasta auktoriteterna. De måste avsättas med den ärligaste likgiltighet och hånfullhet.

I sådana stunder speglar slutet på de centraliserade revolutionerna maktens decentralisering. Vinterpalats finns fortfarande men de har degraderats till att attackeras av turister snarare än revolutionära horder. Idag är det möjligt att ta över Paris, Rom eller Buenos Aires utan att det är någon avgörande seger. Att ta över Rungis skulle säkert vara effektivare än att ta över Elysée-palatset. Makten finns inte längre koncentrerad i en plats i världen, utan är världen självt, dess flöden och avenyer, dess folk och dess normer, dess koder och

dess teknologier. Makten är själva organiserandet av metropolen. Det är totaliteten av varuvärlden överallt i alla sina punkter. Vem som helst som besegrar den lokalt skickar en chock genom dess nätverk runt hela planeten. Kravallerna som startade

i Clichy-sous-Bois spred glädje i mer en ett amerikanskt hushåll, medan upproret i Oaxaca fann sina medbrottslingar mitt i Paris hjärta. För Frankrike har förlusten av en centraliserad makt inneburit slutet på Paris som centrum för den revolutionära aktiviteten. Varje ny rörelse sedan strejkvägen 1995 har bekräftat detta. Det är inte längre i Paris som de mest vågade och konsistenta aktionerna genomförs. För att uttrycka det krasst, Paris sticker bara ut som ett mål för plundringståg, som en ren terräng att plundra och härja. Hastiga och brutala invasioner från utsidan slår mot de metropolitanska flödena i de punkter där deras densitet är maximal. Vreden attackerar igenom en öken av falskt överflöd och försvinner sedan. En dag ska komma när denna huvudstad och dess fruktansvärda sammanklumpning av makt kommer ligga i majestätiska ruiner, men detta kommer att ske i slutet av en process som kommer vara mycket mer avancerad på andra ställen.

All makt åt gemenskaperna!

Tout le pouvoir aux communes! •

Kajsa Ekis Ekman

Kravallen – en kollektiv förälskelse

Illustration: Marcus Nyblom

Förhandlingarna i Köpenhamn gick åt helvete, men vad hände på gatorna?

Dagen innan inbrytsförsöket på Bella Center är det stormöte på Ragnhildsgade. Ragnhildsgade är som ett Kristiania i miniatyr. Ett område med cirka fyra–fem hus mitt i ett industriområde utanför Köpenhamn. Lokalen är proppfull med folk. När vi kommer in informerar de om vad som är bra mot tårgas och pepparspray. Bikarbonat, ett medel som heter Malox. Inte citron, det är en myt, säger någon. En engelsk tjej skriker: Om vi blir arresterade, glöm inte att vi ska förvandla fängelset till en kampzon! Applåder. Planen är att vi ska dela upp oss i färger: gröna, gula, blåa block. Det är ett öppet möte, vem som helst ställer sig upp och talar. Flera överträffar varandra i revolutionär pekoral. De säger saker som ”Politiker har ingen legitimitet, vi har inget intresse av att tala med dem, det är vi som ska lösa problemen!” Jag skäms å deras vägnar så mina tår kröker sig. När mötet är över har jag fortfarande inte begripit exakt hur inbrytningen ska gå till. Men jag har ändå en känsla av att: nu händer det!

Dagen är inne. Det snöar lätt. De fantastiska dräkterna och kreationerna från lördagens stora demo har gett vika åt en

annan mundering: den praktiska. Förbe-redda för timmar i kylan. Mössor, vantar, halsdukar, luvor och mitt i detta en galen dansk 15-åring med sönderrivna jeans som har mer hål än tyg. När det är aktion upplöses alla falska distinktioner mellan ”aktivister” och ”vanligt folk.” Polisen räknar antal och varje person är någon som kan trycka på. Det känns som om vi är många. En fördel med att ha en global rörelse är att vi är från alla möjliga länder, men polisen bara från ett land. Vi rör oss långsamt fram mot avspärningarna runt Bella Center i kedjor. Helikoptrar över oss, i alla lyktstolpar klänger fotografer. Efteråt har jag förstått att det fanns en logik i det hela, att någon räknade ner och att vi vällde fram mot stängslet samtidigt, men att vi inte var tillräckligt många för att ta oss in. Sånt märker man aldrig när man är mitt i hopen. Då rör man sig bara med.

Med ens befinner jag mig i en kedja som trycker på mot polisen. Vi har tyngdkraften på vår sida. De backar. Så uppstår jämvikt. Vi ropar: Kom och hjälp till! Bakom oss är det ett tomt utrymme där folk står och snackar och begriper inte att de behövs. Alla ropar olika saker. ”Alla rör

sig hitåt, regroup!” En annan kille med vild blick trycker undan folk och skriker ”Make a space!” Han vill göra ett hål mitt i massan. ”Keep the space!” skriker han varje gång någon fyller upp hålet. Mina kompisar börjar hänga på: Keep the space! Varför? frågar jag men de bara rycker på axlarna. Det här är den negativa sidan av att ha lösa nätverksformer. Ingen begriper något och ingen vet vad som händer. Sen börjar polisen trycka tillbaka. Två rader med kravallutrustade poliser avancerar med batongslag som om de slog med lie för att ta sig fram på ett fält. Bakom kryper deras bilar fram. Man kan inte ta sig åt något håll och polisen ropar som besatt: ”Get back! Don’t you understand you have to get back!” Det går inte! ropar vi. Nu kommer pepparsprayen. Folk skriker, kan inte se. De fäktar åt alla håll. En kille har linser som bränner fast i ögat. ”Medic!” hörs det från alla håll. ”Keep the chain!” skriker andra men Jasmine dras ifrån mig. En kille blöder från huvudet av ett batongslag. En engelsk äldre man med långa mustascher armbågar sig runt längst fram och skriker med hes röst: ”Love is the only answer! Peace is the only solution!” Mustascherna och den brittiska accenten ger

honom auktoritet och de slår honom inte så hårt som de andra. Jag röker, man röker mycket i såna här situationer. Folk kan tro att man inte borde ha tid att röka, men istället röker man mycket mer. Alla dessa dallrande ögonblick då ingen vet vad som ska ske fyller man med cigaretter. De fungerar som klocka när tiden hängt sig.

Och så upphör slagen, polisen sänker armarna och ställer sig i en rad. Vi andas ut. Sambabandet spelar upp, jonglörerna tar fram bollarna, spanska nycirkustjejer tränger sig fram med fladdrande tyger. Folk sätter sig ner, pratar, andas ut, delar sina erfarenheter som troféer: jag fick spray i ögonen; jag blev slagen... Ett femtiotal personer formar en ”circle of peace.” Vi avvaktar i några timmar och sedan inser jag: that’s it, ya estuvo, det blir inget mer. Vi kom inte närmare än så. Tröttheten, hungern och spänningen börjar ta ut sin rätt och folk vill gå hem. Vi börjar vandra tillbaka mot Köpenhamn. Jag orkar inte vara besviken, men är det egentligen. Klimatkrisen är så stor och protesterna måste motsvara den. De måste vara lika stora och militanta som problemet är allvarligt. Och vad var det här? Det såsade ut till vilken protest som helst.

Men jag ser trots det inte rädda människor, panikslagna människor, som jag såg i Göteborg 2001. Där var det skräck, dödsångest. Här är det indignation.

På kvällen återförenas vi på olika platser och byter berättelser. Det gröna blocket hade stoppats på en gång. De hade fått tillbringa dagen i burar. Cykelblocket hade varit för få. Allt som allt hade vi varit några tusen. Polisen vann det här slaget, säger någon. Sedan håller CJA presskonferens och deklamerar stolt att ”we didn’t get into Bella Center, but we managed to hold the people’s assembly outside.” Jag ler inombords: syftar han på de där timmarna då vi hängde och jonglerade? Ivo har släppts ut ur buren och är upprymd: under de här dagarna har hans politiska medvetenhet höjts tjugo grader; han är nu militant, han har lärt känna hundratals själsfränder och det häftigaste att se är att han är beredd att ge allt, att han nu vill offra sitt liv åt saken,

han vill åka från möte till möte och i brist på möten vill han till ockuperade hus. Han slänger sig med termer som ”gröna blocket” och ”ackreditering” som om det vore hans modersmål. Andra har fått polisen på hjärnan, talar indignerat om polisstat och demokrati och mänskliga rättigheter, trots allt snack om att sätta hårt mot hårt och krossa kapitalismen man hörde innan mötet. Nu har de glömt klimatet och vill demonstrera mot polisen och skriva petitioner till regeringen dagarna i ända.

Men jag ser trots det inte rädda människor, panikslagna människor, som jag såg i Göteborg 2001. Där var det skräck, dödsångest. Här är det indignation.

Ett stort toppmöte är, för demonstranter, mer än en protest. Det är ett experiment i en ny samhällsordning och en kollektiv förälskelse samtidigt. Där upplöses de sedvanliga barriärerna mellan människor. Står någon och käkar på en munk eller har en påse nötter är det självklart att man går fram och frågar om man får smaka och lika självklart att de ger en. Detta, som är lag när det gäller cigaretter i det vanliga samhället, har här utsträckts till allt ätbart och drickbart. Man kan vaka i timmar utanför häktet till stöd för en person man aldrig sett. Helt plötsligt har man hela kroppen full av solidaritet utan att veta var det kommer ifrån, men det är självklart, ingen ifrågasätter det, vi hjälper varandra därför att alla kunde vara i samma situation och det är godtyckligt vem som drabbas. Och alla pratar med varandra. Vad händer? Vart är vi på väg? Blev du häktad? När aktionen gått in i ett dödläge börjar jag tala med en nyzeeländare om järnvägarna där och hur det gick när staten återtog tågtrafiken från det privata. En blond amerikan från South Dakota vars kompisar har blivit arresterade står bredvid och lägger sig i. Han brinner för en fråga: soporna. Han berättar om ett sopberg som växt upp utanför amerikanska kusten och som nu är en ö. Vi tre: nya zeeländaren, amerikanaren och jag går i armkrok fast kedjorna har upphört för länge sen. Vi är som en familj nu. Vi håller koll på varandra om det händer något. Men om vi skulle förvirra oss ut, om vi skulle bli hungriga och gå på en vanlig restaurang, då skulle allt detta som gäller här plötsligt upphöra och det skulle bli pinsamt, vi skulle upptäcka att vi inte

gillar varandra egentligen, amerikanen förvandlas till en libertarian som röstat på Bob Barr, nyzeeländaren blir en vanlig vagabond som dessutom tror att han är maori och vi undrar varför vi pratar med varandra. Men nu i massan finns inte detta. Bekvämlighet är som bortblåst. Man kan gå 8 timmar i kylan, sova ytterst lite och ändå bara ha hunger efter mer. Det första man tänker när man vaknar är: har jag missat demon?

Ett stort toppmöte har en viss centrifugalkraft. Särskilda krafter verkar där. Man kommer in på torsdagen, lördagen, måndagen och på nolltid är man inne i omloppsbanan. Protesten skapar sin egen geografi i en ny stad och man går mellan de platser som är med i omloppsbanan – Bella Center, Klimaforum, Ragnhildsgade, de provisoriska folkköken, de dagliga protesterna. Men om man skulle hamna utanför omloppsbanan, på Huvudbangården eller i en vanlig affär, upplever man med ens en stor ensamhet, tomhet. Då är det som om man kastats ut, man blir stressad och drabbas av en intensiv och plötslig längtan tillbaka efter bara några minuter. Man föreställer sig att allt möjligt händer – de blir tårgasade, de blir arresterade, det hålls ett stormöte – man måste genast tillbaka! Och bara man går in på ett av dessa folkkökstält där det sitter sju hängiga typer, blir man lugn. Då är man inne i det, då vet man att händer det något kommer man genast att få reda på det. Alla vet alltid allt på direkten. Det har inget med mobiltelefoner att göra, det fanns innan. Det har alltid varit så på toppmöten och under stora protester. Görs det någon razzia, har en aktion lyckats ta sig in någonstans, har det bestämts något nytt – vet man det direkt, alla pratar om det.

När man, mitt under toppmötet, går in i en kiosk för att köpa cigg eller en yoghurt ryggar man tillbaka: Hjälp, vad är det här? Bara konsumtion, inplastade varor på rad och stressade människor med döda blickar – samma blick jag själv måste ha haft två veckor tidigare. Nu upptäcker jag vad som fattas – det finns inga band mellan människorna.

Arresteringarna, polisens slag, pepparsprayen, allt detta gör något med individen, men något annat med massans sam-

manhållning. Det är skillnad på slag och slag. Det är skillnad på att bli slagen av polisen och att bli slagen av den man älskar. När man blir slagen av polisen är det inte som person, utan som enhet i massan. De känner mig inte, de slår mig inte för att jag är jag, deras slag kan inte bli en personlig förolämpning. När de slår en, slår de alla. Den som blir misshandlad av polisen under en demonstration visar upp blåmärkena som en stolthet.

Men detta gäller bara så länge man är tillsammans. När omloppsbanan upplöses och alla åker hem blir blåmärkena åter ens egna. Eventuella åtal, brutna ben, skador

Ett stort toppmöte är, för demonstranter, mer än en protest. Det är ett experiment i en ny samhällsordning och en kollektiv förälskelse.

och psykningar privatiseras i en rasande fart. Det finns en direkt relation mellan hur mycket våld man är beredd att utstå och hur stark sammanhållningen är när kravallerna är över. Om människorna är organiserade faller de inte i tomma intet, då tas de emot, plockas upp, som i den där leken de gör på gruppövningar där man ska falla bakåt och lita på att de andra tar emot en. Men om protesten bara är en spontan händelse och massan är slumpmässigt hopsatt blir euforin kollektiv men skadorna individuella. En vän till mig fick knäet sönderslaget i Göteborg. Hon var på väg att bli professionell dansare, men tvingades att sluta. Hon var bara löst knuten till rörelsen och drog sig tillbaka efteråt. Ingen fångade upp henne. Idag är hon rädd för demonstrationer.

Under dagarna i Köpenhamn reflekterade jag över något jag inte tillmätt så stor vikt förut – centrifugalkraften i en rörelse. Rörelsen är allt. Man kan veta att konsumism är fel, man kan ha alla argument, man kan till och med ägna sitt liv åt att agitera i frågan. Men har man inte en rörelse går man likt förbannat och får nackspärr av att stirra in i skyltfönstren och suka efter gitarrer man inte kan spela på, skor man inte kan gå i, klänningar man redan har. Har man en rörelse är man vaccinerad. Konsumismen ter sig då löjlig, ointressant, om inte annat som ett slöseri med tid. Men

centrifugalkraften kan också bli så stark att det inte går att komma ut och det är då man får en sektsituation. Då börjar rörelsen röra sig runt sig själv istället för runt ett objektivt mål. Rörelsen blir ett självändamål och då äter den upp sig själv. Hemligheten är att man måste röra sig framåt för att få den perfekta banan. •

Kunskap måste delas

Kristoffer Flammarion

Allmänningarna finns i forskningens hjärta. En fri tillgång till information är vetenskapens grundförutsättning. Kunskapen växer bäst när den görs gemensam. Nu visar Vetenskapsrådet vägen.

November 2002 chockade den ryske matematikern Grigory Perelman den matematiska världen. På sajten arxiv.org hade han postat tre artiklar inom området topologi, som sade sig lösa ett hundra år gammalt matematiskt problem formulerat av Henri Poincaré. Problemet är enkelt att formulera: Antag att en myra kryper runt på en stor yta. Hur kan myran avgöra om ytan är helt plan, sfärisk eller formad som en torus, utan att lämna ytan och titta på den utifrån ett visst avstånd? Poincarés problem handlar om att lösa denna fråga då ytan generaliseras till nästa dimension, så att den blir ett rum. Problemet visade sig vara extremt svårt att lösa, och som belöning gavs Perelman Field-medaljen, matematikens motsvarighet till Nobelpriset. Perelman tackade dock nej, trött på den akademiska världens intriger och rivalitet, och flyttade i stället in hos sin mamma och hörde aldrig mer av sig. Men de tre artiklar där lösningen på problemet formuleras står alltjämnt att läsa på arxiv.org, tillgängliga för vem som helst.

Fallet med Perelman sätter fingret på en viktig fråga: Hur sprids vetenskaplig kunskap? I detta fall spreds ett betydelsefullt resultat på en sajt som är fritt tillgänglig för allmänheten. Arxiv.org startades 1991 som ett sätt att snabbt och enkelt kunna sprida vetenskaplig information inom områdena fysik och matematik. Vem som

helst, som är godkänd av någon annan som kan publicera på sajten, kan lägga upp en .pdf som innehåller de resultat som man kommit fram till i sin forskning. I dag är sajten ett viktigt arbetsverktyg för forskare världen över, och det är inte ovanligt att en forskares arbetsdag börjar med att logga in på sajten för att se vad kollegor vid andra universitet har kommit fram till.

Annorlunda är det med de stora förlagens publikationssajter. Här måste man betala för komma åt forskningsmaterialet. Universiteten lägger varje år ned stora summor på att vara registrerade på dessa sajter för att universitetens medlemmar ska kunna tillgodogöra sig materialet. Vissa förlag har till och med drivit detta så långt att den enskilde forskaren måste betala för att lägga upp material, som andra sedan måste betala för att kunna ladda ned. En tydlig konfliktlinje har uppenbarat sig inom den akademiska världen, men som inte på något sätt är begränsad till den: Frågan om informationens tillgänglighet.

För vetenskapens del är det uppenbart att fri tillgång till information är en grundbult i den allmänna forskningen. I en, måhända något idealistisk, bemärkelse är den vetenskapliga kunskapen absolut demokratisk i och med att den vilar på en grund om generell reproducerbarhet. Ett resultat måste kunna återupprepas av nå-

gon annan för att anses vara giltigt. Men hur kan denna reproducerbarhet vara allmänt giltig om undersökningen av ett resultat hämmas på grund av en begränsad tillgång på den information som krävs för att återupprepa resultatet?

Denna typ av konflikt är inte klädd i några ideologiska töcken, utan uppenbarar sig på ett pedagogiskt vis som ett krasst profitbehov på ena sidan och en vilja till fri och öppen kunskapsinhämtning på den andra.

Nyligen fattade Vetenskapsrådet, som med offentliga medel finansierar forskning i Sverige, beslutet att all forskning som finansieras av det ska vara allmänt tillgänglig. Inga forskningsresultat får alltså enbart publiceras på ett sätt som gör att man måste betala för att tillgodogöra sig resultaten. Detta beslut var ett led i att Vetenskapsrådet år 2005 undertecknade den så kallade Berlinklarationen som stödjer Open Access, det vill säga fri tillgång till information. I ett pressmeddelande från oktober 2009 sade Pär Omling, generaldirektör för Vetenskapsrådet, att "texter som publiceras om forskning som bekostats av allmänna medel ska vara fritt tillgängliga för alla. Open Access är en viktig förutsättning för att forskningsresultat ska kunna spridas och komma samhället till godo." •

Karin Casimir Lindholm:

Först tar vi ett hus

Sedan hela staden

Mathias Wåg

Illustration: Fredrik Carlander

Det drar en ockupationsvåg över Sverige. Det handlar inte längre bara om hus eller om frizoner för aktivister. Ockupationerna har blivit något mer.

Hon visste nog inte vad hon utlöste. Vilken explosion det skulle ge upphov till. Vilka ringar på vattnet som skulle sprida sig, inte bara i Köpenhamn, utan även i Norden, i hela Europa. När den socialdemokratiska borgmästaren Ritt Bjerregaard vintern 2007 beslöt att vräka och sälja Ungdomshuset utlöste hon en protestvåg som fick de köpenhamnska politikerna och polisen att backa. Och vägen rullade vidare. Den rörelse som alla trott varit död, den praktik som nästan fallit i glömska, började praktiseras igen i hela Norden. Ur kampen för Ungdomshuset följde en ny våg av husockupationer. I Sverige började ungdomar ta hus från Malmö upp till Umeå. Ockupationerna blev ofta kortvariga, polisen stormade dem inom bara några dagar. Men i varje

ockupation uppstod en ny gemenskap. Husockupantrörelsen hade lärt sig en läxa – man kämpade för självstyrda platser, inte en specifik byggnad. Bara för att ockupanterna vräktes från ett hus försvann de inte. Istället tog de två nya.

På 40 årsdagen av den första svenska husockupationen – den 16 maj 2009 – samlades tusen personer i Lund och deklarerade att de öppet och med konfrontativt ickevåld skulle ta minst ett hus den helgen. Det var en öppen provokation mot den privata äganderätten, och inte ens den samlade skånepolisen kunde hindra dem från att tillfälligt ta ett hus. Än så länge var det bara en symbolisk aktivist-rörelse. Men vad händer om metoden sprider sig igen? Om ockupationen plöts-

ligt framstår som en resonabel metod att ta till när områden hotas av privatiseringar och gentrifieringar eller utförsäljningen av allmännyttan. Tänk om alla skulle börja ockupera?

Vintern 2008 spräcktes den vallen. Källarmoskéockupationen i Rosengård visade vägen. Förortsrevolten gick inte bara till attack mot ordningsmakten, utan återtog nu de lokaler de själva hade brukat. Och sedan fortsatte det: ockupationerna av Romano Trajo i Lund, Västbodaskolan, Aspuddsbadet och Rinkebyhuset i Stockholm under 2009. Detta var någonting mer än bara ockupationer för ockupationens skull – det blev ett sätt för lokala samhällen att arbeta tillsammans och göra motstånd. •

När Romano trao fick nedläggningsbeslutet våren 2009 beslöt barnen att ta till strid för att rädda sin fritidsgård. När fritidset ockuperades fick de stöd av Lunds husockupanter.

Nynazisternas hyllningar av krigarkungen Karl XII har sedan åratals trängts bort från Lunds gator. Veckan runt 30 november organiseras nu istället Socialistiska dagarna, en hel vecka med föredrag och möten. I det autonoma bokkaféet India Däcks källarlokaler är det knöckfullt. Temat för kvällen är att utvärdera ockupationen av fritidsgården Romano Trajo några månader tidigare. Lund är den nya ockupationsrörelsens epicentrum. Efter ockupationen av villan Smultrongården i december 2008 dök en ny generation ockupanter upp. Med ockupationen av Romano Trajo nådde ockupationsvågen ett nytt stadium. Linn och Kalle från ockupantscenen berättar.

Vad var bakgrunden till ockupationen av fritidsgården Romano Trajo i Norra Fäladen?

Kalle: Fritidsgården var hotad av nedläggning. Personalen på Romano Trajo hade tidigare strejkat jättelänge och ockuperat stället. De hade väl i princip gett upp kampen, var väldigt trötta och utbrända på den. De som jobbade där var i periferin till ockupantrörelsen. Tillsammans med dem kom förslaget upp att man skulle kunna ockupera fritidsgården. Det hade redan bildats ett nätverk efter ockupationsfestivalen. Vi ville ockupera för att skaffa en verkstad där vi kunde bygga grejer. Men när detta dök upp och vi fick höra att de var positiva till att ockupera beslöt vi oss att satsa på det istället. Då tog vi kontakt med folk i Norra Fäladen, vi hade redan mycket kontakt med folk som bodde i det här området, till exempel ett ganska stort gäng med invandrarbakgrund. Alla de hade gått på Romano Trajo, så de var jättepositiva när de hörde om det.

Vad är Norra Fäladen för ett slags område?
Kalle: Jag har bott där i 20 år ungefär, och det är väl miljonprogramshus. Det börjar ganska klassiskt med ett torg, några af-

färer, ett apotek och så. De senaste 10–15 åren har de börjat bygga villastäder utanför, så nu är det mer uppblandat. Men just det området, Magistratsvägen, har väl alltid framställts som ett problemområde i media. Det har varit många flyktingar som bott i lägenheter där och en hel del trångboddhet. Man kan nog säga att det är Lunds Rosengård. Det är samma problematik med trångboddheten och renoveringarna av bostäderna som de inte gjort något åt.

Var Romano Trajo en fritidsgård speciellt inriktad på romer?

Linn: I början var det inriktat på romska barn. Men sedan i mitten på 90-talet började de ta med sig sina kompisar. Det var ju samma problematik för de andra barnen, de som var polare till romerna. Kalle: Det som var speciellt med Romano Trajo var att det var som en vanligt fritidsgård för barn, dit de kunde gå efter skolan. De hade inga regler för vilka som fick komma dit och vilka som inte fick komma dit. Så det var mycket äldre ungdomar, i 15–16 årsåldern, som också kom dit, fast det egentligen var tänkt för 6–12 åringar. Linn: En annan sak som gjorde Romano Trajo speciellt var ju också att personalen hjälpte familjerna, till exempel med socansökningarna och annat stöd. Kalle: Det upplevdes mer som ett socialt center än en fritidsgård, man ordnade mycket utflykter för ungarna och så. De hade väldigt dåligt med pengar för kommunen skar ner så mycket de senaste åren. Med tanke på de som jobbade där så var det väldigt ”vänster”, det var den stämpelein stället hade. De gick inte med på alla regler, som när det var sagt att barnen bara fick äta två smörgåsar, en frukt och ett glas mjölk per dag.

När högermajoriteten i kommunen avslutades att fritidsgården skulle läggas ner, skedde det då några lokala protester där ute?

Kalle: I maj hölls det en demonstration med ungefär 40 personer som gick ner till Skolförvaltningen. Det var Romano Trajo och barnen själva som organiserade den. De gick in och satte sig på Skolförvaltningens möte och förstod ingenting av vad som sades. Barnen började ropa ”prata svenska så vi förstår”, ”vi fattar ju ingenting av vad ni säger”. Deras fritidspedagoger fick översätta vad politikerna sade åt dem, till ick-ebyråkratisk svenska. När barnen förstod att fritidset skulle läggas ner hoppade upp på borden, sparkade omkull glas och kastade en stol mot ordföranden. Linn: Ett barn slog en politiker i huvudet med en flagga. Kalle: Så det blev lite upprorisk stämning. Barnen stod utanför och förde sånt liv så mötet fick avbrytas flera gånger, och någon hade sprejat på marken. Det fördes alltså en viss kamp. Men de som arbetade på Romano Trajo hade protesterat mot nedskärningarna på fritidset så länge att de blev utbrända och inte orkade fortsätta med det. Linn: Den 27 juni lades Romano Trajo ner och vi träffade dem veckan innan det. Först i en liten grupp, sedan träffades den stora gruppen en vecka innan och bestämde att vi hade inte tid. Kalle: Ja, det var lite fram och tillbaka när vi skulle göra det. Att ockupationen skulle vara jättesvår att genomföra. Men sen togs det upp igen. Vi hade ungefär samma struktur som inför ockupationsfestivalen, med uppdelning i fristående arbetsgrupper. Vi såg till att ha mycket aktiviteter i området hela tiden, med grillfester och fotboll däruppe på Norra Fäladen. Vi delade ut mycket flygblad och intervjuade folk om vad de tyckte man skulle göra. Det var ju

många av oss som bodde i området eller hade bott i området, vi var kända ansikten där. Det fungerade rätt bra. Just för att de inte skulle uppleva det som om det kom folk utifrån och gjorde något, utan att de skulle känna att de själva var delaktiga i det. Från början var det ju deras initiativ. Det var dessutom många av de ungdomarna som bodde där som hade besökt Smultronstället när vi hade den ockupationen. Då kom det gäng från Norra Fäladen och hängde där mycket, så de kände till oss och själva kampmetoden. Linn: Det är väldigt stor skillnad på hur man tar kontakt med folk. Man kan sätta sig på samma nivå som dem och försöka att inte säga till folk vad de ska göra utan mer fråga vad dem är med på. Jag tog kontakt med tjejerna som hade gått på Romano Trajo, vi träffades och dem kom på en del möten. De undrade mycket som ”om polisen kommer, vad gör vi då” och sådana frågor. Frågor som jag svarade på. Så de visste vilka jag och några andra var.

Hur gick det till sedan när ni ockuperade?

Kalle: Vi var väl 15 personer som gick dit, bröt oss in och städade, fixade till huset, innan vi skulle gå ut med det till media. Och när vi gick och handlade städgrejer, då stötte vi på ett gäng 12–13 åriga killar som stod och hängde på ICA som direkt frågade oss: ”är det idag ni ska sno det där huset”. Vi hann inte städa färdigt innan det var helt fullt med barn där. Det som jag tyckte var så kul var att föräldrarna hade sån tilltro till oss; ”Oj, där kommer det några ockupanter, klart våra barn ska vara med.” Så det var full aktivitet efter bara några minuter. Folk som satt och ritade, spelade kula, hjälpte till att städa och bygga. Linn: Vi stod utanför och delade ut flygblad samtidigt som folk städade. Tjejerna jag hade kontakt med berättade att folk hade ringt runt till varandra och frågat ”vilka är de, som har ockuperat det där huset”. Tjejerna hade svarat att ”det är folk vi känner, de vill oss bara väl” och då stack folk dit för att kolla. Några av föräldrarna kom dit och hjälpte till jättemycket. Det gick jättebra. Sedan var det full rulle hela dagen. Kalle: Det var många föräldrar vi snackade med som berättade att situationen var sådan att de var så glada över att Romano öppnat igen för nu fick de äntligen lugn

och ro hemma. Det var några som bodde 12 personer i en fyra. Så det var väldigt behagligt för föräldrarna. Det var kanske därför de släppte ner sina ungar, för att de fick en liten paus. För det var intensivt de där tre dagarna, hela tiden liv och rörelse.

Hade ni stormöten för alla?

Linn: Vi hade stormöten, det var ganska svårt eftersom det var en massa barn överallt som sprang omkring och förde liv. Men vi lyckades ha våra fina stormöten. Alla som var på mötena beslutade tillsammans. Kalle: Vi bestämde oss att sätta upp regler där, och det var ganska problematiskt. Dels skulle reglerna vara anpassade för dem som var där, det var ett gäng 6–7 åriga tjejer som var där hela dagarna och ett kickersgäng, ett killgäng i åldern 15–16 år som brukade dricka öl och röka hasch när huset varit tomt. Så det är klurigt att försöka anpassa reglerna och samarbeta kring det, att se till att det där tjejgänget också fick sina röster hörda. Och ofta var det väldigt hierarkiskt i de grupperna som kom dit. Det var ofta någon storebror som hade mest att säga till om. Så enda regler vi kom fram till var typ att poliser, journalister och politiker inte fick komma in, att det skulle vara alkohol och drogfritt, att man

"Så jag tror inte riktigt de förstod vad det var för blandning av folk som var där. De ville nog gärna se att det var vi som styrde det med en järnhand och barnen var våra fotsoldater eller att vi använde barnen som sköldar."

ska vara snäll mot varandra och att folk under tolv år inte fick stanna på nätterna.

Hur gick det till när polisen stormade det?

Kalle: Det var på fjärde dagen. Vi tog det på en lördag. Det var aktivitet där hela lördagen, söndagen och måndagen. På tisdagen började alla barnen skolan efter sommarlovet. Polisen slog ju till då, när de trodde att det inte skulle vara barn därinne. Jag tror det var 40–50 poliser som kom in. En som hade draget vapen också. De var rätt så tuffa mot dem som sov där. Linn: De kom halv sex på morgonen, kommer jag ihåg. För jag funderade på att sova där, men jag hade tänkt att om

polisen kommer nu så är det inte bra för då kommer jag inte till jobbet.

Vad hade poliserna fått för bild av ockupationen? Trodde de att det var "proffsockupanterna" från ockupantscenen eller såg det ockupationen som något lokalt?

Kalle: Det var nog ganska blandat. De hade det nog ganska svårt att bedöma vad det var. De skickade dit två närpolis som hade varit rätt populära i området bland kidsen. När de kom förändrades stämningen. Barnen började kasta äpplen och plommon på dem och sade ”försvinn, det här är vårt ställe”. I tidningen uttalade poliserna att det var på grund av att anarkisterna hade uppviglat barnen att göra det. Så jag tror inte riktigt de förstod vad det var för blandning av folk som var där. De ville nog gärna se att det var vi som styrde det med en järnhand och barnen var våra fotsoldater eller att vi använde barnen som sköldar. Men situationen var ju snarare så att vi fick lugna ner barnen där, speciellt de lite äldre ungdomarna där. De sade ”vi fixar knivar, vi fixar sten på taket”. Linn: De typ sade ”om polisen kommer hit så dödar vi dem”. Kalle: Det var snarare så att vi fick lugna

korgar, lite stenkastning och så där.

Det pågick i flera dagar?

Linn: Dagen efter var det ju demonstration och den gick jättelugnt till. Vi trodde aldrig vi skulle komma hela vägen till Romano Trajo. Men polisen höll avståndet och lät oss gå hela vägen. De fanns i bakgrunden. Det var mycket grejer som skedde som vi inte hörde så mycket om då, information som vi inte fick förrän långt senare. Till exempel att ett av de tolvåriga barnen hade gått och kastat småsten på polisen hela tiden. De hade sagt till hans kompis att han skulle lugna ner honom, annars skulle de plocka honom. Det fick inte jag höra förrän senare på kvällen då ungen redan hade blivit plockad. Sedan var det folk som tog sig upp på taket. De sprang in på innergården och klättrade upp på taket. De sista av dem var några av 14-åringarna, de hade blivit pepparsprejade och hotade med batonger från civila Romeopoliser. Detta fick inte jag heller veta förrän långt senare och då var det för sent att reagera. Det är ju ändå sånt man hade velat reagera mot. Annars var det rätt så lugnt när vi samlades. Sedan på kvällen var det lite smällare och brinnande saker.

Kalle: Det var en väldigt kul demonstration, för vi lät det vara väldigt fritt. Vem som helst fick komma upp och hålla tal eller välja vilken musik som skulle spelas. Det var väldigt annorlunda mot hur demonstrationer vanligtvis brukar se ut i Lund eller Malmö. Det var någon 14-årig tjej och den här 12-åriga killen som hade kastat småsten hela tiden, de gick upp och höll polishatartal från taket av ljudbilen. Polisen visste inte riktigt hur de skulle reagera. De sade såna saker som ”Ni får skylla er själva när ni kommer få stenar kastade på er. För om ni stänger våra fritidsgårdar så vet vi inte vad vi ska göra. Vi små invandrare blir ju så bråkiga då, det brukar ni ju själva säga. Så då får ni ju vänta er att det kommer stenar och bomber”. De höll väldigt ironiska tal mot polisen.

Linn: En av mina arbetskamrater från Norra Fäladen höll tal. Det var rätt så roligt, jag trodde inte hon var en sån.

Genomfördes det några protester mot beslutsfattarna?

Kalle: Vi skulle gå på skolnämndsmötet, men de flyttade sina möten till Höör, som ligger en bra bit från Lund, för att slippa protester. Sedan på kommunfullmäktigemötet var det mycket folk inne med banderoller som de hängde ut, som mest riktade sig mot den folkpartisten som hade beslutat om nedläggningen. Vi ställde till med en hel del liv på mötet så det fick avbrytas. Man märkte det var en annan stämning när det inte bara var autonomt folk. Vi var rätt försiktiga. De som kom från Romano blev sura på ordningsvakterna. ”Om de försöker ta våra banderoller så är det klart vi ska hålla kvar dem”. De hade ett annat tänk.

Hur ställde sig kommunpolitikerna till Romanoprotesten? Var det bara kalla handen eller försökte de ha någon form av dialog med er?

Linn: Den ansvariga politikern för beslutet, folkpartisten Lars Hansson, sade att ”Ni är antidemokrater, jag tänker inte diskutera med er”. Men han fick jättemycket kritik och dåliga artiklar i Sydsvenskan. Då vände han lite och sade att han kunde diskutera med barnen och Sydsvenskan. Det gjorde han ju också, men han lyssnade inte på dem. Barnen sade ju skitbra grejer i den artikeln.

Kalle: Till en början kom det vissa politiker, det var någon artikel om att vänsterpartister besöker ockupationen. Då var tidningsskriverierna väldigt positiva. Sedan vände det ganska snabbt. Det var väldigt mycket så ”det är synd att man måste skära och lägga ner fritidsgårdar men ockupationer är odemokratiskt, sånt kan man inte syssla med”.

Vad har skett efter det här?

Linn: Vi hade en fest som alla trodde var inställd på grund av det dåliga vädret, men den blev av i alla fall. Det var inte så många där, kanske 50 personer. Några av barnen kom dit, ett av barnen rappade också. Det var ganska schysst. De fick gratis godis, vilket de var helt överlyckliga över., och fick ta med sig hela lådor med godis hem efteråt. Det var verkligen lilla julafton, och det var schysst att träffa alla igen, fast vi inte gjorde så mycket. För det är svårt och hålla kontakten med dem. Jag har hållit kontakten med några, men det

är svårt när man inte har någon bra plats att mötas. Många av de barnen kan inte bara dra in till stan. Och det finns ingenstans på Norra Fäladen att hänga heller. Kalle: Jag har fått dåligt samvete för att man inte kunnat göra något. För varje gång man har varit däruppe så har det kommit fram ungar och frågat om vi inte kan ockupera igen. De var nästan arga på oss att vi gav upp ockupationen. Att vi inte jobbade vidare på samma sätt. ”Vi tar det igen, vi tar det igen.” De hade varit inne i Romano, haft fester på kvällarna och gjort olika grejer där. Sedan har vi märkt att jättemycket av de ungdomarna som var på Romano Trajo har börjat dyka upp mer på politiska grejer. De kom på 30 november., nu under COP15 så var de med och på Reclaim Rosengård. Vi har lite brutit den stämningen att de autonoma är en grupp för sig. Det är blivit mer flyktig den linjen, vem som helst kan kämpa och använda sådana metoder. Man behöver inte vara någon proffsaktivist som har gjort det i tio år. Det har varit jättekul att se.

Linn: De har börjat hänga på Bokkafet India däck också.

Kalle: Sedan gjorde politikerna en del för att lugna ner stämningen lite däruppe, de hade en massa sådana medborgarting på Norra Fäladen. Men det hände inte så mycket där. De hade lagt ner en busslinje som gick uppe på Norra Fäladen till Malmö, men den har de lyckats få igenom så att den ska öppnas igen. Stämningen har blivit väldigt mycket en ”vi mot dem” i Norra Fäladen, att politikerna och polisen är mot folket. Det har alltid varit mycket poliser på Norra Fäladen, men det har blivit mer synligt nu. Många av ungdomarna berättar att de flera gånger i veckan blir stoppade, fotade och visiterade av polisen. Polisen har mycket mer närvaro där nu. •

Latteockupationen och blatteockupationen

Illustration: Matilda Ruta

Aspudden och Rinkeby. Förstad och förort. Ett område som gentrifieras och ett som tillåts förfalla. Två ockupationer visade på vad de trots allt har gemensamt.

Bassängen är tömd. Den är tom på vatten, men fylld av aktivitet. Mattor på bassänggolvet, soffor och bord står utplacerade, leksaker ligger i ett hörn och i borte sidan står ett tält. En nybyggd trappa av lastpallar gör det lätt att ta sig ner. Elen är påslagen igen, en kabel har dragits från en granne. På helgerna konserter, vardagskvällar filmvisningar, lördagar barnmatinéer. Men ikväll är det stormöte i det ockuperade Aspudsbadet. Barnen springer runt och leker med badleksaker. Ett femtiotal vuxna sitter i en ring och går igenom veckans vakt-schema. Tre besökare från Rinkeby berättar för badvakterna hur stormningen av det ockuperade Rinkebyhuset gick till bara två dagar tidigare. Man borde göra ett gemensamt uttalande. Men en frågande röst höjdes: vad har vi egentligen gemensamt? Vad har ockupationerna gemensamt, vad har

situationen i de två Stockholmsförorterna Rinkeby och Aspudden gemensamt? Det är lätt att hitta skillnader mellan stadsdelarna. Det ena området håller på att gentrifieras, knyts ihop med innerstan och är ett av de populäraste bostadsområdena att flytta till. Bostadskön dit är milslång. Medan den andra förorten, ett mångtniskt miljonprogramsområde, är det lätt att få bostäder i. Vad har ”latteockupationen” gemensamt med ”blatteockupationen” – som media ironiskt kallat dem.

När ockupanterna börjar jämföra sina erfarenheter blir det mer uppenbart. Varför de ockuperat, hur reaktionen lokalt varit, hur politikerna vägrat lyssna. Båda ockupationerna har varit djupt förankrade i sina stadsdelar. Stadsdelar som är i kraftig omvandling. De har varit protester

mot att lokaler som varit allmänna tas ifrån dem, att lokalbefolkningen berövas service och tjänster som de tidigare haft tillgång till. Det gemensamma görs om till privat. Känslan att det inte satsas på deras stadsdel. Och irritationen över stads-hushögerns totala ovilja att kommunicera med dem. Som brukare har de inte haft någon rätt att överklaga eller höras: är du inte privatägare räknas du inte som målsägare. Det gemensamma räknas du inte som en del i. I det läget, vad finns det för andra alternativ än att ockupera lokaler-na? Att själva ta över driften över det som ni själva redan brukar, det som ni faktiskt själva finansierar.

Dagen efter beger sig en delegation aspuddsbör ut till stormötet i Rinkeby. En kontakt mellan stadsdelarna har uppstått. •

Illustration: Matilda Ruta

Sanna lärde sina barn simma på Aspuddsbadet. När huset hotades med rivning valde hon och de andra mammorna i trakten att ockupera det. Istället för vatten fyllde de bassängen med kultur.

Bostadskooperativets lägenheter har blivit bostadsrätter, de små etterna slagits ihop till en riktig muminbostad som slingrar sig upp på vinden via en bit av trapphuset. Sanna bor bara något kvarter från den självstyrda biografen Tellus i Midsommarkransen där hon är aktiv. Hon brukade gå och bada när hennes barn var små i det 90-år gamla arbetarbadet i Aspudden. När badet hotades gick hon in och gav badhusföreningen som drivit badet ideellt i 20 år sitt stöd. Den 28 september 2009 ockuperade en lokal aktionsgrupp badhuset för att rädda det från rivning.

Varför beslöt ni att ockupera badet?

När vi gick in huset i september skedde det akut efter att rivningsbeslutet av badet kommit. Badhusföreningen trodde det pågick en förhandling med staden, men så kom det plötsligt bara ett besked på Kultur- och Idrottsborgarrådet Madeleine Sjöstedts blogg om att badet skulle rivas. Då blev det ju

jätteakut. Idrottsförvaltningen hade redan bytt lås en gång, men föreningen hade fortfarande tillgång till huset. Det stod ett fönster öppet och badhusföreningen var inne och vakta- de det, redan innan rivningsbeslutet. De ordnade också aktiviteter utanför badet, men gick inte ut och sade att det var ockuperat, fast de hade tillgång till det. När vi fick reda på rivningsbeslutet höll vi ett improviserat möte på kvällen i badet. Då bestämde vi att vi går ut offentligt med att det är ockuperat. Vi bestämde att vi inte var ockupanter utan badvakter, att det skulle vara lätt att gå ut med många saker man kan göra. Väldigt konkreta saker man kan göra för att delta. Vi tog till exempel en grupp bilden för att visa att det var vanliga människor som man kan identifiera sig med. Att man kan komma hit och vakta badet.

Hur många deltog i ockupationen?

Det måste ha varit 500 personer engagerade. Över 300 personer kom på en festivalen vi höll i badhuset. Och det var inte ungdomar, kärnan var mammor med barn i årskurs två. Det är jättemånga av dem som var med i ockupationen från början som har barn som gått på babysim. De som var mest militanta var ju såna som var badfreaks som badade där ofta, och de var beredda att gå ganska långt för att få ha kvar badhuset. Enligt badhusföreningen hade badet 10 000 besökare om året när det var som mest. Många i Aspudden hade det som en regelbunden grej, att bada och träffas i bastun. Det var ju massor med aktiviteter, olika grupper som simmade, nudistbad, bebissim, sjukgymnastik och skolor. Jag har till exempel varit där både på 40 årsfest, filmvisningar och barnkalas. För många handlar det om vad Aspuddsbadet har varit och för många vad Aspuddsbadet skulle kunna vara. Jag hör väl mer till den senare kategorin.

Hur stor roll spelade aktivister utifrån i ockupationen?

Aspuddsbadet var ju så brett eftersom de som nytjat badhuset mest är pensionärer och barnfamiljer. Det är de två grupperna som varit basen i ockupationen. De som inte har använt badhuset är ju aktivistungdomarna. Där har det ju uppstått ett möte som inte fanns innan. För ungdomarna har ju inte haft någon plats på Aspuddsbadet än bara rent nostalgiskt, de kanske lärde sig simma där som barn. Det fanns ingen motsättning mellan dessa olika grupper i ockupationen. Vi har ju tusen gånger större förtroende för de unga aktivisterna än för till exempel Idrottsförvaltningen, politiker eller polisen överhuvudtaget. Det gick inte att urskilja olika grupper människor, polisen kan inte plocka ut ”de här är AFA-aktivister, och det här är vanliga människor”. Men när jag ringde folk som skulle vara med i arbetsgrupper, då ringde jag mammorna som har sina barn i årskurs två. Såna som inte har varit så aktiva innan. Både de som är superaktiva på Tellus och de som är aktivister vet man ju har tusen järn i elden. När det har varit ett larm är det de som bor i närheten som kunnat ta sig till badet på tio minuter, som pensionärer eller föräldralediga. Och det är också dessa som kommit fort. Av dem som varit där från början är jag nog den enda som varit med och ockuperat ett hus förut. Jag tror att steget var stort för ganska många att gå in och ockupera ett hus som inte var deras eget. Nu känns det som om det steget är mycket mindre.

När badet stormades satte de in poliser från hela länet för att hålla hela kvarteret kring badet avspärrat ända fram till rivningen. Polisen och politikerna verkar ju tro att det var bara en aktivistockupation. Det kan inte stämma, de kan inte tro det. Vi har ju suttit i Stadshuset tre-fyra gånger. Då ser man ju att det är badmössor, inte rånarluvor, som folk har på sig. Och det är ju ganska parlamentariskt att sitta där. Jag tror att det handlar mer om att genom att göra en sådan här enorm insats och behandla oss som skit kan man få en bild av att vi är farliga. De där poliserna som skulle se ut som ockupanter vid stormningen. Jag blev skitprovocerad av det. Att det står snubbar där med munkjackor och militärbrallor. Tycker de att det är så vi ser ut?

Polisinsatsen som pågick i flera veckor kostade en miljon kronor.

Den handlade ju enbart om att slippa prata med oss. Det är ju det som är så himla sjukt. Det enda de åstadkom med den var ju att slippa prata med oss. Det fanns ju ingen hotbild. De pratade inte med folk innan, sedan var det ”nu är ni ockupanter, vi kan inte prata med er”. Madeleine Sjöstedt har hela tiden vägrat att komma ut och prata med oss. Enda sätt att få svar på frågor har varit att låta andra politiker ställa frågor under frågestunden på stadsfullmäktigemöten. Det är det enda forumet där hon måste svara.

Den gemenskapen som uppstod under kampen för badet måste ju nästan vara lika viktig som badet. Kommer den gemenskapen överleva?

Det tror jag inte. Gemenskapen överlever inte utan mötesplatser. Det känns så jävla surt tycker jag. Det behövs något i Aspudden, i Aspuddens centrum. Och så för hela det här jättestora området behövs det en lokal där man kan ordna konserter, fester och ha spelningar.

Telefonplan har väl flera sådana ställen?

Där är det ju helt öken. Man har ju bestämt i Söderortsvisionen att Telefonplan och Liljeholmen är lokala centrum. Aspudden och Midsommarkransen har ju traditionellt varit de lokala centrum. De har byggts som fungerande städer. Där har funnits allting, man har inte behövt åka härifrån. Men de förvandlas ju till sovstäder, när man har bestämt centralt att man ska satsa på Liljeholmen och Telefonplan. Mycket sker ändå lokalt. De småbarnsföräldrarna som varit på Aspuddsbadet rör sig inte i så stora cirklar. Telefonplan är för långt bort, det är inte generationsöverskridande och folkligt. Det är jävligt dyrt där också, som en innerstadskrog i förorten. Jag går aldrig dit.

Vad är stadshuspolitikernas plan för Aspudden?

1400 nya lägenheter ska byggas. Det blir rena sovstäder. Det finns kanske en kiosk, annars finns det ingenting som är öppet., och absolut ingenting offentligt. De ska renovera en befintlig lekpark vid Telefonplan.

Det är den satsningen som görs. Sedan vid Liljeholmen finns ju nya Liljeholmsgallerian. Men det finns ju inga mötesplatser. Där har de ju fått kritik. De enda stockholmspolitiker överhuvudtaget lyssnar till är ju vissa journalister på Svenska dagbladet och Dagens nyheter. Allt som vanliga medborgare säger är ointressant. De hade skrivit i Svenska dagbladet att det inte är någon kultur i Liljeholmen. Det är nära till tiotusen människor i närområdet men det finns bara kommers. Nu ska de därför bygga ett bibliotek där och då drar man ner på biblioteket i Hornstull istället. Jag tror man kommer att lägga ner biblioteket i Aspudden också. Stegvisa försämringar sker hela tiden. Visserligen byggs det en massa lägenheter. Det är ju bra att det byggs nya lägenheter, men det är ju bara bostadsrätter. Och alla hyresrätter som finns omvandlas till bostadsrätter. Med mer boende ökar ju bara underlaget för att ha mer service.

Vad är det gemensamma med Rinkeby och Aspudden?

Den stora skillnaden är att Aspuddsbadet var något som vi hade. För min del handlar det väldigt mycket om möjligheterna och det handlade det väl om i Rinkeby också. Och att det har varit breda protester. För många i Aspudden handlade det om något som vi har och som tas ifrån oss, en service som försvinner. Det är känslan att det finns inget man kan göra för att påverka, för att stadsdelarna har ju ingenting. De har Aspuddsparken – som privatiserats. Alla säger att det har blivit sämre när man har privatiserats. Sen så finns biblioteket och nu kanske det också kommer att läggas ner. Och så fanns Aspuddsbadet. Det är saker som funnits men som tas ifrån en. Det som är likhet är ju jättemycket hur man blivit behandlad. Folk är jävligt förbannade för de känner sig så maktlösa. För det man vet är ju att man kommer aldrig få tillbaka ett badhus, det kommer ju aldrig byggas ett nytt badhus, det vet man ju. Det kommer inte byggas en sådan offentlig sektor, för det är ingenting som byggs längre. Allt som tas ifrån oss det kommer vi aldrig få tillbaka. Det finns ju ingen politisk vilja från något håll att man ska satsa på något annat än enorma sportarenor i ”världsklass” som Stockholmsarenan. •

Rinkeby huset

Försäkringskassan flyttade, soc-kontoret flyttade, arbetstillfällena försvann. Färdigrenoverade ungdomsbostäder stod tomma. Viljo och Mariana ockuperade tillsammans med andra Rinkebybor det gamla förvaltningshuset för att kräva satsningar på sin förort.

Viljo har bott i Rinkeby i tio år och var en av dem som deltog i den framgångsrika lokala kampen för att rädda Folkets hus 1999. Nu är Mariana på besök i Rinkeby där hon tidigare bott. Både hon och Viljo var med och ockuperade Förvaltningshuset under åtta hektiska dagar i november 2008.

Varför var Förvaltningshuset så viktigt för Rinkeby?

Mariana: Egentligen var det inte så att själva huset var viktigt. Det är verkligen en skillnad mot Aspudden. Det är inte så att folk har en kärleksfull relation till Förvaltningshuset, det har ju varit socialkontor. Det kanske inte är dit folk går och får positiva vibbar. Det handlade ju om alla de behov som finns i Rinkeby. Det som har hänt de

senaste åren har ju bara handlat om att avveckla service, höja hyrorna på lägenheter och lokalerna i centrum. Det är ju massor med småbutiker som drivs av folk som bor i området. Och det är inte den sortens butiker som Moderaterna är intresserade av att ha där. De vill ju ha flashiga centrum. Så de höjer hyrorna och säljer ut allting, avvecklar all verksamhet som finns och ger inga bidrag till föreningarna. Ockupationen var en protest mot allt det. Inte för att man vill ha just det huset. Sedan var det ju lämpligt att ockupera det huset, eftersom det var en fastighet i perfekt skick. Det har ju faktiskt varit ungdomsbostäder och inte blivit ombyggt. Vi kollade ju upp allt det där och konstaterade att i princip är det ju bara att flytta in. På så sätt var det ett lämpligt hus.

När lades verksamheten i Förvaltningshuset ner?

Viljo: Det var runt 2007. Till en början tänkte man inte på det så mycket. Men det har ju märkts ganska mycket. Och flytten har fortsatt, det är inte bara soc-kontoret som flyttat. Det har även Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Svenska Bostäder. Föreningsstödet har flyttat ut från Folkets hus. Man har börjat se att flera affärer har stängt, en bank har flyttat från centrum. Och med flyttarna försvann arbetstillfällena. Bara från Rinkebyhuset försvann 400 jobb.

Vart flyttade all service?

Viljo: Till Kista. Och Kista är väl navet i Stockholms ekonomi. Folk har varit väldigt arga på det, att bara för att behöva gå till Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller göra något ärende måste man åka till Kista, betala bussen och resa hela vägen dit.

Är det klart vad de ska bygga istället för Rinkebyhuset?

Viljo: Jag tror inte stadshuspolitikerna har några jättekonkreta planer. De har satt upp en jättestor banderoll på hela fasaden där det står ”Vi bygger för Rinkebys framtid”.

Mariana: De har ju planerna på Järvalyftet. Det ska vara gallerior, mer förbindelser till Kista. Rinkeby allé ska byggas vidare till Ursvik för att man ska kunna förbindas med området där. Så där förtätar man. Alla tjänster och service ska finnas i Kista. Möjligen ska det få finnas butiker i Rinkeby. Det som sades var att det inte behövs mer bostäder i Rinkeby. Vi snackade ju om att göra bostäder av Rinkebyhuset, för att det redan var bostäder innan och var så lätt att göra om till ungdomsboende. Generellt i Stockholm finns det ju ett behov av studentlägenheter och det där var ju redan färdiga ungdomsbostäder. Det var ju bara att flytta in. Men egentligen är det så, att det som det finns behov av i Rinkeby är möteslokaler och arbetsplatser. Och då kan man ju fråga sig, om det är arbetstillfällen de säger saknas i Rinkeby, hur de då kan lägga ner arbetsplatserna som fanns i Förvaltningshuset. De arbetena bidrog ju också till af-

färsverksamheten i området, genom att de anställda handlade i centrum, gick ut och åt sin lunch i området. Och så säger de att det är det som saknas. Jag fattar inte hur de kan vara så dumma att de säger två olika saker i samma mening.

Gick ni på Järvadialogens medborgarmöten?

Mariana: Nej, för de var i princip redan över när ockupationen började, i alla fall i Rinkeby. Det lär ha varit tusen personer på Rinkebydialogen. Några av dem som varit med under ockupationen har ju varit med som privatpersoner och kunnat berätta för oss. Att de medborgardialogmötena bara var ett spel för gallerierna, att de inte skulle förändra någonting. Politikerna har redan bestämt vad som ska göras och så har de sådana här möten som någon sorts demokratisk alibi för att kunna tuta och köra precis som de tänkt. Vi kallar Järvadialogen för Järvamonologen, för det var ju ingen dialog alls.

Vad är likheten mellan ockupationen av Aspudsbadet och Rinkebyockupationen?

Mariana: Att det fanns en stor lokal förankring och att det fanns väldigt stort stöd. Även om folk i Rinkeby kanske inte visade det på samma sätt som i Aspudden så fanns det väldigt starkt stöd. Det var ju en hel del rinkebybor som också kom på våra möten. Och att det var öppet, att det inte var en liten sluten grupp. Man ville verkligen involvera så många som möjligt. Att alla skulle kunna komma dit och delta på vilket sätt som helst. Antingen genom att hålla en workshop, sova över eller gå på stormötena och framföra sina åsikter. Det tror jag var gemensamt. Rinkeby är morgondagens Aspudden. Faktiskt, allvarligt – det har jag trott länge. Den delen av Stockholm kommer att gå samma framtid till mötes som Aspudden. Det kommer bli eftertraktat, det kommer vara massor med människor som flyttar dit. Gå på chica etniska kaféer och lyssna på konstig musik. Det var en turkisk kvinna från Medborgarhuset som sade det, precis samma sak jag alltid tänkt om Rinkeby. Det här är framtidens kulturförort där kultureliten kommer att hänga. •

en röst från huset

Masi Rezai

”Fatta vilken kraft människor har”

Berättat för Kajsa Ekis Ekman

Så tar man ett hus. Och så får man hela lokalsamhället att delta. Masi Rezai berättar inifrån Rinkebyhuset om ockupationsveckan.

Sedan en tid tillbaka hade jag lagt märke till att soc-huset var tomt. Jag går förbi det varje dag på väg till tunnelbanan. Jag trodde att de byggde om eller något, jag hade ingen aning om att de hade lagt ner soc och slagit ihop det med Kista. Men så läste jag en artikel i *Mitt i Tensta och Rinkeby* om att huset skulle rivas ”på grund av ockupationshot.” Shit vad är det här? tänkte jag och började ringa runt till ”the usual suspects”. Men ingen visste nåt. Det visade sig att det inte var något på gång, artikeln var helt tagen ur luften!

”Vi borde ta det” sa jag då till några. Viljo hade snackat med gamla Rinkebyprofiler på torget som sagt ”Det borde ockuperas”.

Några småföretagare ville flytta in. Någon annan ville ha vandrарhem. En somalisk förening hade redan överklagat och skickat massa brev till stadsbyggnadskontoret. Det surrade i luften, från olika håll började folk snacka om att de var missnöjda med att huset stod tomt.

Sen vart det tomma ord ett tag, ”vi gör det”, sa alla, men inget hände. Tills Victor kom in i bilden. Han var peppad och styrde upp saker, utan honom hade det nog aldrig hänt. Så vi kallade till ett möte på Rinkeby torg och 70 pers kom. Vi gick till somaliska föreningens lokal och hade möte. Och så la vi fram vårt förslag: att ockupera huset. Folk blev

chockade, en man bara sprutade te över sig av förvåning: OCKUPATION? Men sen när vi väl röstade var det enhälligt. Alla ville ockupera, ingen sa emot. Jag var hur förvånad som helst. Jag hade förväntat mig den typiske mannen som vet allt, pratar hela tiden och är emot allt. Men han var inte där.

Vi höll flera möten och under tiden började vi märka att det rädde en himla gemenskap. Att ingen skulle sätta käppar i hjulet. Vi fick en sån enormt positiv respons från boende i Rinkeby. Föreningar, politiska partier, alla var glada att det hände nåt. Varför vet jag inte – nu skulle jag kunna dra till med en agitatorreplik att ”folk har

fått nog” men jag tror det är att många blir glada över att det händer nåt positivt. Problemet har vi haft för mycket av. En tidig morgon tog vi huset. Det första jag ser när jag kommer dit med min dotter på väg till dagis är att det står en svensk 30-årig man helt stilla i gångtunneln. Civilare är ett bra tecken på att det har hänt nåt, så jag hälsade och log.

Huset har fyra våningar med kontorslokaler, och någon hade brutit sig in redan, så det var fullt med glassplitter. Annars var allt i sin ordning, vattnet, köket och toaletterna funkade perfekt. Det var ett bra ställe att göra nåt på. Vi städade upp och gick runt och kollade: värsta bra salar, här kan man ha spelning.

Veckan efter blev sjukt intensiv. Tyvärr var den mest intensiv på natten. På dan kom det lugna människor som tog en kaffe, pratade och såg sig omkring. På natten kom ungdomar och folk som inte mådde så bra: missbrukare och psykiskt sjuka. Vi hade också lite kommunikationsproblem. Ett gäng papperslösa från Jemen flyttade in som inte kunde ett ord svenska. Och de blev skiträdda så fort det hände nåt med ungdomarna.

Först trodde vi att ungdomarna var ca 12 år, för de var riktigt vilda. De sprang runt och lekte med brandsläckaren, var helt out of control och hällde ut färgpatroner de hittade. De kom vid midnatt och sov inte, utan var vakna till de drog vid klockan åtta på morgonen. Första natten var det nån som kom dit och betedde sig riktigt illa. Vi kastade ut personen och efter det var de jävligt sura, men efter ett tag fick vi bättre kontakt. Det visade sig att de var 16–20 år. Till slut fick man reda på folks livshistorier och då förstod man att det fanns en anledning till att de var i ett ockuperat hus hela natten. En hade inga föräldrar och bodde hos sin farbror. Det var runt femton stycken som var där varje natt och många av dem hade det jobbigt hemma.

Men de bidrog med något, många tog på sig vaktpass vilket var ett bra sätt att få dem involverade. Vissa är fortfarande med, kommer på alla möten fast de inte pratar så mycket, de vill göra något, inte snacka. Efter att vi blivit utslängda hade vi ett möte

samma dag och då sa en av ungdomarna: ”Kom igen, vi tar tillbaka det nu! Vi går dit direkt!” Alla ba: Nej, vi orkar inte...

Vi hade möten nästan varje dag och det kom ungefär 100 personer på varje möte. Jag blev förvånad över hur bra det gick. Trots blandningen av folk var det stor tolerans. Någon från Mogadishu som kommit direkt till Rinkeby kunde sitta tålmodigt och lyssna till någon från Lidingö. Den största kulturkrocken var mellan olika politiska inriktningar: kommunister och anarkister. De har olika politiska traditioner och det märks på hur man arbetar och fattar beslut. Vi hade bestämt att vara partipolitiskt obundna, det dåliga är att inte alla respekterar det. De finns de som gör reklam för sina partier och det är inte OK. Det gynnar inte projektet.

Polisen hade hållit sig lugn och trevlig under hela veckan. De hade väntat på att vi skulle strula till det själva. De trodde inte att vi skulle få stöd. Men allt gick bättre och bättre. Det hade blivit lugnare, folk började inse att man måste vara där och engagera sig, och flera var på väg att flytta in. I Rinkeby ser man inga hemlösa, men det finns många som bor i källare och hos kompisar. Vi hade programmet klart till helgen när de stormade huset. Amir hade vaktpass klockan sex på morgonen när det kommer fram en snubbe och tittar, som sedan börjar skrika något. Då springer snuten fram och slår sönder dörren. De tog in alla men släppte dem senare på dagen, utom en kille som de höll 3 dagar, för att han var ”uppkäftig.” Vi vet fortfarande inte om de är miss-tänkta för något.

Efter det har vi haft flera möten i folkets hus och i olika föreningslokaler. Det är synd att vi inte har kvar huset, det var en bas, en grund att utgå ifrån. I ett hus kan alla göra nåt. Nån kan diska, nån spelar pingis, nån tar ett vaktpass, någon planerar inköp. Jättelånga möten passar inte alla.

Vi har haft möten med kommundjängstemän. Sedan tog de moderata borgarråden Joakim Larsson och Kristina Alvendal kontakt med nätverket jagvillhabostad.nu, som fick i uppgift att lägga ett förslag på vad som skulle göras med

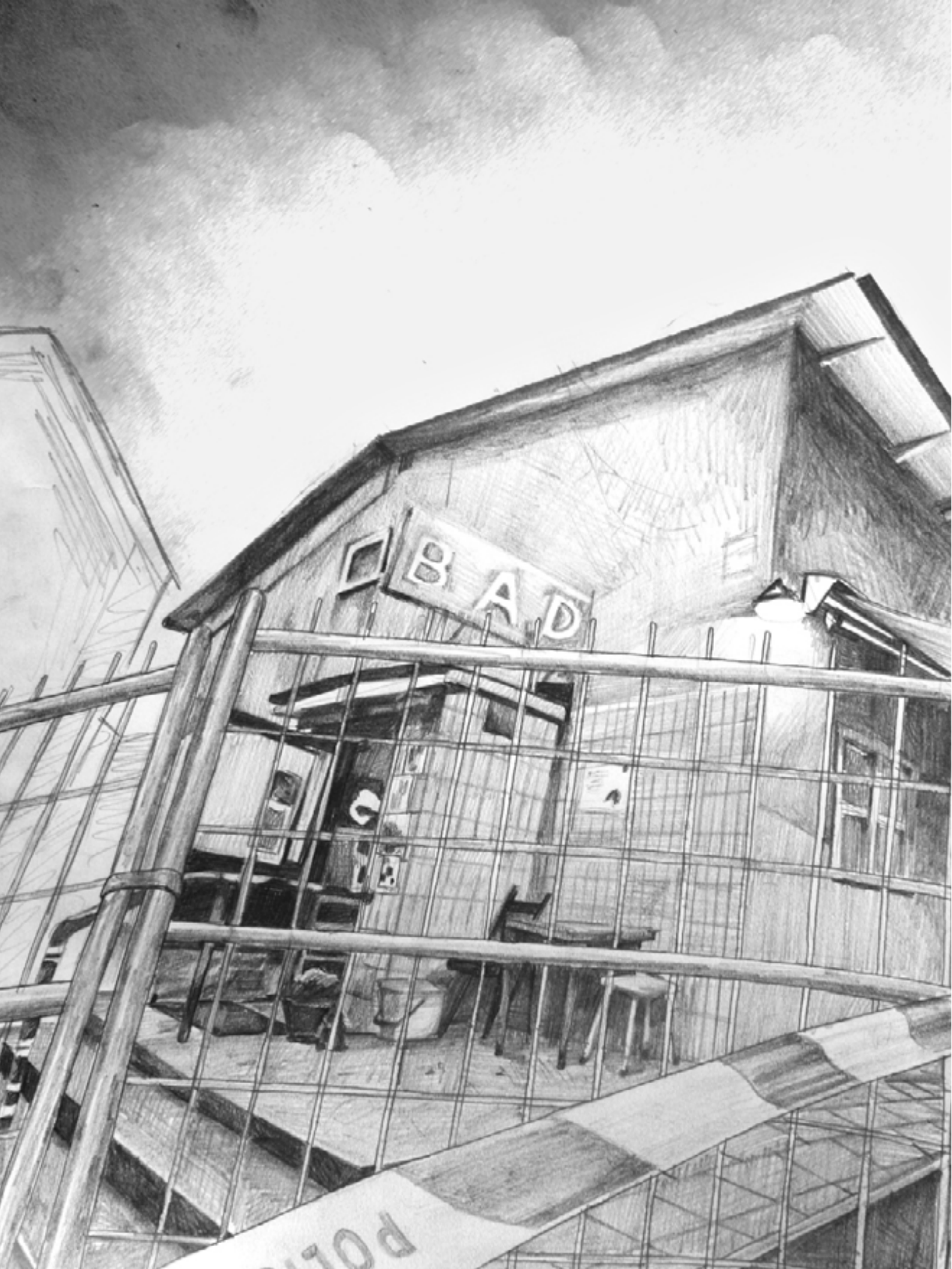
platsen. Vi anade att det var ett knep för att kunna riva huset lättare, för att skicka jagvillhabostad.nu på oss och att de skulle vilja riva det. Men nätverket kom på ett av våra möten och sedan ville de inte riva huset längre! Tyvärr har de redan börjat riva i alla fall.

Huset har kommit att bli viktigt för mig. Först var det ett tomt dött hus jag bara gick förbi. På en vecka blev det ett levande hus, fullt med aktiviteter, liv, rörelse. Det blev som ett hem. Fatta vilken kraft människor har att bygga nåt så snabbt! Nu har de släckt ner det och redan börjat riva inuti. Det känns så jävla tråkigt.

Grejen är att man är så van vid att allt är kontrollerat. Det finns regler för allt. Här handlar man, där jobbar man osv. Och om något ställe inte har regler ser folk det som en soptipp. Man är inte van att ta ansvar och bygga upp nåt, de som var här före oss hade bara haft sönder grejer. Allt det här påverkar psyket, man tror att man inte kan ta hand om något själv. Men på kort tid, på en vecka var vi på god väg att bygga nåt.

Det viktigaste tycker jag är att vi får en mötesplats för alla. Visst, det behövs bostäder, men det som stället var under ockupationen är något som fattas för alla. Ett ställe dit man kan gå som inte handlar om att konsumera. Här hänger folk mycket i sina kulturella sammanhang: moské, turkisk förening, grekisk förening, somalisk förening 1, somalisk förening 2. Det behöver inte vara dåligt, men det behövs nåt mer, nåt ställe dit man kan komma utan att vara en speciell nationalitet. Det blev lite så under tiden, och det är nåt man inte kan bestämma i förväg. Man kan inte förutse vad som ska hända, ett projekt föds hela tiden och utvecklas.

Efter ockupationen känner jag mycket fler folk här än vad jag gjorde förut. Jag kan inte gå från t-banan och hem utan att se nån från huset. Vi trodde ockupationen var ett medel för att nå ett mål: att inte riva huset. Men nu undrar jag om inte själva ockupationen var målet. Det vi hade tillsammans, det vi skapade med varann var målet – själva huset var bara medlet. •

... sedan hela staden

Illustration: Fredrik Carlander

Stockholms politiker har en vision för staden. Men vilka ryms i den visionen? Den nya vågen ockupationer sker i ett sammanhang, där stadsdelar börjat kämpa för en annan stad.

Badhuset är borta. En ödetomt täckt av snö är allt som är kvar. Eller kanske inte allt. Badvakterna möts fortfarande. De har bildat en stadsdelsgrupp i Aspudden och Mid-sommarkransen. I biografen Tellus trängdes 130 lokalbor till ett möte den 11 januari för att diskutera vad som höll på att hända med deras stadsdel. Inbjudna att prata var representanter från stadshusbyråkratin för att presentera deras stadsplan. Som en övergripande vision inför nya översiktsplanen för Stockholm lanserade den borgerliga majoriteten ”Stockholmsvisionen 2030”. Och Stockholms två problematiska områden, de fattiga och röda Söderort och Järva fick sina egna visionsplaner: Söderortsvisionen och Järvalyftet. Efterfrågetrycket på Stockholm ökar, förklarade Olof Öhman från scenen och visade kalkyler på sin powerpointpresentation. Stockholms stad ska växa från 800 000 till en miljon invånare. Detta kräver en förtätning, att stadskärnan sprids ut längre i förorten. Förorterna måste bli mer stadlika. De olika förortscentrumen måste bindas ihop, staden ska flyta samman. Stockholm ska vara en stad i världsklass 2030.

Olof Öhman är anställd som projektledare av Stockholms stad. Hans uppgift har varit att under hösten 2009 åka runt att hålla medborgarmöten, Söderortsdialogen, en slags opinionsundersökning för att presentera visionen. En liknande turné har genomförts i Järvadialogen – den som rinkebyborna kallade för Järvamonologen. Öhman visade på vilka önskemål som kommit fram på mötena och den Sifo-undersökning de genomfört i anslutning. Det folk prioriterade och efterfrågade var en bra kollektivtrafik och trygghet. Man efterfrågade fungerande lokala centrum, med en närhet till skola, vård och social service. Bostäder prioriterades högt – enkäterna specificerade inte om det rörde sig

om bostadsrätter eller hyresrätter, men helst ungdomsbostäder. Det behövdes lokala mötesplatser – inte flådiga gallerior. Fler lokala arbetsplatser toppade även listan. Olof Öhman vek ihop sin laptop. Så långt, allt fint på pappret.

Sedan började de kritiska frågorna hagla från Aspudds- och kransenborna i publiken. Vad är dessa opinionsundersökningar och ”dialoger” om de inte efterföljs av en förändrad stadsplanering. Riskerar de inte att bli en slags ”demokratitvätt”, den demokratiska legitimitetens ”greenwashing”. För det som Stockholmsvisionen innehåller är ju den totala motsatsen till de önskemål som kommit från medborgarna. Omfördelning från det offentliga till de privata vinstintressena fortsätter. Ekologiskt och ekonomiskt vansinniga mastodontprojekt som Yttre tvärleden och Stockholmssarenan ska byggas. Galleriorna driver upp hyrespriserna. Stockholmsmodellen tvingar in hyresrätterna att hålla marknadspriser. Utförsäljningarna av allmännyttan har visserligen bromsats upp, men istället säljer Stockholms stad av sin mark åt byggherrarna. Och eftersom bidragen och avdragen för att bygga hyresrätter slopats är det ekonomiskt lönsammast för dem att bara bygga bostadsrätter.

Detta är förtätningen av Stockholm, en förtätning utan koppling till de lokala behoven. Alla är för att det byggs fler billiga bostäder. Men med fler bostäder och större befolkning ökar också servicebehovet. Uppbyggandet av Stockholms ABC-städer på 50-talet och miljonprogramsförorter på 60–70-talet genomfördes genom en kraftigt centraliserad planering – på ont och gott. De innehöll en helhetslösning: där skulle finnas arbete, bostäder, centrum. Allt skulle finnas lokalt: sjukvård, bio, bibliotek, butiker, lekplatser, bra

kommunikationer, grönområden. Dessa förortsbyggen mötte inga proteströrelser, eftersom de byggdes på platser där det mest varit åkermark innan. Dagens stadsomvandling står inför en helt annan situation: nu är det inte staden som expanderar utan intensifieras, förtätas. Vissa områden satsas det på, andra byggs om till sovstäder. Helhetslösningarna är helt borta. Det innebär att det uppstår mängder av konflikter i varje stadsdel. Allt från Nimbyprotester, boende som kämpar för sin lilla skogsplätt där ungarna leker, till protester mot nedlagd service. Alla dessa fanns representerade på mötet i Tellus.

Det är en helt ny situation. Historiskt sett motsvaras denna stadsomvandling bara av rivningen av Klara på 60-talet och rivningarna på Södermalm och Vasastan på 70-talet. Stadsomvandlingar som gav upphov till Almstriden, en våg av husockupationer (där Mullvaden och Järnet är de kändaste) – och som födde ett organiserat stadsdelsmotstånd: den så kallade ”byalagsrörelsen”, som kom att vara verksam i varje stadsdel i Stockholm under hela sjuttioalet. Händelseutvecklingen har sin motsvarighet i Göteborgs Haga på 80-talet. Ockupationerna och stadsdelsmotståndet som svar på en viss form av förtätning och gentrifieringsprocess.

Kanske är det ingen slump att det är just i Söderort och Järva – de delar av Stockholm som nu kraftigast omvandlas – som ockupationerna av Västbodaskolan, Aspuddsbadet och Rinkebyhuset skedde. Och att det ur dessa ockupationer har embryot till en ny stadsdelsorganisering börjar ta sin form: nätverken i Aspudden–Kransen, Rinkeby, Fittja, Bagarmossen och Skarpnäck börjar lära känna varandra och göra saker tillsammans. Nu väntar alla på att rörelsen ska gå mot sin första seger – ett vunnet hus. •

Två års ockupationer i Sverige

Ockupationer 2008

- 1

8/12 Lund: Smultrongården, Sliparebacken, 50 min
- 2

9/12 Göteborg: Lärje stationshus, 9 dagar
- 3

30/11 Göteborg: Behandlingshem, 8 dagar
- 4

28/11 Stockholm: Bygge på Gärdet, 1 dag
- 5

24/11 Malmö: Bönelokal, Rosengård, 21 dagar
- 6

15/11 Malmö: Tåget, 6 dagar
- 7

8/11 Göteborg: Församlingshemmet, Gamlestan, 12 dagar
- 8

7/11 Lund: Samhällsvetarkåren, 1 dag
- 9

4/11 Lund: Nyponbusken, 1 dag
- 10

4/11 Lund: Björnbärssnåret, 1 dag
- 11

31/10 Umeå: Djursjukhuset, 3 dagar
- 12

12/10 Lund: Smultronstället, 25 dagar
- 13

23/6 Umeå: Övägen, 1 dag
- 14

23/6 Göteborg: Agnesbergs Stationshus, 10 dagar
- 15

5/6 Umeå: Övägen, 1 dag
- 16

14/5 Göteborg: Agnesbergs Stationshus, 3 dagar
- 17

5/5 Umeå: Kvarteret Hammaren, 1 dag
- 18

13/4 Göteborg: Drakbåten, 2 dagar
- 19

13/4 Visby: 1 dag
- 20

12/4 Umeå: Tullkammaren, 1dag
- 21

12/4 Nyköping: Fåfången, 1 dag

Ockupationer 2009

- 22

3/12 Nyköping: Stora Berga, 18 dagar
- 23

17/12 Stockholm: Masmo Fritidagård, 3 dagar
- 24

20/11 Lund: Normlösa, 1 dag
- 25

13/11 Stockholm: Rinkebyhuset, 8 dagar
- 26

30/9 Stockholm: Dallas, 1 dag
- 27

28/9 Stockholm: Aspudsbadet, 62 dagar
- 28

18/9 Lund: Muraren, 1 dagar
- 29

18/9 Göteborg: Gamla Almedalsvägen, 14 dagar
- 30

28/8 Visby: Nya Göransgården, 88 dagar
- 31

28/8 Stockholm: Anarkistiska Kliniken 4 (AK4), 41 dagar
- 32

28/8 Stockholm: Västbodaskolan, 3 dagar
- 33

15/8 Lund: Romano Trajo, 5 dagar
- 34

27/7 Nyköping: Stora Berga, 4 dagar
- 35

25/7 Östersund: Hotell Lyckliga Gatan, 2 dagar
- 36

25/7 Malmö: Frisörsalong, Sofielundsgatan, 1 dag
- 37

18/7 Göteborg: Palatset, Viktor Rydbergsgatan, 10 dagar
- 38

15/7 Stockholm: Kodakhuset, 5 dagar
- 39

5/7 Stockholm: Systembolagets huvudkontor, 1 dag
- 40

12/4 Lunnarp: Julmusthuset, Skåne, 3–4 månader
- 41

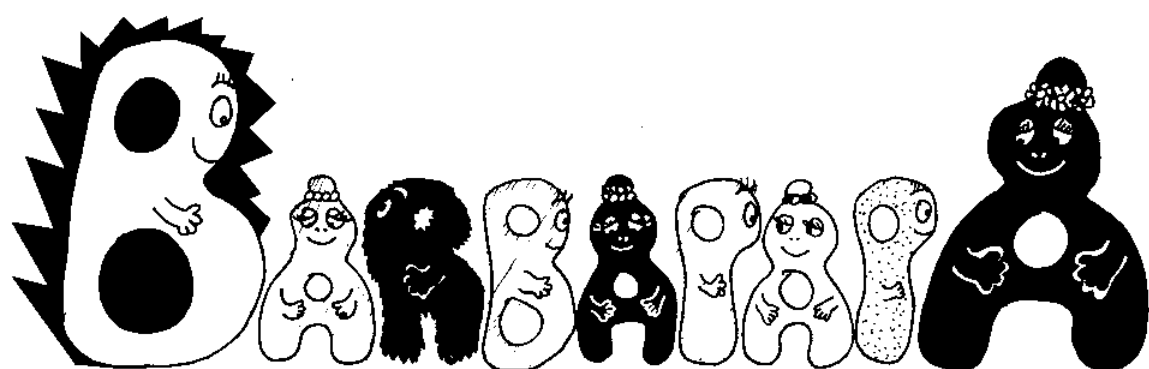
17/5 Lund: S:t Lars, 1 dag
- 42

17/5 Lund: St Lars 2: 1 dag
- 43

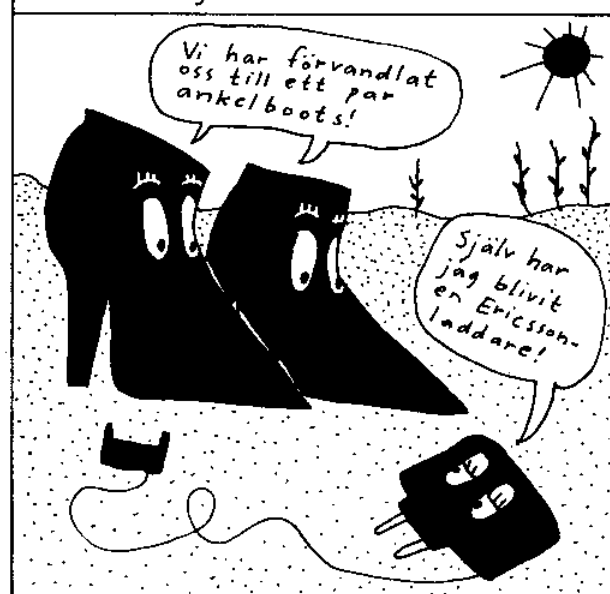
7/4 Göteborg: Södra Gårda, 14 dagar
- 44

3/4 Lunnarp: Julmusthuset, Lunnarp, Skåne, 13 dagar
- 45

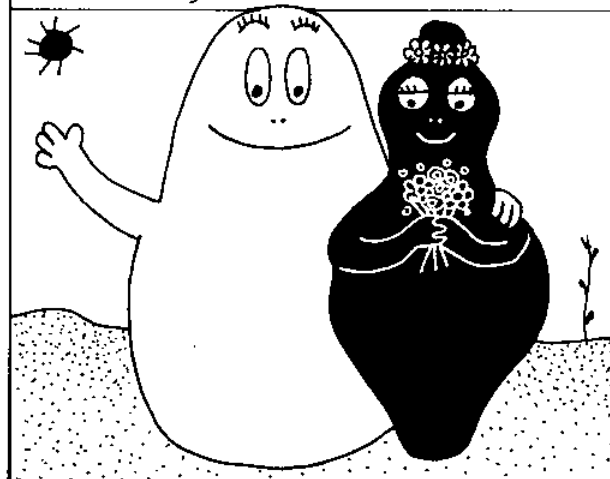
25/2 Malmö: Frisörsalong, Sofielundsgatan, 1 dag

Det mesta i Barbapappa-böckerna är fett överkligt.

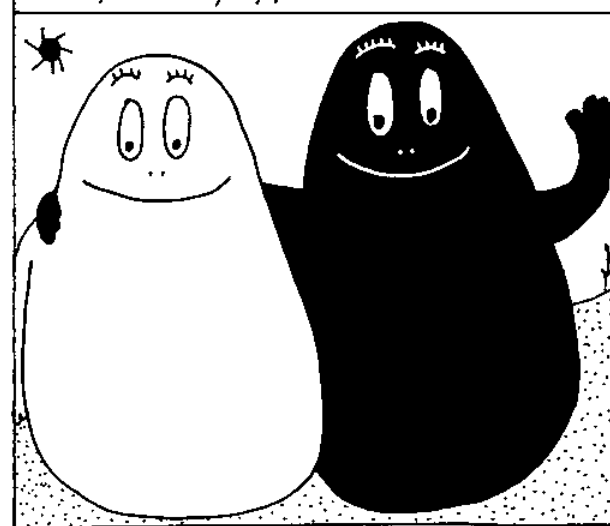

Och det är Barbapappas förhållande med Barbamamma! Deras relation ser ut att vara hämtad ur ett grävande reportage om sexturism i Kongo-Kinshasa. Alltså: En jättetjock, skär, oformlig man är ihop med en sexig svart fru.

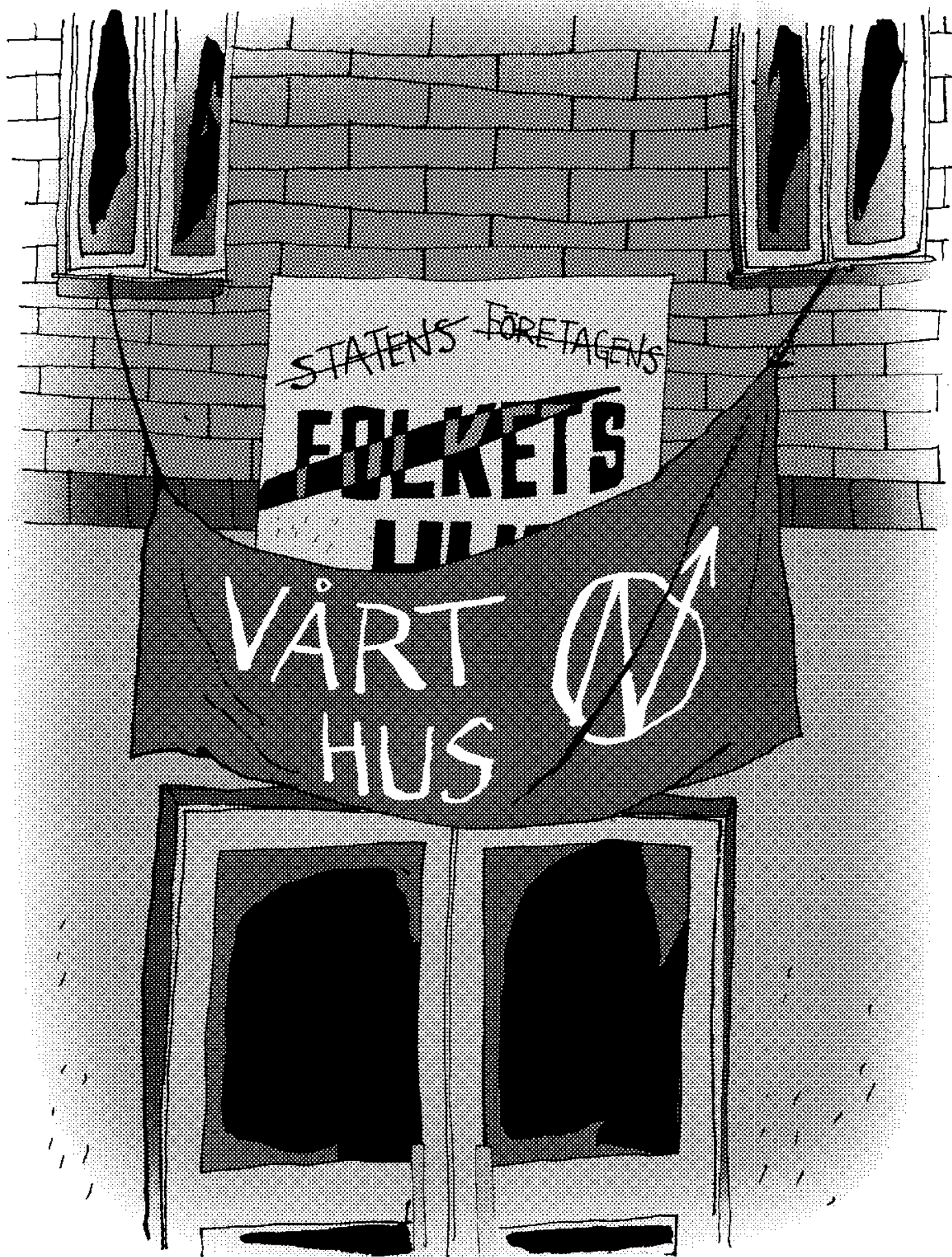
MEN DET FINNS EN SAK I BARBAPAPPA SOM ÄR SJUKT SOCIALREALISTISK. EN SAK SOM GÖR ATT MAN PLÖTSLIGT TRÖR ATT MANTITTAR PÅ ETT AVSNITT AV DOKUMENT UTIFRÅN.

Och precis som i verkliga livet ställer man sig frågan: Varför får inte mammans kropp vara en oformlig klump, när pappans får det?

Barbapappa däremot, softar omkring i sin grisskära solbränna, lika obrydd om sitt midjemått som en nordeuropäisk sexköpare i tredje världen.

Samira Ariadad, Rasmus Fleischer

Att göra gemensamma rum

Illustration: Mattias Elftorp

Det finns något bortom staten och kapitalet, bortom det offentliga och det privata. Detta är det kollektiva, det vi skapar själva. Istället för gallerior och mastodontoperor: fram för många mötesplatser!

Vad menas med offentliga rum? En gång i tiden betydde det rum som bekostades med skattepengar. Dit skulle alla ha tillgång, oberoende av sådant som plånbokens tjocklek, och via den representativa demokratin skulle alla kunna påverka verksamheten i dessa rum. En självklar del i tanken på offentlighet har varit att varken skolor, sjukhus, scener eller parker ska vara vinstdrivande.

Även om dessa ideal lever kvar, har de späatts ut med en känsla av maktlöshet. Detta tog sin början redan innan den stora vågen av utförsäljningar, på den tid då de skattefinansierade rummen fortfarande expanderade. Redan på 1960-talet grydde en berättigad misstro mot den byråkratiska kontrollen.

Folkhemmet förfogade över en stor arsenal av offentliga rum och var generöst med att tillhandahålla dem, så länge en formell organisation stod som ansvarig. Möjligheten för nya gemenskaper att uppstå har förblivit begränsad i dessa tydligt styrda rum: viss musik får spelas i kulturskolan, vissa kulturaktiviteter ske på fritidsgården, tillstånd krävs för en folksamling på torget). Enligt den byråkratiska logiken ska offentliga aktiviteter inte göras på plats, utan planeras i förväg.

Folkrorelseägda rum, som Folkets Hus, började redan tidigt i hög grad att användas för rent konsumtionsinriktad kulturverksamhet, exempelvis filmvisningar utan inramande samtal. Det bäddade för

den senare utveckling där Folkets Hus började hyras ut åt företagsjippon till marknadspris – eller säljas ut helt.

Även offentliga utomhusmiljöer har steg för steg, tack vare politiska beslut, sålts ut eller givits bort till privata företag. När en stadsdel ”rustas upp” är det numera rutin att offentliga parkbänkar monteras bort, till förmån för uteserveringar som tillåts ta över trottoarerna. Övertagandet kan ske smygande och på skenbart oskyldigt vis, som när dagis säljer ut sina egna lekplatser och i stället låter barngruppen leka i en närliggande park.

Allt fler utrymmen byggs även om till instängda rum. Köpgallerior lämnar inget utrymme för människor att träffas på andra villkor än konsumtion. Även om de är öppna utrymmen, eftersom alla i princip har rätt att vistas där, innebär den privata kontrollen ett strikt förbud mot att nya gemenskaper bildas. Kontaktsökande beteende i en galleria – oavsett om det rör sig om flygbladsutdelning eller om trivialt småprat – leder förr eller senare till att vaktstyrkan anländer.

Vi påstår inte att människor går till inglasade gallerior för att de är lurade. För många är det ett faktum att den vardagliga rutinkonsumtionen kan skötas mer effektivt i en galleria än i den öppna staden, hur frestande det än kan vara att romantisera stadens gatuliv som motvikt till de sterila galleriorna. Här gäller det att inte stirra sig blind på de individuella preferenserna,

eftersom de betingas av arbetstider, bostadstillgång och transportmöjligheter.

Förutom utförsäljningarna av befintliga lokaler sveper en våg mastodontbyggen över landet. Kommuner hoppas dra till sig jättelika rockkonserter och mässor, eller försöker stoltsera med extraordinära konsthallar och operahus. Tänk om dessa pengar i stället kunde satsas på fler men mindre rum, samtidigt som kulturpolitiken vidgades till att inte bara dela ut pengar utan även skapa bättre möjligheter för egenfinansierade verksamheter.

Gemensamma rum ska inte likställas med en kompromisslös öppenhet där alla människor alltid måste känna sig exakt lika välkomna. Vem som rent formellt äger rummet är heller inte fullständigt avgörande – kollektiv kan, om så bara för korta stunder, göra privata rum till gemensamma.

För att nya kollektiv ska kunna uppstå – oavsett om det gäller informella subkulturer eller politiska organisationer – måste först av allt människor ta fysiska rum i besittning, vilket möjliggör nya möten, men också splittring och antagonism. Gemensamma rum innebär en möjlighet att både träda in i gemenskaper och att träda ut ur dem till förmån för andra.

I stadens biografer ska man sitta tyst och titta på filmen, i butikerna ska man titta på varor och handla och på restaurangen sitta och äta. Att ta en tupplur går inte för sig, annat än på hotellrum. Koderna för

accepterat beteende i utrymmen som syftar till försäljning är just det som särskiljer dem från gemensamma rum.

Även om dessa regler fortsätter att vara inbyggda i arkitekturen, undermineras de i viss mån av digital teknik. Tillgången till filmprojektorer har exempelvis möjliggjort andra sätt att samlas kollektivt kring film, som i fenomenet ”piratbio”. Mer öppet än ”hemmabio”, men mindre anonymt än ”biopalats” och med möjlighet att bädda in filmen i ett sammanhang av politiska samtal och nya bekantskaper, vilket inget av de två traditionella alternativen erbjuder. Piratbio är därför politiskt, inte främst för att det trotsar upphovsrätten, utan genom att skapa nya rum för film, och nya möjligheter för kollektivt att samlas, för gemenskaper att äga rum.

Nittonhundratalets kulturindustrier utnyttjade listigt tudelningen av rummet i privat och offentligt för att kunna ta betalt två gånger för samma produkt: köpa skivan och gå på diskoteket, hyra videon och gå på bio. Bekräfta en familjär gemenskap, konsumera en fiktiv gemenskap – men inte skapa nya gemenskaper på egna villkor. Nya gemenskaper som kanske inte kan placeras till något som kallas varken privat eller offentligt.

För själva uppdelningen av världen i två motsatta sfärer, en privat sfär och en offentlig sfär, är i sig en liberal idé. Trots dess totala dominans inom de senaste tvåhundra årens politiska tänkande, har det i praktiken fortsatt att existera en gråzon – men dess stora betydelse för politiska och kulturella gemenskaper har gjorts osynlig. Band behöver replokaler, hackers behöver hackerspaces, föreningar behöver möteslokaler – dessa rum uppfyller kanske inte kriterierna på fullständig öppenhet, men de har ett eget värde, just som gråzoner mellan de båda ytterligheterna privat och offentligt. Det är i hög grad i sådana rum som nya gemenskaper i första taget uppstår och utvecklas, vilket lägger grunden för mer utåtriktade aktiviteter och bidrar till att hålla kulturella gemenskaper vid liv.

En liberal kultursyn utgår från tanken på att individer har vissa kulturella preferenser som de vill tillgodose. Individen vill höra en viss låt, se en viss film eller läsa en

viss blogg. Varifrån hon har fått dessa preferenser är ointressant, i enlighet med fantasin om ett autonomt mänskligt subjekt. Digitaliseringen har inneburit att var och en av oss potentiellt har tillgång till oändligt mycket mer musik, film och text än vad vi kan ta till oss under en livstid.

Den liberala individualismens kultursyn har därför blivit än mer verklighetsfrämmande. Ingen kan på allvar tro att det vi kallar individuella preferenser skulle utvecklas i isolering. Vad vi efterfrågar i kulturväg är resultatet av vilka gemenskaper vi ingår i, eller drömmer om att ingå i. Först i kommunikationen med andra kan en film, en låt eller en idé beröra enskilda människor. Detta förnekas dock av den liberala logiken, som bara intresserar sig för hur varje isolerad individ på effektivaste vis ska få tillgång till vad just hon vill ha.

Detsamma gäller för skapandet av nya filmer, låtar och idéer. Kulturens ursprung är inte individuella genier, så som påstås av den seglivade myten om upphovsmannen, utan gemenskaper. Även dessa gemenskaper behöver äga rum, särskilt i gråzonerna i form av exempelvis replokaler. Enligt en liberal kultursyn är ”kultur” dock något som svävar i det blå – kulturen behöver inte äga rum och behöver ingen gemenskap. Liberala tyckare, liksom politiker av alla kulörer, älskar därför att framhålla företagen Spotify och Voddler som lösningen på snart sagt alla frågor.

Begreppet kulturpolitik har fått en allt snävare innebörd. Ofta inskränks den till att underlätta för individuella upphovsmän ska kunna producera kulturella produkter, som individuella konsumenterna ska få tillgång till. Frågan om hur kollektiva kulturaktiviteter kan äga rum hamnar nästan helt utanför den officiella kulturpolitiken – vilket är en del av bakgrunden till den nya vågen av husockupationer. Flertalet ockupationer har inte syftat till bostäder, utan just till rum för kultur, som olika gemenskaper kan få skapa på egna villkor, oavsett om det handlar om att få spela musik, ordna filmvisningar eller andra kulturaktiviteter. Ofta kombineras musikscen, möteslokal och hackerspace. Det kan också noteras att flera av de lokaler som ockuperats har varit kommunägda, kanske för att de kommu-

nala rummen har förlorat sin karaktär av gemensamma rum.

Fysiska rum har bara blivit viktigare, i takt med att digitaliseringen har vidgat utbudet på kulturyttringar och därmed gjort detta utbudet allt mer oöverskådligt. Att förankra de digitala gemenskaperna i lokala aktiviteter är ett oslagbart sätt att göra kollektiva urval ur överflödet av film, musik och idéer.

Vi vill föreställa oss en kulturpolitik som utgör länken mellan Nätet och Staden. En kulturpolitisk maning skulle vara att satsa på att öppna fysiska rum hellre än att stänga nätkanaler som man nu gör i namn av att skydda kulturen.

Mycket kan vinnas på att hitta parallellerna mellan nätet och staden. Ett exempel är det nyligen myntade begreppet ”spotifiering” som kan beteckna hur ett fritt utbyte av filer ersätts av Spotifys centralt kontrollerade distribution (det vill säga fildelning ska lösas med musikstreaming där Spotify bestämmer vilken musik som finns). Men spotifieringen går även att koppla till hur öppna gator och torg förvandlas till inglasade gallerior. Ett fritt Internet inkluderar öppna fildelningsnätverk och en möjlighet att kommunicera på valfritt sätt, utan censur. En fri offentlighet inkluderar på liknande vis oinglasade gator och öppna rum och ger på det sättet möjlighet för nya gemenskaper att uppstå och komma till uttryck.

Därför behöver de gamla offentligheterna både försvaras och kompletteras. Men de offentliga rummen måste mer än något annat styras genom kollektiva praktiker, på deras egna villkor. Då måste utrymme ges också för att göra saker utan krav på att långt i förväg ha formulerat syftet med vackra ord i projektersökningar och verksamhetsplaner.

Uppfattningen om det offentliga rummet bör uppdateras. Från en mer traditionell uppfattning om rum som bara finns där – och som politiker kan tillhandahålla åt oss – till en tanke på offentliga rum som en praktik. Offentligheten är bara gemensam så länge den ständigt skapas på nytt, genom att olika slags rum öppnas och länkas samman. •

Till minne av Harry Järv – finlandssvensk krigsveteran och anarkist

När Harry Järv i januari 2010 gick bort var det många som uppmärksammade detta. Media hyllade med rätta Harrys hjälteinsatser under både finska vinterkriget och fortsättningskriget samt för sin fräna kritik av den sovjetiska diktaturen. Något som dock sällan lyfts fram är att Harry framförde sin kritik ur ett socialistiskt perspektiv. Här kan vi se paralleller även hos andra socialister. Ett praktexempel är väl George Orwells politiska fabel Djurfarmen, eller varför inte dystopin 1984, som ju båda var kritik av socialistiska diktaturer, men absolut inte kritik av socialism i sig.

Säkerligen var det också Harrys omilitäriska ledarskap som var orsaken till att

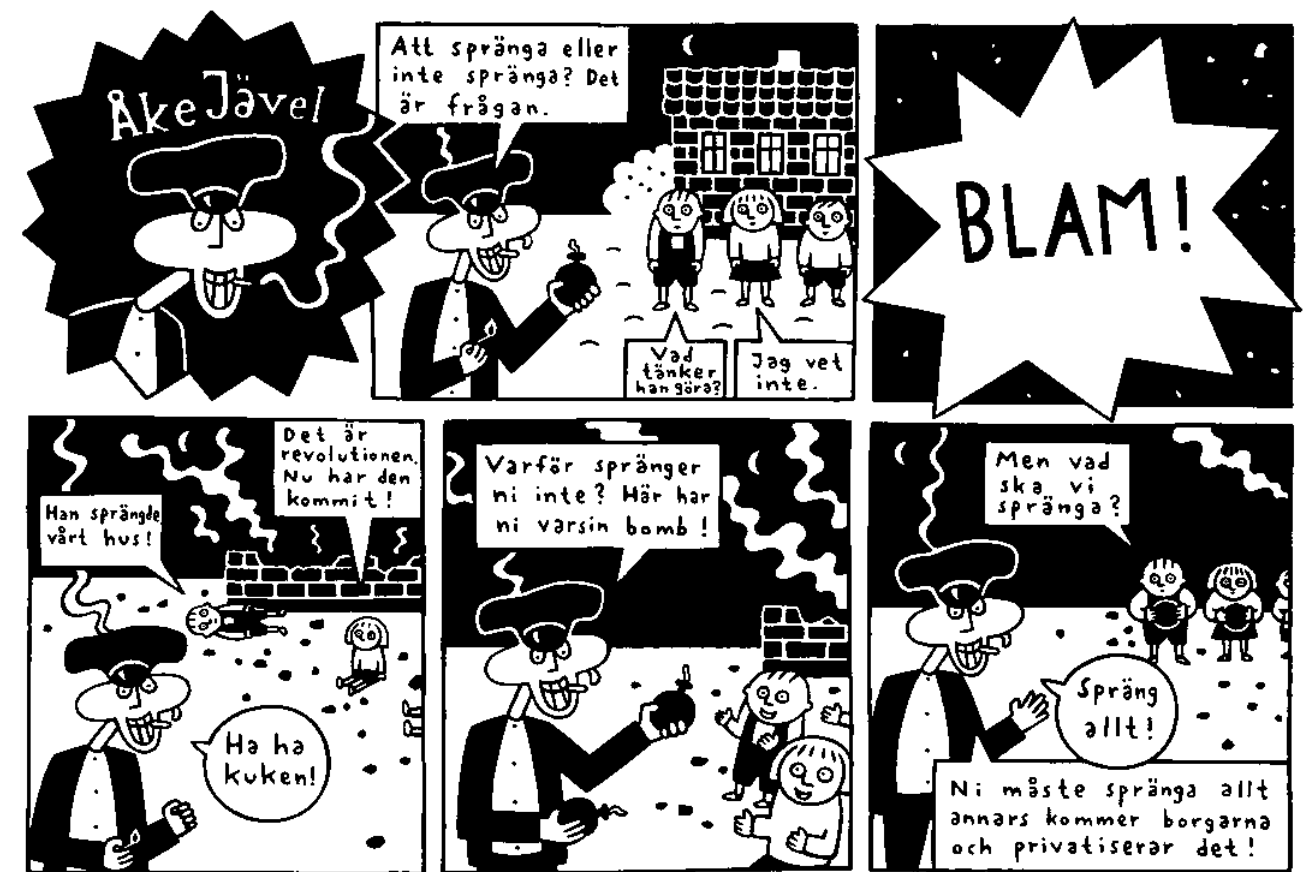
han nekades Mannerheimkorset ett flertal gånger. Han ansåg, precis som i övriga livet, att alla är individer och arbetar bäst om de blir behandlade som sådana. Harrys anarkistiska ledarskap, som Harry själv valde att kalla för funktionell disciplin, visade sig också vara oerhört effektiv. En enda man stupade under de över 200 spanings- och stridsuppdrag som Harry ledde. Huvudsyftet med sin bok ”Permanent patrullverksamhet” var enligt Harry själv att visa på hur den militära disciplinen är onödigt och i många fall direkt farlig.

Då Harry såg det som en skyldighet att sprida kunskap är det kanske inte så konstigt att han slutligen hade producerat runt

50 böcker. Böckerna handlar om allt från Kropotkin, Goethe, Kafka och Shakespeare till bokbinderi och konsthistoria (för att bara nämna en liten del).

Men även fast Harry innehade ledarpositioner, till exempel som chef på Kungliga Biblioteket, och hade tilldelats många fina titlar, förhöll han sig alltid ödmjuk inför sina uppdrag. När Harry ombads berätta om sig själv och om det han utträttat i sitt liv var han alltid väldigt noga med att påpeka att han ”bara var en alldeles vanlig österbottnisk bondpojke”. •

Lars Sjunnesson:

Nick Dyer-Witheford

Commonism – Allmänningar som strategi

Illustration: Olle Söderström

Vad har en seedad Britney Spears-torrent, tillgången till dricksvatten och protesterna mot nedläggningarna av en lokal vårdcentral gemensamt? Går det att göra en koppling mellan husockupationer och försvar av välfärden?

Om kapitalismens minsta byggsten är varuformen, är elementarformen för ett samhälle bortom kapitalet allmänningen. Nick Dyer-Witheford diskuterar spridningen av allmänningar och de förutsättningar dessa skulle innebära för nya kollektiva projekt och organisationsvägar.

Det har gått åtta torftiga år för rörelsen av rörelser sedan höjdpunkten i Seattle 1999. Sedan 11 september 2001 har många aktivisters energi inriktats på att protestera mot invasionen och ockupationen av Irak, andra konflikter i Afghanistan och Libanon, samt missbruken av medborgerliga friheter och att ifrågasätta den officiella mediesanningen. Kriget mot terrorismen har också haft en dödande effekt på de oppositionellas hopp och fantasi. Åtminstone är det intrycket jag får, en akademiker i Kanada vars politiska energi nyligen helt har sugits upp i att protestera mot att hans universitet gör tanks för den amerikanska armén. Kamrater är engagerade i arbetarorganisering, klimatkampanjer, självorganisering av hemlösa, kommunala val och andra projekt. Men den optimistiska känslan av en annan värld som inte bara möjlig utan även trolig, nära förestående, har fått ge vika för en mer nykter åskådning. Även i denna (inte längre så) nedfrysta nordliga del av planeten är uppsvinget av folkrörelser och regeringar i Latinamerika en inspirationskälla. Men förutom

det har horisonterna blivit snävare. Den globala kapitalismen framstår stabil om man ser till dess vinstnivåer. En ström av ekologiska katastrofer, plötsliga höjningar i oljepriset, ett nytt 11 september, eller en okontrollerad utveckling i relationen mellan USA och Kina skulle kunna destabilisera hela det globala systemet. Sådana scenarier är inte bara ovissa, det är också osäkert om sådana situationer skulle gynna progressiva rörelser. Nyfascister, fundamentalister och ”krigslags”-kapitalister skulle kunna tjäna mer på det, om inte intellektuella och organisatoriska förberedelser lägger en grund för ett bättre alternativ.

Vad är vi för?

Det förefaller därför viktigt att förnya diskussionen om vad vi vill: att tänka igenom inte bara vad vi är emot, utan även det vi kämpar för (och därmed vilka ”vi” är) och överväga vad som rimligen kan uppnås under de nuvarande omständigheterna. Många rörelseaktivister och intellektuella ägnar sig just nu åt denna uppgift, här och i andra forum. Mitt bidrag blir att föreslå en diskussion kring allmänningar som sammantagen strategi och system, av en ”commonism”.

Allmänningar (commons) är ett ord som sammanfattar det många sociala rörelser arbetar för. Det är ett populärt begrepp kanske för att det erbjuder ett sätt att

tala om kollektivt ägande utan att anspela på den mörka historien – det vill säga utan att omedelbart frammana, och sedan förklara (bort) ”kommunismen”, som traditionellt uppfattas som en planekonomi plus en repressiv stat. Även om en del inte kommer att hålla med, anser jag att detta är en giltig distinktion, det är viktigt att skilja våra mål och metoder från de tidigare katastrofala sådana, samtidigt som vi återupptar diskussionerna om ett samhälle bortom kapitalismen. Ursprungligen syftade ”allmänningar” på den kollektiva mark som kapitalismen inhägnade i en process av ”ursprunglig ackumulation”, en process som pågått från medeltiden ända fram till vår tid. Sådana allmänna jordbruksmarker är fortfarande ett hett konfliktområde på många platser runt jorden. Men idag betecknar allmänningar också möjligheten till ett kollektivt snarare än privat ägande i även andra områden: ekologiska allmänningar (vatten, luft, fiske och skog), samhälleliga allmänningar (offentligt utbud av välfärd, hälsa, utbildning och så vidare); digitala allmänningar (tillgång till kommunikationsmedel).

Den minsta byggstenen

Låt oss utvidga begreppet ”allmänningar” på ett lite ovanligt sätt. Marx föreslog att kapitalismen har en minsta elementarform, en grundläggande byggsten, vilken alla dess former av kommers och kontroll

sedan kan arbetas fram ur. Denna elementarform var varan, en produkt producerad för försäljning mellan privata ägare. Om kapitalismens elementarform är varan, är allmänningen elementarformen för ett samhälle bortom kapitalet.

En vara är en produkt producerad för försäljning, en allmänning är en produkt producerad, eller bevarad, för att delas med varandra. Föreställningen om en vara, en

Om kapitalismen visar sig som en oerhörd varuanhopning, är ”commonism” ett mångfaldigande av allmänningar.

produkt avsedd för försäljning, förutsätter privata ägare mellan vilka detta utbyte sker. Begreppet allmänning förutsätter kollektiviteter – föreningar och samman slutningar – inom vilka ett delande med varandra kan organiseras. Om kapitalismen visar sig som en oerhörd varuanhopning, är ”commonism” ett mångfaldigande av allmänningar (commons). Krafterna i allmänningen och varan – i rörelsen och marknaden – kolliderar just nu inom de tre områden som vi nämnde tidigare: de ekologiska, samhällელიa och nätbaserade.

Ekologiska allmänningar

På det ekologiska området har årtionden av miljökamp synliggjort hur marknadens utfiskning och föroreningar i naturen förstör den gemensamma grunden för mänskligt liv. Denna förstörelse sträcker sig från spridandet av giftiga bekämpningsmedel och skogsskövling till utrotandet av arter. Vad som nu fäster uppmärksamheten på denna process är den globala uppvärmningen. Hotet att de kaotiska klimatförändringarna förstör jordbruk, vattenförsörjning och kustland runt hela planeten (de mest förödande konsekvenserna kommer som vanligt drabba Syd) visar tydligt på den ekologiska krisens omfattning.

Det visar också slutgiltigt på bristerna med den ”fria marknaden” och dess pris-system som ett samhälleligt styrsystem. George Monbiot publicerade nyligen en tiopunktsplan för den globala uppvärmningen som ger en fingervisning om vilken omfattning de nödvändiga åtgärderna skulle behöva få: målsättningar för att

snabbt minska utsläppen av växthusgas-er, i första hand åläggas och betalas av det utvecklade Nord; individuella koldioxidkvoter, energisnåla byggnader, förbud och beskattningen av maskiner med höga utsläpp, omflyttning av offentliga medel från militären och vägbyggen till ren energi och offentliga transportsystem, minska antalet flygresor och stormarknader utanför städerna. Man kan diskutera varje punkt i detta recept. Men om Mon-

biot är ens i närheten att ha rätt, kräver dessa botemedel mer än alla de lösningar som marknaden, även de ”gröna företagen”, kan göra. Det kräver regleringar, ransoneringar och stora offentliga investeringar. Den globala uppvärmningen (tillsammans med andra ekologiska kriser, från fiskbestånden till grundvattnet) lyfter återigen upp på dagordningen det som nyliberalism försökte radera: en omfattande samhällsplanering.

Gemensam välfärd

På det samhällელიa området, med arbetet som den röda tråden, försöker socialistiska och kommunistiska rörelser att ersätta kapitalismens klassindelningar med olika former av gemensam välfärd. Nyliberalismens stora uppgift var att besegra denna utmaning vilket den har haft stor framgång med. Just på grund av detta har de allt intensivare globala orättvisorna nu fått universella konsekvenser. Lidandet från det som Mike Davis kallar ”slummens planet” kan inte avskärmas med murar från ”galleriornas planet”. De kommer tillbaka som sjukdomar (hiv/aids och andra pandemier) eller uppror (”terrorismen”). I detta sammanhang har två rörelseinitiativ plockat upp frågan om gemensam välfärd (”Common Wealth”) på nya sätt. Den ena är rörelsen för en ”solidarisk ekonomi” (solidarity economics) som inriktas på kooperativa företag av olika slag och som hänger samman med framgången för den latinamerikanska vänstern. Jag ska diskutera denna senare. Rörelsen är den uppsättning förslag och kampanjer kring vad som brukar kallas ”grundläggande” eller

”garanterad” inkomst, och som genom att säkerställa en ödmjuk nivå för uppehålle besparar våra liv från ett totalt beroende av den globala arbetsmarknaden. Sådana program tar också upp de feministiska nationalekonomernas poäng om marknads-systemets icke-avlönande av reproduktivt arbete (vård av barn och hushållsarbete). En garanterad inkomst var från början ett förslag som uppkom i västvärlden, och kan i detta sammanhang kritiseras för att enbart vara ett komplement till en redan välmående välfärdsstat. Men politiska initiativ för en garanterad inkomst har nyligen uppkommit i Brasilien och Sydafrika. Vissa grupper har föreslagit och kostnadsberäknat fram en grundläggande global inkomst på 1 dollar om dagen. En obetydlig summa i ett nordamerikanskt sammanhang, men detta skulle dubblera inkomsterna för den miljard människor som lever i extrem fattigdom. Om man tycker att förslaget är utopiskt, betänk då att USAs försvarsbudget 2007 var på 532 miljarder dollar. Det finns mängder med diskussioner som kan tas om en global garanterad inkomst: inkomsten kan till exempel kanske bättre tänkas, inte som en kontant utbetalning, utan som en basal ”varukorg” eller som ett globalt garanterat livsupphålle. Men marknadens lösning på fattigdom och ojämlikhet genom en trickle-down-effekt (även mitt i en global högkonjunktur) har misslyckats, och de allt mer extrema konsekvenserna öppnar möjligheter för en ny välfärdsaktivism.

Elektronisk kampväv

Inom nätverkens område framträder marknadens misslyckande på ett annat sätt – som kapitalets oförmåga att utnyttja nya tekniska resurser. Datorer och nätverk har skapat en ökad kapacitet för en extremt snabb och väldigt billig spridning av kommunikation och kunskap. Dessa uppfinningar gjordes utanför marknaden, i ett besynnerligt möte mellan den offentligt finansierade vetenskapen (den militära och akademiska sektorn) och frihetliga (och ibland revolutionära) hackare.

Kapitalets bidrag har varit att försöka föra tillbaka dessa innovationer in i varuformen, eftersom det bara kan realisera sin makt inom gränserna för informationen som egendom och marknadens prissättningar. Men de digitala innovationerna

har ständigt flödat över dessa gränser. Peer-to-peer-nätverk och rörelser för programvara baserad på fri- och öppen källkod har dragit fördel av möjligheterna till reproduktion av icke-konkurrerande produkter och samarbete för gemensam produktion för att skapa en nätverkad kultur vars logik motsäger kommersiella axiom. Rörelsen av rörelser insåg dessa möjligheter i sitt tidiga sammanvävande av vad Harry Cleaver kallade en ”elektronisk väv av kamp,” och använder Internet för att kringgå mediekoncerner och sprida nyheter, analys och solidaritet. Samtidigt utgör fri och öppen källkod och P2P alltmer en elektronisk produktionsstruktur, som förser människor med olika digitala verktyg för allt från radiosändningar till mikrotillverkning. Kapitalet försöker undertrycka denna utveckling – antingen genom ständiga åtal mot piratkopiering och strider kring immaterialrätt – eller genom att försöka rekuperera dem. Men alternativ som går bortom det som kapitalet tillåter kommer till uttryck i rörelser för ”creative commons”, ”fritt samarbete” och ”öppna kulturer” som utmanar världsmarknadens immaterialrättssystem.

Marknadens misslyckanden

Alla tre områden – ekologiska, samhällელიa och nätbaserade – visar på stora marknadsmisslyckanden. Var och en av dem illustrerar bristerna med en varuregim, men på olika sätt. Ekologiska katastrofer är hämnden för marknadens sk negativa externa effekter, det vill säga de skador vars kostnad inte är medräknade, och inte kan beräknas, i kommersiella transaktioner. Den intensifierad ojämlikheten, med misär mitt i ett överflöd, visar på den ömsesidigt förstärkande kopplingen mellan fattigdom och ackumulation som är utmärkande för marknadens verksamheter. Nätverk visar marknadens oförmåga att tillgodose sina egna positiva externaliteter, det vill säga att fullt ut tillåta innovationernas fördelar när de flödar över marknadens prismetanismer. Tillsammans utgör alla tre områden en historisk anklagelseakt mot nyliberalismen, som ju bara är den senaste doktrinen i främsta ledet för det globala kapitalistiska systemet.

I alla tre områden föreslår rörelser även, som alternativ till dessa marknadsmisslyckanden, nya former av allmänningar.

Dessa varierar också inom varje område, även om de också överlappar varandra och är sammankopplingsbara, vilket jag kommer att diskutera längre fram. Inom det ekologiska området är allmänningar åtgärder som baseras huvudsakligen på bevarande och reglering (men också om ofentlig finansiering av ny teknik och transportsystem). Inom det sociala området innebär en global garanterad försörjning en allmänning byggd på omfördelning av rikedomar, medan solidaritetsekonomier skapar experimentellt kollektivt förvaltade produktionsformer. När det gäller de nätbaserade allmänningarna framträder en allmänning av överflöd, av icke-konkurrerande informationsprodukter – ett allmänningarnas ymnighetshorn.

En ny samhällsordning

Naturligtvis kan dessa tre områden i själva verket inte särskiljas, all livsverksamhet ger resonans i alla tre, så att till exempel de ekologiska och nätbaserade aktiviteterna alltid är samhällელიa allmänningar – och vice versa. Mitt argument är faktiskt just att formen för en ny samhällsordning, commonism, bara kan ses i sambandet och kopplingarna mellan dessa områden – i en cirkulation av allmänningen.

Marx visade hur varor i kapitalismen rörde sig i ett kretslopp. Pengarna används för att köpa arbetskraft, maskiner och råvaror. Dessa sätts in i produktionen, skapar nya varor som säljs för mer pengar, varav

Inom det sociala området innebär en global garanterad försörjning en allmänning byggd på omfördelning av rikedomar.

en del tas ut som vinst, och en del används för att köpa mer produktionsmedel för att göra fler varor... upprepat in i det oändliga. Olika sorters kapital – handels, industriellt och finansiellt – spelar olika roller i detta kretslopp. Så har till exempel kapitalet i omvandlingen från varor till pengar rollen som handelskapital som ägnar sig åt handel; den faktiska produktionen genomförs av industrikapitalet, och omvandlingen av pengakapital till produktivt kapital är finanskapitalets uppgift (banker, etc).

Vi behöver tänka i termer av allmänningarnas cirkulation, av sammankopplingar

och förstärkningar mellan dem. De ekologiska allmänningarna upprätthåller de ändliga förutsättningarna för såväl samhälleliga och nätbaserade allmänningar. En samhällelig allmänning, med en tendens till en rättvis fördelning av välståndet, bevarar de ekologiska allmänningar-

Detta är ett allmänningsskoncept som inte är defensivt, inte begränsat till att avvärja kapitalets fördärvande av det kontinuerligt krympande kollektiva utrymmet.

na, både genom att eliminera extremerna som miljöförstörelse kopplade till extrem rikedom (stadsjeepar, den växande flygtrafiken) och fattigdom (koleldning, skogsskövling för jordbruksmark) och genom att minska beroendet av ”trickle down” från en ohämmad ekonomisk tillväxt. Samhälleliga allmänningar skapar också förutsättningar för nätbaserade allmänningar, genom att utgöra sammanhanget för en grundläggande hälsovård, säkerhet och utbildning inom vilka människor kan få tillgång till nya och gamla medier. En nätbaserad allmänning cirkulerar i sin tur information om både de ekologiska och sociala allmänningarnas förutsättningar (övervaka globala miljöförhållanden, spåra epidemier, möjliggöra utbyte mellan hälso- och sjukvårdspersonal, fackföreningsaktivister och katastrofhjälpsgrupper). Nätverken bidrar också med kanalerna för planering av ekologiska och samhälleliga allmänningar – organisera dem, lösa problem, överväga alternativa förslag. De fungerar som en organisationsstruktur som är en nödvändig förutsättning för de andra allmänningarna.

Låt oss föreställa oss att en offentligt finansierad utbildningsinstitution (samhällelig allmänning) producerar programvaror och nätverk som är tillgängliga för ett kollektiv som arbetar med öppen källkod (nätbaserad allmänning), vilket skapar fri programvara som används av ett jordbrukskooperativ för att hålla koll på sin användning av vatten och el (ekologiska allmänningar). Detta är en mikromodell för spridningen av allmänningar. Detta är ett allmänningsskoncept som inte är defensivt, inte begränsat till att avvärja kapitalets fördärvande av det kontinuerligt

krympande kollektiva utrymmet. Snarare är det aggressivt och expansivt: snabbt spridande, självstärkande och diversifierande. Det är också ett koncept av heterogen kollektivitet, baserat på en mångfald former inom en gemensamt delad logik, allmänningar av singulariteter. Vi kan tala om allmän mark, en allmän gemensam välfärd och allmänna nätverk, eller markallmänningar (i dess vidaste bemärkelse, som omfattar biosfären), arbetsallmänningar (i dess vidaste bemärkelse, som omfattar reproduktiv och produktivt arbete) och språkallmänningar (i bred bemärkelse, som omfattar alla medel för information, kommunikation och kunskapsutbyte). Det är genom dessa allmänningar, sammankopplingar och expanderande av egen kraft som ”commonism” framträder.

Samhällskontroll över ekonomin

Detta begrepp har en tydlig samhörighet med de solidaritetsekonomiska rörelserna som uppkom i Latinamerika och nu fått alltmer uppmärksamhet i Nordamerika och Europa. Brett definierade syftar dessa målsättningar till att sammankoppla självförvaltade och arbetarstyrda kollektiv, kooperativa finansiella organisationer och en socialt ansvarstagande konsumtion för att skapa växande ekonomiska nätverk vars överskott investeras i social- och ekologisk förnyelse. Euclides Mance, en av rörelsens teoretiker, skriver om sådana ”samhälleligt baserade kooperativa nätverk”, som förstärker deras beståndsdelar tills en ”stegvis ökning” ger dem möjlighet att gå från ett ”sekundärt eller kompletterande verksamhetsområde” till att bli ett ”samhälleligt hegemoniskt produktionssätt”. Denna sorts verksamhet – som program för garanterad inkomst skulle kunna komplettera – tycks likna den sorts allmänningarnas celltillväxt som vi här föreställt oss.

Mance säger att denna process inte handlar om ”samhällets politiska kontroll över staten”, utan om ”samhällets demokratiska kontroll över ekonomin”. Latinamerikanska aktivister har däremot en betydligt större erfarenhet än jag om det går bättre att skapa alternativa gräsrotsnätverk med skydd, stöd och till och med initiativ startade på statlig nivå. Av den anledningen kan man föreställa sig spridningen av allmänningen som inte bara ett lateralt kretslopp mellan ekologiska, samhälleliga

och nätbaserade områden, utan också ett vertikalt kretslopp mellan nya subjektiviteter, självstyrande församlingar (solidaritetsnätverk, kooperativ, miljö- och kvartersgrupper) och statliga organ.

Anarki och socialdemokrati

Rörelsen av rörelser har uttalat varit uppdelad i å ena sidan autonoma och anarkistiska grupper, med en starkt antistatlig syn, och socialistiska och socialdemokratiska rörelser å andra sidan som är nära stående en statlig planering och välfärdsinstitutionerna. Istället för att antingen tona ner denna spänning eller fortsätta driva den i det oändliga, kunde det vara både mer intressant för båda sidor och närmare många aktivisters reella praktik att fundera över det eventuella samspelet mellan dessa två poler.

Allmänningsskoncepten är projekt som kräver planering: reglering av koldioxidutsläpp (eller andra ekologiska föroreningar), distribution av en garanterad inkomst (eller offentlig sjukvård eller utbildning) eller upprättandet av nätbaserade infrastrukturer är alla oerhört svåra att genomföra i någon större omfattning, utan att utöva en styrning. Skräckexemplet med de tidigare existerande socialismerna var att denna styrande planerarmakt antog despotiska, byråkratiska former. Ett botemedel mot detta är en pluralistisk planeringsprocess, vilket innebär en mångfald av ickestatliga organisationer som kan föreslå, diskutera och demokratiskt bestämma vilken riktning den styrda planeringen ska ta. Således är ett krav på en styrning av allmänningar att man underhåller de förhållanden under vilka församlingar som är autonoma kan uppstå för att motverka byråkrati och despotism, och som stå för en mångfald och uppfinningsförmåga inom planeringen. Planering och antiplanering måste byggas in i varandra: det bör alltid finnas minst två planer, för att citera Raymond Williams.

Som George Caffentzis har påpekat har det nyliberala kapitalet, när den står inför sammanbrottet av den fria marknadspolitiken, börjat övergå till en ”Plan B”, där en begränsad form av miljöplanerande (t.ex. ett system för handel med utsläppsrätter), kvartersutveckling, öppen källkod och fildelning införlivas som underordnade aspekter i en kapitalistisk ekonomi.

Men den frågeställning som kvarstår efter detta möte är vilken logik som kommer att framträda och underordna den andra: vem kommer att inordna vem?

Commonism finns på många skalor. Det vill säga, den kan och måste kämpas för på både mikro- och makronivå, molekylär och molär nivå; som initiativ av individuella praktiker, kollektiva projekt och väldigt storskaliga rörelser. Om begreppet överhuvudtaget är meningsfullt är det bara för att miljontals människor redan på otaliga sätt arbetar för att försvara och skapa allmänningar av olika slag, från kvartersparker till peer-to-peer-nätverk.

Enligt min mening skulle dock ett allmänningsskoncept nå koherens och fokus genom en överenskommelse om ett antal krav på hög nivå som förs fram inom ekologiska, samhälleliga och nätbaserade områden på nationell och internationell nivå, krav som skulle kunna stödjas av många rörelser, även om dessa är verksamma inom andra mer lokala och specifika kamper och projekt. Dessa krav kan omfatta några som kort diskuterats här: till exempel en garanterad global försörjning, ransonering av koldioxidutsläpp och införandet av fri och öppen källkod i offentliga institutioner.

Sådana krav skulle vara radikala men inte utopiska, i en negativ bemärkelse. Framgång innebär inte att vi skulle ha vunnit: det är tänkbart att kapitalismen kan överleva med dessa villkor, trots att de skulle utgöra en global ”New Deal” av stora mått. Men att uppnå dem skulle innebära dels att rörelsen av rörelser hade vunnit något,

Om begreppet överhuvudtaget är meningsfullt är det bara för att miljontals människor redan på otaliga sätt arbetar för att försvara och skapa allmänningar av olika slag.

undvikit skadeverkningar på och skänkt förmåner till miljontals personer, och för det andra skulle det innebära att vi är på väg att vinna: dessa förändrade villkor skulle skapa möjligheter för nya kollektiva projekt och organiseringsvägar som kunde ge upphov till djupare förändringar och institutioner för nya allmänningar. •

Nick Dyer-Withford är forskare vid University of Western Ontario. Artikeln publicerades först i Turbulence nr 1 2007.

Tatjana Markus
I Zapatas skola

Illustration: Olle Söderström

Zapatisterna blev kända genom sin maskering, sina gevär i handen och poetiska manifest. Bortom denna mediebild pågår en kamp mycket närmare vardagen i de autonoma zonerna. I zapatisternas skola pågår revolutionen varje dag.

Första gången jag besökte platsen där CIDECI skulle byggas var vi en grupp personer från olika organisationer som besökte Chiapas för att bevittna, kanske lite skeptiskt, detta historiska skede: ett universitet för och av mayafolk. Vi kunde då bara se kalkstrecken ritade i gräset och Doctor Raymundo gick omkring stolt och berättade att här skulle amfiteatern stå, och här kvinnornas sovsal, och där en samlingssal. Det hela verkade överklagt men med tiden utvecklades CIDECI och sist jag lämnade Chiapas var det redan ett litet samhälle, med över 30 byggnader, odlingsmark, blomrabatter, djurfurmer och verkstäder – ständigt neddränkt av klassisk musik och jazz i underfundigt placerade högtalarsystem över hela området. Ett landskap på tusentals kvadratmeter mark som leder upp i skogarna med hemliga byggnader

där det ryktas att subcomandante Marcos, zapatisternas språkrör bor när han är på besök i staden.

CIDECI står för Centro Indígena de Capacitación Integral (Centrum för integrerad utbildning för ursprungsfolk) och är ett kunskapslaboratorium som bryter ner kunskap för att använda den som näring för det pågående autonoma bygget i delstaten. CIDECI står värd för seminarier vilka besöks av filosofer och författare som Naomi Klein, Immanuel Wallerstein och Walter Mignolo, men det är i grovarbetet och det tålmodiga snidandet på utbildning som autonomins framtid finns.

Centret utlystes till officiellt zapatist-territorium år 2008, men har sedan sin tillkomst haft en särskild status som za-

patistsymbol och som samlingspunkt för rörelsen, framförallt som ett utbildningsmekka för fattiga ungdomar från landsbygden. Det kallas även för Chiapas sjätte "caracol". Caracol är spanska och betyder snäcka. Snäckan är en symbol för mayafolket i Chiapas och symboliserar samlingsplats, enhet, och tålmod. Zapatisterna har adopterat snäckan och gjort den till sin symbol. De säger att de är som snigelsnäckan, alltså att de arbetar sakta, tålmodigt och eftertänksamt. Även zapatisternas fem administrativa säten kallas för caracoles. De är samlingspunkter för deras lokala råd, som de kallar för "Juntas de Buen Gobierno", det goda styrets regeringar, till skillnad från "el malgobierno", som är den onda "officiella" regeringen. CIDECI betraktas som ett sjätte säte trots att de endast ägnar sig åt utbildning och

analys och inte har någon egentlig ”Junta de Buen Gobierno” eller någon administration utöver utbildningsområdet.

La Otra Campaña

Zapatisternas autonomi handlar om direktdemokrati, att avskaffa politiska eliter och korruption. De skapar sina egna auktoriteter som inte består av politiker, utan av lekmän, av kvinnor, män, unga och gamla — alla är ursprungsfolk och ingen är professionell. Politiken handlar inte om politisk expertis utan om att ”tjäna genom att lyda”, och de enda som medlemmarna

Alla ska få vara med, planera och utforma samhället. Detta sätt att göra politik på har av många som influerats av zapatismen beskrivits som ett slags ursprung till demokratin.

i Juntas de Buen Gobierno lyder och tar emot order från är folket. Posterna i Juntas de Buen Gobierno roteras, i vissa caracoles sker detta varje vecka och i andra varje månad. Jag frågade en gång en kvinna som satt i en Junta hur hon hade blivit vald. Hon berättade att hon egentligen var för blyg för detta och att hennes spanska var för dålig och att hon inte ville sitta i Junta. Då sade folk i byn att hon var perfekt för uppgiften, eftersom det just är de personerna som inte vill ha makt som bör sitta på den positionen. Alla ska få vara med, planera och utforma samhället. Detta sätt att göra politik på har av många som influerats av zapatismen beskrivits som ett slags ursprung till demokratin.

Zapatisterna bygger sina egna skolor, rättssystem, hälsokliniker och ett eget produktionssystem – dessa är de fyra praktiska stöttepelarna i deras autonomi. De röstar inte på partierna och lyssnar inte till politikernas löften. På detta sätt har de utvecklat sina samhällen under snart 16 år.

2006 lanserade zapatisterna ”La Otra Campaña”, den andra kampanjen, ett alternativt nationellt och på sikt även internationellt projekt för konstruktionen av autonoma samhällen som står emot det nyliberala projektets utvidgning och dess kapitalistiska kultur, samhällen som inte vill gå partiernas väg, utan vill bygga underifrån. Det var på CIDECI som den andra

kampanjen startade och den har fortsatt att ha sitt säte där, med ständiga möten, seminarier och analysgrupper som arbetar på frågan om autonomins framtid.

Avskola skolan

Zapatisterna är medvetna om att kunskap är en nyckel till autonomi och kollektiv självkänsla. Utbildning är inte katederundervisning, eller lärande för dagen. Det handlar om att utbilda sig som individ, men även som del av kollektivet och att vidga sina kunskaper om autonomin, om motståndet och om den andra kampanjen. Centret har en specifik teoretisk bakgrund som strävar efter bildning och kunskap utanför den formella sfären, den vill leta upp sin specifika mexikanska karaktär som ger utbildningen en mängd av avkolonisering, direktdemokrati, och återupprättelse. Inspiratörerna bakom den här ”andra” pedagogiken kommer framförallt från den latinamerikanska kontinenten och har alla sökt efter alternativa pedagogiska grepp för folk och grupper på kontinenten som står inför uppdraget att avkolonisera sitt medvetande.

Ett framträdande tema som är viktigt i den processen skulle kunna kallas för ”avskolningen” av skolan. Skolan har i det moderna, kapitalistiska och västerländska systemet kommit att etablera sig som en industri, där man köper och säljer kunskap som vore det en vara. Marginaliserade och fattiga har inget existensberättigande inom den industrin, de tillför inget och konsumerar inget. Devisen att det är lättare att hålla ett folk i schack om det lever i okunskap och bråkar med varandra är en klassiker, och har vandrat genom kontinenten genom århundraden. Skolan har utvecklats till en institution som enbart värdesätter inlärandet som ett resultat av utbildningen. Kunskap i sin tur uppfattas enbart ha egenvärde om den kan vinklas in i den här inlärningsprocessen.

På CIDECI utgår man istället ifrån att alla kan komma fram till kunskap och erfarenhet i alla livets etapper, kunskap är inte endast en för skolinstitutionen privilegierad materia, teorin är starkt impregnerad av Ivan Illich som arbetade mycket med den informella utbildningen. CIDECI praktiserar hans lärosatser och teser även genom att återvinna gamla och nyare kunskaper

som urfolken i Chiapas är bärare av. Kunskaper som i västerländska utbildningssystemet snarare katalogiserats som traditioner och seder. Parallellt med utformningen av denna nydanande utbildningsansats spårar CIDECI över annat som står urfolkens situation nära i dagens sammanhang. Frågeställningarna är många: Hur ska man gå till väga för att skapa en modern avkolonisering av kunskap, konst och sinnen? Hur ska vägen till gemensamma samhällen utanför det kapitalistiska systemet gå till? Hur skapas strategier bort från de imperialistiska fällorna?

En gång i månaden kan man vara med på Wallersteinseminariet, en slags debattarena som reflekterar över sociologiska begrepp som autonomi, avkolonisering, utveckling och identitet. Inspirationen kommer från den amerikanske sociologiprofessorn Immanuel Wallerstein som gjort sig känd för sin kritik av det nyliberala systemet och som även utropat zapatiströrelsen till den viktigaste autonoma rörelsen i världen.

Vid sidan om seminariecykeln pågår den andra kampanjens bildningsseminarier varje vecka. Diskussionsunderlaget består av artiklar och uttalanden som gjorts av zapatister eller medlemmar från den andra kampanjen under veckan.

Sexualupplysning

Här utbildar sig varje år mer än 1000 ungdomar i åldrarna 12 till 24 år, ungefär två tredjedelar är pojkar, och alla kommer från byar i Chiapas. Flickor och unga kvinnor premieras fortfarande inte av sina familjer när de tänker på att utbilda sina barn, och dessutom är tanken på att skicka iväg en dotter själv under flera månader rätt så vågad i sammanhanget, särskilt om hon ska bo ensam och i sällskap med unga män. Miljön på CIDECI är dock väldigt disciplinerad. Jämställdhet har zapatisterna länge arbetat med. När kvinnor efter zapatistupproret för första gången sedan landet ockuperades av spanjorer, fick sociala och politiska uppdrag inom autonomin, var det i huvudsak unga ogifta kvinnor. Många av dem hamnade i oönskade graviditeter vilket ledde till att zapatisterna utfärdade Kvinnolagen som strävar efter jämställdhet och respekt mellan könen. Både i byarnas zapatistskolor och

på CIDECI förekommer därför sexualupplysning som en huvudsaklig och viktig del av utbildningen.

På CIDECI utbildar sig ungdomarna under nio månader eller mer i ett speciellt yrke som de själva väljer. Eleverna behöver lite förkunskaper, de måste ha gått ut tredje årskursen och de måste kunna uppvisa referenser från en person, organisation, kyrka eller auktoritet inom zapatiströrelsen eller inom den andra kampanjen. Utbildningen kan enklast jämföras med en yrkesutbildning genom AMS eller på folkhögskola. Kurser ges i allt från grönsaksodling till bakning, mekanik, matlagning, elektronik, svetsning, musik, vävnad, sömnad, maskinskrivning, sjukvård mm. men även mer teoretiska ämnen såsom statsvetenskap, filosofi, sociologi och teologi. Det utdelas inga betyg, men väl omdömen och samtal som är till för att stimulera och hjälpa eleverna att kunna utveckla sina färdigheter och intressen. Lärarna i sin tur kommer både från städer och från byar och de behöver inte ha en formell utbildning i ryggen. Utbildningen och uppehållet på CIDECI är gratis, de studerande får dock inte lämna centret under hela vistelsen, förutom för hembesök om de skulle ha pengar till det. Att bo på CIDECI och inte ha några fickpengar kan vara lite frustrerande för många men idén är att eleverna ska komma bort från det materialistiska tänkandet och inspirera den egna kreativiteten. Efter utbildningens slut skall ungdomarna åka tillbaka till sina byar och sprida kunskapen där.

Servicio – att tjäna kollektivet

Jag lärde känna Marco Antonio, en ung grabb från en mayaby. Han var intresserad av framförallt mekanik men det var redan fullt på den utbildningen så han fick börja med andra uppgifter. Först jobbade han i ”la tortillería”, det vill säga där man gör majstortillas som står för det huvudsakliga näringstaget i Chiapas och på CIDECI. Marco Antonio gick upp runt fem på morgonen, tvättade av sig i det iskalla vattnet och började sin dag med att hjälpa till med att göra majsdegen och sedan se till att tortillamaskinen var i drift. Maskinen spottade ut hundratals, ja kanske tusentals tortillas – varje morgon. Efter lunch hade han sin maskinskrivningslektion, som han tyckte var väldigt svår, och han var ofta

frustrerad över att inte känna att han inte lärde sig på lektionerna. Till slut fick han in skrivandet men han tyckte ändå att det var onödigt och tråkigt. På eftermiddagarna var han på kaninfarmen där han till slut blev ansvarig – för över 300 kaniner. Doctor Raymundo berättade att det ansågs som ett hedersuppdrag, fast jag tror att han mest sade det för att uppmuntra Marcos Antonio. Kaninerna skulle matas, och burarna skulle göras rena och när någon beställde kött fick Marco Antonio öva på att döda och stycka kaninerna. Eftersom han kommer från staden San Cristóbal de Las Casas och inte en zapatistby, tog det längre tid för honom att komma in på kursen i mekanik som han längtade efter. Två år tog det vilket kanske berodde på att hans lärare ansåg att det inte var så bråttom att låta honom gå de kurser som han framförallt var intresserad av och att de ville se hur han utvecklades innan de gav honom precis det som han ville ha. Bakom besluten stod möjligtvis också en övning i tålmod och ”servicio”, att tjäna kollektivet, och även att lära sig göra uppoffringar.

Generellt gäller för alla ungdomar att de vid sidan om de utvalda kurserna även får arbeta med CIDECI:s övriga aktiviteter och underhållet och uppförandet av centret i stort. De får delta i de olika seminarierna om de vill, men även hjälpa till med att bygga nya hus och att göra väggmålningar, så kallade murales. Alla har också skyldighet att hjälpa till i köket varannan dag, att stå vakt, antingen under dagen eller under natten, att göra rent i toaletterna och i sovsalarna samt andra gemensamma utrymmen. Allt sker enligt ett rullande schema som bestäms tillsammans av lärare och elever.

Det är lätt att fastna för CIDECI och känna att det är något unikt och magiskt bland cyklar som generar el, analyserna som trackas fram under den andra kampanjens långa mödosamma torsdagsmöten, och den generella andan där mayafolkens världsåskådning är så påtaglig. Allt är uttänkt och genomfört där vilket centret sin unika karaktär. Detta är ett bygge som passar just dem, som bär deras mått och deras hopp och drömmar. •

Resan mellan murarna

Berättat för: Eva Bouffoon Bygren

Illustration: Maria Sand

I Baskien har det uppstått en hel kultur runt de politiska fångarna. Trots deras ofta långa frånvaro är de ständigt närvarande i det baskiska samhället. Här berättar Miren, en ung kvinna som brukar hälsa på fångar, om hur livet hänger ihop över murarna.

Nuförtiden hälsar jag inte på fångar lika ofta som förr. Jag har två barn nu, jag studerar, det finns inte lika mycket tid. Nu hälsar jag på mina vänner, människor jag levt med, människor jag älskar, det är något helt annat. Innan jag fick barn åkte jag varenda helg. Varje lördag till en ny stad, ett nytt fängelse. Jag kände inte fångarna, det var ett gäng gubbar bara, som kommer från min by. När de stack iväg för att slåss var jag en liten flicka och sen, tjugo år senare, sitter de fortfarande i fängelse för det de gjort. Jag hälsade på dem av ideologiska skäl. Vi pratade politik, det var inget personligt.

Många har nöjt sej med autonomin

I Vittoria är det mycket få som pratar baskiska och det finns historiska förklaringar till det. Den politiska miljön är även mindre präglad av just baskisk självständighet och känslorna för självständighetskampen är mer komplicerade. Många har nöjt sej med autonomin och koncentrerat sig på annat, mer av socialt arbete, mer internationellt perspektiv.

Bland mina vänner fanns det lite av allt. Vi var engagerade i allt möjligt, vi var alla vänner även om vi arbetade med olika saker. Några arbetade med baskisk nationalism och många var militärvägrare. Andra arbetade med det ockuperade ung-

domshuset, det var allt möjligt med internationell solidaritet, kurder, palestinier, det fanns lite av allt.

Vi levde oerhört nära och intensivt, med alla dessa idéer. Det blev naturligt att vi inte stod i motsats till det ETA stod för och arbetade för. Mot ETA nej, det fanns kanske folk som var emot formerna för deras kamp, men i stort sett var vi med dem, de allra flesta.

De bästa hamnade i ETA

Du kanske tror att de som blev ETA-militanta var människor med svans och horn i pannan, men det var dom bästa som hamnade där. De mest engagerade, de med störst hjärta, de som inte kunde låta bli att ge allt. Mycket få av dem klarade sig längre än två år i frihet, de hamnade allihop i finkan. Alicia, Nerea , Igor, det är bara mina närmsta, många, många fler vänner hamnade i fängelse eller gick under jorden. Vittoria är litet, alla känner alla.

Polisen kan hålla en i tre dagar utan att behöva tala om att de har dig, det är under dom tre dagarna folk brukar bli utsatta för tortyr, så när någon försvinner är alltid de tre första dagarna värst. Vi visste att något hade hänt, något med en bil full av dynamit i Katalonien, men inget mer. Hade Igor och Alicia flytt? Under tre dagar

letar vi efter dem, vi ringer överallt men det fanns inte ett spår av dem. Vi ringer sjukhusen och polisen, alla vi känner men ingen vet något om dem.

Precis den dagen de åkte fast hade vi organiserat en stödgalä för fångarnas rättigheter på stadsteatern i Vittoria. Kända skådespelare skulle vara med, det var en del av en stor kampanj som vi arbetat med länge, för att få alla fångarna tillbaka till Baskien. Vi var på teatern och organiserade med allt, middag till skådespelarna, allt sånt. Alla vi vänner stod i köket och grät, vi lyckades inte hålla färgen inför dem som skulle vara med på galan. Det var vår gala, den var till förmån för våra fångars rättigheter, det var vi som höll i allt, men vi var helt förstörda. Vi förstod ju att vi inte skulle få se Igor och Alicia, att de skulle försvinna ur våra liv.

Lite som en Tv-såpa

Det var starka vänskapsband, vi levde i samma hus, allt var intensivt: politiken, festandet och kärlekshistorierna. Alltid ett öga bakom ryggen, beredda på att något skulle hända, folk som försvann, repression och förtryck från polisen och den spanska staten. Det var lite som en TV-såpa, med allt det politiska och sen det här med alla kärlekshistorier. Nerea var väldigt känslomässig den här perio-

den. Hon hade redan suttit fyra år i fängelse, för tillfället var hon fri men hade en ny rättegång som väntade. Hon visste att den skulle leda till ett mycket långt fängelsestraff. Hon levde varje dag som om den var den sista, hon festade, hon var överallt. Hon blev kär i Igor, hon hade inte tänkt sig att bli kär, hon var inte beredd på att det kunde hända, men de blev mycket kära. Igor är också ETA-militant. Nerea väntade på sin rättegång och levde i frihet, men hur länge? Efter en kort tid var Igor försvunnen, han hade gått under jorden, hon kunde inte träffa honom, sin kärlek. Han och den andra kvinnan jag nämnde, Alicia, de försvann, de tillhörde samma kommando. Tiden gick och vi sa "Nerea vad händer"? Du vet i december hade Igor försvunnit från jordens yta. I augusti åkte vi på semester till Menorka "Jag åker inte med hem" sa hon. Vi visste vad det betydde, hon skulle fly, gå i exil. Hon kunde lika gärna fortsätta den väpnade kampen, hennes nya straff skulle hur som helst bli mycket långt. Nerea stack, och strax efter dök Igor upp igen. Du tänker Romeo och Julia men medan Igor var försvunnen så inledde Nerea ett förhållande med en man i sitt kommando, Fernando. Det var Fernando hon gifte sig med sen, i fängelset. De satt länge i samma fängelse, men i olika avdelningar förstås.

Vännerna organiserar besöken

Vi var många som öppnade ett bankkonto och sätter in pengar till Nerea och andra vänner varje månad. Hennes föräldrar är gamla så vi turas om med att köra dem till fängelset, vi betalar hennes morgontidning, några personer köper hennes kläder. Vi visar solidaritet på det sättet, står för att skaffa henne saker hon vill ha så att hon inte behöver be sina föräldrar.

Vännerna organiserar besöken, de ska ha så många det överhuvudtaget går att få. Vi har bestämt att varken partnern eller den närmaste familjen ska behöva organisera besöken, det är mycket svårt för dom att ringa runt: "Kan du åka i helgen"? "Nej det går inte, jag har för mycket att göra" De ska inte behöva höra sånt och inte göra det jobbet. Det är lättare för vännerna känslomässigt, att organisera scheman och sånt. Nu träffas vi kanske en gång om året. Vi äter och sen hör vi efter

hur allt fungerar. Då får vi kanske höra från Nerea att det kommer mycket färre brev, färre besök. Då är det bara att ta nya tag igen och jobba mer. Göra schema för vem som skjutsar ner föräldrarna och om det är annat vad som helst är det vad vi gör för att stödja dem som sitter inne. I Nereas fall gör vi lite mer eftersom hennes man också sitter inne. Är din partner fri ligger ansvaret mer på honom eller henne. Du vet, att köpa ett par skor, nya underkläder, allt sådant smått och stort i livet, låna en bok. Har du en partner, bra för dig. Har du inte, okej ingen fara, då gör vi jobbet åt dig.

Kvinnor i fängelse

Fängelsernas struktur är gjord för män. Den fysiska strukturen, organisationen, och vad det finns för möjlighet till hälsovård, gynekologer finns inte. Att vara kvinna i fängelse är mycket svårt och moderskapet, samma sak. Det är inte bra förberett för moderskap i fängelset. De spanska fängelserna är skitiga. Hit kommer ingen, det är den mest bortglömda platsen. Fängelserna är fulla av de fattiga — och så baskerna. Romer och basker. Människor med drogproblem, problem med allt. Det är heltäckligt, fruktansvärt hur fångarna behandlas, hur dom har det. Att vara gravid i fängelset, att vara så uppenbart sårbar, det är inte lätt. För en kille är det annorlunda. Det är länge sedan jag träffade Igor nu, han har fått en dotter sen dess, med en kvinna som lever i frihet. För killarna är det bara som att få en leksak. Mamman gör hela jobbet och barnet blir något som kommer och livar upp dom i fyrtio minuter varje lördag. Ibland blir jag arg när jag tänker på alla dom där männen som så lättvindigt gick in i kampen. Så lätt för dem att bli hjältar, och sen, efter två år eller ännu mindre tid, så sitter de där de sitter och det är vi alla andra som får sköta deras liv.

Om du blir mamma i fängelset du utsatt, de kan göra som de vill med dig, och är du gravid så blir du ännu mer utsatt. När Alicia fick sina värkar sa vakterna till henne "Vi kommer inte att hämta dig, du får ligga här ensam, vi kommer inte att ta dig till sjukhuset". Så där gick de på och hotade henne, lät henne plågas innan de till slut åkte med henne. De satte henne i handfängsel, hon fick föda med hand-

bojor. De gjorde fler saker för att orsaka henne smärta, de tog barnet direkt och på tjugofyra timmar fick hon inte se det. När hon kom tillbaka till fängelset, med bebisen. Ni har säkert sett filmer från amerikanska fängelser, med trappor och burar och så, det är lite så här det ser ut här. När hon kom tillbaka fick hon ingen hjälp med att ta sig till sin cell med allting, alla hennes medfångar var förbjudna av fängelsedirektören att hjälpa henne med barnet, med väskorna och vaggan. Alicia stod där med ungen som grät på armen, med väskorna hängande, med vaggan och ingen fick komma fram till henne för att gratta eller känna på barnet. Alicia satt i Aranjuez, där fanns det möjlighet att ha barn. Där hörde jag att det gick rätt bra, i fängelset fanns det dagis, fler barn och skola. I tre år bodde barnet där. Sedan fick hon lämna det ifrån sig. Alicia har en bra sak, hon berättar om allt, hon får ur sig allt. Men såklart var det mycket hårt att klara separationen, din roll som mamma förändras helt, du förvandlas till en virtuell mamma. Det finns ju fall och fall, Alicias unge verkar ha klarat det bra. Barnet har en bra pappa, mycket engagerad, tar ansvar, ger mycket tid och kärlek. Det är självklart för honom, och de är ovanliga här den typen av fäder, så målmedvetna. Jag kan såklart förstå Alicias vilja att få barn, men ändå är jag djupt kluven till det här med att skaffa barn under de där omständigheterna. Hon kommer inte att släppas förrän showen är över och publiken reser sig för att gå om du förstår vad jag menar. •

Tobias Hübinette

Det är lätt att blanda ihop ideal och verklighet. Den krooken får adoptivbarn direkt uppleva under sin uppväxt. Samtidigt som de växt upp med en ideologi om en färgblind jämlikhet bemöts de ofta utifrån hudfärg eller deras ursprungsland.

”Det spelar väl ingen roll var du kommer ifrån? Det är väl inte det biologiska föräldraskapet som är viktigt, utan vem som uppfostrar en? Huvudsaken är väl att man blir älskad?”

Känns påståendena igen? Sedan sextio- och sjuttiotalen är det denna syn på ursprung som rått i Sverige. Den allmänna inställningen har varit att utseende inte spelar någon roll, än mindre rötter. En del i en radikal strävan efter (jäm)likhet har varit att kroppen inte får betyda något. Allt tal om biogenetiskt och etniskt-kulturellt ursprung har bannlysts för att kunna skapa en ny människa och ett nytt samhälle.

Under första hälften av 1900-talet genom-
syndes Sverige av ett statligt förankrat
rastänkande. Sverige hade en rashygie-
nisk befolkningspolitik och en forskarv-
ärld som excellerade internationellt inom
rasforskningen. Men efter 1968 kom ras
som begrepp och till och med som glosa,
officiellt att utraderas i Sverige.

Internationell adoption är det kanske bästa uttrycket för denna hållning. Den svenska adoptionsrörelsen var en utväxt av 68-rörelsen, och internationell adoption omtalades som ett uttryck för antirasism och internationell solidaritet. Adoptionerna spelade en central roll i en "postrasial utopi" där vi inte gör skillnad på färg.

Själv växte jag som adopterad från Syd-korea upp med denna officiellt antirasistiska färgblindhet som norm. Ursprung fanns inte. Ursprung skulle inte spela någon roll. Det fanns inga biologiska föräldrar – de skulle inte existera. Jag upplevde denna norm som om möjligt ännu starkare inom den frihetliga vänstern. Där rådde en glorifierad syn på internationell adoption. Fick man inte egna barn ”kunde man alltid adoptera” – detta bevisade att man var en öppen och radikal människa. Samtidigt rådde ett totalt ointresse för ursprung och rötter. Men jag började intressera mig för mitt ursprung. Jag hade upptäckt att färgblindheten var lögn. Och jag började forska i frågan.

För ursprung spelar roll. Om inte annat visas det av forskningen. Många icke-vita adopterade kämpar med psykosocial ohälsa och socioekonomisk deklassering där särskilt självmord är speciellt framträdande. Ett flertal studier som forskare vid Socialstyrelsen tagit fram sedan 2002, har bland annat visat att självmord är fyra till fem gånger vanligare bland utlands-adopterade än bland infödda svenskar, och att ingen annan grupp i samhället är så drabbad av självmord liksom även självmordsförsök. Mer än fem procent av alla adopterade kvinnor har någon gång i livet hamnat inom tvångsvården för självmordsförsök. Icke-vita adopterade top-

par också statistiken för fosterhems- och institutionsplacering, för vård på grund av alkohol- och drogmissbruk, för ätstörningar och kroppsliga självskador, och för olika typer av psykiska sjukdomar. Trots att många adopteras till familjer ur en högre socialgrupp, märks inte det. Dessutom är adopterade mer arbetslösa, kriminella, förtidspensionerade och långtidssjukskrivna i relation till jämförbara grupper i samhället, liksom att de också oftare är singlar och lever utan barn. Studier har också gjorts där adopterade jämförs med invandrare och minoriteter, och de visar att adopterade mår sämre än andra med utländsk bakgrund.

Detta visar att internationell adoption har varit ett totalt misslyckat socialt experiment. Tanken var inte bara att de adopterade skulle bli som vita svenskar, utan också accepteras som dessa. Men så enkelt var det inte. Svenskhet har inte bara med kultur att göra, utan med att vara vit. Svenskhet är intimt kopplat till vithet. Och adopterade lever i en närmast total raslig ensamhet. Ända från barndomen och uppväxten har de ofta varit den enda icke-vita personen i familjen och släkten, i grannskapet och kvarteret, i skolan och på arbetsplatsen, i bekantskapskretsen och bland kollegor, och i nära och intima relationer. Mäniskor runt omkring särbehandlar och uppmärksammar de adopte-

rades utländska rötter vare sig detta görs på ett "negativt" eller "positivt" sätt, samtidigt som de adopterade hela tiden försäkras om att utseende och ursprung inte spelar någon som helst roll. Detta skapar ett närmast permanentat utanförskap som följer dem hela livet ut.

Att som barn skiljas från sin familj och sitt land kan leda till känslor av vanmakt och frustration. Vidare lever de adopterade under samma villkor som andra invandrare, det vill säga att deras ursprungsländer alltid anses mindre värda. Den internationella adoptionen har skapat en ny kategori av människor som jag väljer att kalla transrasiala, det vill säga människor som inte alls är vita till ytan men totalt vita till beteende och livsstil. Dessa transrasiala måste vara de mest extrema resultaten av 500 års kolonialism. De adopterade uppfyller Västs rasistiska ideal om de tämjda "vildarna", de civiliserade infödingarna. Visserligen är den rasbiologiska rasismen emot adoption, men den liberala rasismen älskar adoptionen som ett bevis för sin egen godhet. Men de transrasiala uppfyller också ett ideal för antirasisterna: de adopterade blir beviset för att ras "inte spelar någon roll." Vita svenskar utger sig för att betrakta adopterade som svenskar, samtidigt som de behandlar adopterade annorlunda och förvägrar dem rätten att intressera sig för sin egen historia. "Färgblindheten" ställer därmed till mer skada än nytta – det leder till att man hamnar i ett ingenmansland.

Men sedan en tid tillbaka har adopterade börjat organisera sig. En världsomspännande rörelse bland vuxna adopterade har växt fram. Denna rörelse består av adopterade som bland annat hjälper varandra att försöka återknyta kontakten med de biologiska familjerna och ursprungslandet. Rörelsen föddes faktiskt i Sverige genom bildandet av Adopterade koreaners förening 1986. Därefter har andra organisationer och nätverk för adopterade från olika ursprungsländer växt fram både i Sverige och i andra västländer. Särskilt gäller detta de närmare 200 000 adopterade från Korea, som utgör den allra största adopterade-gruppen globalt sett. Idag finns grupper i praktiskt taget varje land, varje region och varje storstad i västvärlden som berörts av

adoption från Korea, och de olika sammanlutningarna organiserar uppskattningsvis 10 000 medlemmar. De ger ut tidsskrifter och rapporter, möts på konferenser och talar ständigt via internet. Inom denna rörelse finns de som besöker ursprungslandet en gång och de som återvänder gång på gång. Det finns även de som även har bosatt sig där för att studera, arbeta, upprätthålla kontakten med biofamiljen eller till och med bilda egen familj. Andra lär sig ursprungsspråket och ursprungskulturen, och knyter band med de olika invandrargrupperna, men framför allt handlar det om att söka upp och umgås med andra adopterade. Det är alltså inte bara ett sökande efter landet, utan det handlar också om att träffa andra i samma situation.

Rörelsen har idag sina egna författare, filmare, konstnärer, forskare, journalister, politiska skribenter och aktivister. Till sammans för vi ett slags tvåfrontsrig. Dels mot västerlandets koloniala fantasier som skapar internationell adoption och dels mot det icke-västerländska ursprungslandets patriarkala strukturer som möjliggör fortsatta adoptioner. Att delta i de adopterades rörelse är ofta mycket smärtsamt. Delvis för att man öppnar sig mot något som skulle vara stängt för evigt. Delvis för att det uppfattas som att vända ryggen till sina adoptivföräldrar, sitt land, sina vänner och till och med partners. Det blir som ett slag i ansiktet att just de adopterade plötsligt säger att de kanske inte helt känner sig hemma, trivs och mår bra i det som betraktas som paradiset på jorden, nämligen Sverige och västvärlden.

Kontakten med ens biologiska familj försvåras också genom att adoptionsrörelsen i många fall har förfalskat dokument för att just förhindra att adopterade som vuxna ska kunna göra detta. Meningen var att bandet skulle klippas av för gott. De nya föräldrarna var de enda föräldrarna, det nya landet var det enda landet. Men nu återupprättar adopterade en direktkontakt med ursprungslandet. De inser att de inte återföddes på en västerländsk flygplats och räddades från en primitiv klankultur – utan är en del av ursprungslandets historia och samhälle. Därför är det här handlingar som utmanar den påstådda färgblindheten.

Jag har själv spelat en aktiv roll i denna utveckling. Jag är en del av denna rörelse både som aktivist och forskare. På senare tid har jag framfört kritik av internationell adoption, både som aktivist, forskare och debattör. Det har bemötts med bestörtning och i många fall också med ren fientlighet. Det har kallats omvänd rasism och västhat, och/eller nationalism och essentialism. Många är de besvärliga och oftast hetsiga diskussioner jag haft också inom den antirasistiska rörelsen, då jag kritiserat internationell adoption och tvingats försvara min aktivism inom adopteraderörelsen.

Förutom att internationell adoption betraktas som en progressiv handling av både feminister och antirasister, så kommer samma typ av argument upp i diskussionen som gäller i samhället i stort, nämligen att "vi alla tillhör samma ras", att "utseende inte spelar någon roll" och att "jag ser dig som svensk och inget annat". Samtidigt har jag tvingats notera att så många socialister och antirasister har adopterat och adopterar internationellt, liksom att många även har växt upp med och lever med adopterade som syskon, i sin släkt och i sin närmaste omgivning. Adoption anses vara en rättighet för västerlänningar, oavsett relation och sexuell läggning, och inte bara det – utan den mest progressiva av handlingar. Adoption är dessutom inte längre bara en fråga om att skapa färgblinda familjer, utan också könsblinda. Än en gång får barn gå i bräsch för att skapa den nya människan. Detta faktum har gjort att jag idag ser det som en närmast övermäktig uppgift att få progressiva och radikala vita människor att förstå. Varför är det så viktigt för dem att blunda? Att vilja tro att deras privata önskningar alltid slutar lyckligt för alla? Kanske är de omedvetna drivkrafterna bakom den antirasistiska färgblindheten egentligen ett desperat begär att få fortsätta att stå i centrum? Att behålla initiativet – och därmed behålla makten. •

Tobias Hübinette är forskare vid Mångkulturellt centrum och grundare av den transnationella aktivistgruppen Truth and Reconciliation for the Adoption Community of Korea www.adoptionjustice.com

Sara Hansson:

Coaching me softly

SLUT

Samira Ariadad

Det finns inget tillfälligt med tillfälliga anställningar

Illustration: Lotta Bjälemark

Daglönaren med mössan i hand är tillbaka. Nu i uppdaterad form: den tillfälligt anställde arbetaren som sover med mobilen under kudden. Högern säger arbetslöshet eller osäkra jobb. Vi säger fuck you!

“Om ni bara går med på dåliga jobb kommer vi snart inte ha någon arbetslöshet alls”. Alliansen och högerekonomers taktik och uttalanden för att hantera krisen är okända för få.

Kris och massarbetslöshet gör något med människor. Folk som bara ett halvår tidigare aldrig hade kunnat tänka sig gå med på försämrade arbetsvillkor, känner plötsligt ”ansvarets tyngd” och ser inga förutsättningar för att göra något annat än att acceptera situationen. Men vad är situationen? Är vi i en ekonomisk kris som löses genom att alla löntagare, i synnerhet ungdomar, går med på försämrade arbetsvillkor? Om andra alternativ än de som får plats i media och klubbas igenom i riksdagen sägs inget. Inte undra på det – det låter ju som att de har rätt och det måste vi lita på, tänker man.

Var fjärde ungdom mellan 15–24 år är arbetslös. Den sammanlagda arbetslösheten är idag över åtta procent. Vi 80-talister och generationerna efter oss har knappt hört begreppet fast anställning. Det kan kännas nedslående att tänka att vi kanske inte heller någonsin kommer att uppleva det.

Allt fler företag sparkar sin fasta personal på grund av arbetsbrist för att byta ut mot bemanningsföretag. Samma ungdomar som alla sägs vilja ge riktiga långtidsarbeten anställs istället på bemanningsföretag. Men många bemanningsföretag har avtal som säger att anställning hos uppdragsgivaren inte är tillåtet. Och att

jobba på ett bemanningsföretag är en osäker tillvaro, man kan sparkas godtyckligt av arbetsgivaren hur som helst. Vid exempelvis en sjukskrivning kan bemanningsföretagsledningen enkelt stryka personen från telefonlistan på timvikarier.

Vad betyder det i praktiken? Nog med att ungdomar inte anses behöva betala räkningar. Situationen som bemanningsföretagsanställd är inte sällan att man vissa månader bara blir uppringd några få gånger. Lönen från några dagars arbete under en månad räcker inte långt, speciellt idag när allt blir dyrare. Ännu allvarigare är att det finns en praxis av att de sämsta lönerna och arbetsvillkoren sätter ribban för hur alla andra har det i sin tur, det vill säga – alla får det sämre inte bara de med sämst lön och arbetsvillkor. Det är inget tillfälligt som bara kommer finnas nu under kristiden utan när vi väl gått med på lösa anställningar och lägre löner kommer de att vara kvar även när det inte är lågkonjunktur och kris.

Samtidigt kommer det bland regeringspartierna och arbetsgivarna flera förslag om hur vi sänker ungdomsarbetslösheten. Men det finns inget stöd i forskningen för att en försämrad arbetsrätt, som att förändra lagen om anställningsskydd (LAS), skulle höja den totala sysselsättningen. Däremot kan partierna och näringslivslobbyen få rätt i att försämrad arbetsrätt och ändring av LAS skulle bidra till fler jobb för unga. Men samma forskning visar att det samtidigt innebär färre jobb för äldre. Genom att försämma anställningstryggheten,

genom utbredningen av bemanningsföretag får unga fler jobb, men jobben blir slitigare, osäkrare och blir allt mer vanliga även i de högre åldrarna. Om man kommer att ha ett jobb alls det vill säga.

Det finns inget tillfälligt i tillfälliga anställningar. Bytet av arbetsplats från månad till månad, perioder av intensivt arbete och perioder utan något alls, utan säkerhet om när man får lön – det är inte en tillfällig lösning, en inkörningstid till de ”riktiga” anställningarna. Ni minns de riktiga anställningarna där man inte får sparkas hur som helst. Där man får en årlig lönehöjning enligt inflationen. De principerna inom arbetsrätten och kollektivavtalen är bara några av tryggheterna som löntagare genom fackförbund tillkämpat sig genom åren. För alla dessa tryggheter har fackföreningskampan i Sverige motarbetats, avskedats och till och med mördats. Deras hopp var att vi aldrig skulle återvända till den tid då arbetare stod med mössan i hand.

Vad är då orsaken till ungas arbetslöshet? Enligt högern beror allt på LAS, våra löner och vår trygghet. Principen utgår ifrån att det är på grund av våra fantastiska arbetsvillkor och Lagen om anställningsskydd (LAS) som vi är arbetslösa eller sitter på timvikariat, visstidsanställningar och andra tillfälliga arbeten. För att få alla att hålla med slösar de enorma resurser på att få unga att rikta sin ilska mot LAS. Deras nya argument är att det är ”osolidariskt” att värna om heltidsanställningarna. Ja, det låter ju bättre att vi försämrar

för alla av solidaritetsskäl än för arbetsgivarnas skull. Påståendena om varför man borde sänka ingångslönerna och montera ned anställningstryggheten och fackföreningarnas starka ställning kan direkt klinga lite mer positivt om vi bara säger att det är för allas skull. Vi är ju i en kris.

Inte bara LAS ska bort, menar de – vi ska också vara beredda på sämre löner. Nationalekonomen Assar Lindbeck manar till en arbetstidsförkortning (utan bibehållen lön) precis som när Metall gick med på att alla bara skulle jobba 80 %. Även han menar att allt blir bra om vi bara går med på lägre ingångslöner för ungdomar. De vill att Sverige ska följa den amerikanska modellen med svaga fack men hög rörlighet i arbetsmarknaden, låga ersättningssystem under arbetslöshetstiden och stor lönespridning.

Vad innebär det här rent konkret, för människor av kött och blod? Stor lönespridning betyder helt enkelt att det kan skilja en hel del tusenlappar mellan en sjuksköterskelön och en läkarlön. För att inte prata om hur otroligt mycket man kommer få gå ner i inkomst om man råkar bli arbetslös och ska leva på en riktigt låg a-kassa. Att vi sänker ingångslönerna för några sprider sig till alla och gör att många har det lite svårare att få månaderna att gå runt, i andras fall att inte ha råd med helgutflykterna med barnen. Det är inte bara en fråga som syns i plånboken för de lågavlönade. Hög rörlighet på arbetsmarknaden och fler flexibla anställningar innebär att allt fler får mindre makt och kontroll över sina liv, över vilket arbete man ska ta, hur man ska försörja sig. Vi ökar glappet mellan ungdomar och äldre, kvinnor och män och i slutändan – de flesta får det lite sämre.

Men man kan undra om vi verkligen måste gå med på sämre villkor. För samtidigt verkar det som att man behöver den arbetskraft som det ”inte finns jobb till.” Samma personer som sparkades kommer tillbaka, men anställda av bemanningsföretag!

Kompromisserna mellan fack och arbetsgivare handlar inte längre om en kompromiss kring hur mycket vi får – utan att vi kompromissar mellan att förlora lite och att förlora mycket. Det är en förlust för oss

oavsett utgång. Det kan verka som att man har glömt att det inte bara är vi som behöver jobb, jobben behöver oss. Vi måste sluta deala om vi ska få det lite dåligt eller väldigt dåligt. Det finns andra alternativ än dåliga jobb eller inga jobb alls.

Det är förstås lättare att säga att man vägrar än att faktiskt göra. Men vi måste hitta svar på frågan om vad vi gör när arbetsgivaren hotar med att sparka oss till arbetslöshet om vi inte går med på sämre villkor. Vad har vi att komma med? Hur vi får det bättre hänger på våra vänner runtomkring på olika arbetsplatser, på de arbetslösa och osäkert anställda. Det hänger på alla som sitter i den situationen, och alla som solidariskt vill undvika arbetsrättsförsämring för både andra och i längden sig själv. Tyvärr finns det ingen jour att ringa som kommer

och löser allt. Många fackliga representanter på högre nivå agerar för sent och har en bild av att det räcker med att vara snäll och prata fint för att få bättre arbetsvillkor. Nu under avtalsrörelsen är det både alla inom och alla utanför fackförbunden som kan påverka utgångsläget för avtalen. Som kan visa att något händer om man fortsätter få igenom förslag som går ut på att försämma våra anställningsvillkor. Utan detta något påverkar arbetsgivare och regering, alla utom vi själva våra arbetsvillkor, våra liv. Det fackliga löftet kan behöva upprepas och förnyas.

Vi lovar att aldrig arbeta på sämre villkor eller till lägre lön än det vi nu lovat varandra. Vi behöver lova varandra detta i den djupa insikten om att om vi alla håller detta löfte så måste arbetsgivaren uppfylla våra krav! •

Patrik Gronostaj Bröd och papper

Illustration: Lisa Ewald

30 spänn i timmen, 12 timmars arbetsdag och inga rättigheter. Så kan arbetsvillkoren se ut för en papperslös. Vad göra? frågade sig syndikalisterna, och återupplivade en gammal kampmetod från 1910-talets skogsarbetare.

Sedan 2006 har papperslösa arbetare i Stockholm organiserat sig i fackföreningen SAC-Syndikalisterna. Brand har intervjuat två av de aktiva organisatörerna från Skärholmens LS och Västerorts LS. De organiserar hundratals papperslösa arbetare, varav majoriteten inom städ, bygg, restaurang och hotellbranschen.

SAC är den enda fackföreningen i Sverige där papperslösa arbetare kan organisera sig. När papperslösa arbetare började kräva rättigheter, utifrån vad som redan garanterades för andra arbetare, uppkom behovet av nya fackliga verktyg. Då började ett försök att återvinna registermetoden från 1913. Registermetoden användes av syndikalistiska anläggningsarbetare, skogsarbetare och stenhuggare fram till 1950-talet. Den gick ut på att arbetarna tog kontroll över priset på arbete och fördelningen av arbetet. Detta gjordes

genom att i ett första steg samla in och analysera statistik från olika arbetsplatser och utifrån det skapa riktlinjer för vilka arbetsförhållanden och priser som gällde. Utifrån de priser som ansågs rimliga tog man strid och blockerade arbete som utfördes till lägre pris. Där registermetoden var som mest utvecklad var arbetsköparna tvungna att vända sig till områdets LS för att få arbetskraft och då automatiskt gå med på kraven. Metoden gav arbetarna flexibilitet, då inga långsiktiga avtal slöts hade arbetarna från dag till dag friheten att höja kraven. Registermetoden gav syndikalisterna positioner att fördela arbetet.

Det nutida Registret fungerar främst som ett praktiskt samarbete mellan arbetare och är ännu en bra bit ifrån den maktposition som syndikalister tidigare hade i vissa delar Sverige. Många av medlemmarna i Registret är papperslösa och alla har sina

rötter bortom den svenska myllan. Men trots att det för de papperslösa arbetarna ofta råder en svår språklig och juridiskt utsatt position har organiseringen utvecklats fort. Även om man ännu inte lyckats få igenom sina krav på registeravtal så har man vunnit många strider och flitigt experimenterat med olika stridsåtgärder. Nu har medlemsantalet stabiliserat sig, blockader och förhandlingar genomförs varje vecka. Vid Registrets möten pratas det främst spanska, men ofta tolkas det till svenska och ibland vidare till andra språk som ungerska eller engelska. Det kan vara komplicerat och tidskrävande, men organiseringen går sakta framåt.

Registrets medlemmar har även deltagit i aktioner som fackklubbar inom LO gjort, men i stort förväntar man sig ingenting positivt från LO som själva tagit beslut på att inte organisera papperslösa. Tvärtom

har tjänstemän från bland annat Fastighetsförbundet och Hotell-och Restaurangfacket gett juridiskt stöd till arbetsköpare, skrivit om turordningslistor så att företagen lagligt kunnat avskeda syndikalister och i vissa fall anmält papperslösa till polisen. Många av medlemmarna är vana vid liknande fackföreningar från sina egna hemländer, fackföreningar vars ledning och tjänstemän aktivt samarbetar med arbetsköparna och motarbetar de arbetare som försöker ta strid på arbetsplatserna.

Valentina och Severino är två av Registrets aktiva medlemmar. De berättar hur kampen inom SAC utvecklats, på kort tid har förändring skett från att ha varit en organisering som mest hjälpt papperslösa, till en organisering där papperslösa och andra arbetare själva tar beslut och är delaktiga. Kampen har lett till många segrar och arbetsköpare har tvingats ge sina anställda bättre arbetsförhållanden och korrekta anställningsavtal, vilket i sin tur har lett till att en del papperslösa kunnat få arbetstillstånd.

Valentina kom till Sverige 2004 och vid sidan om sitt jobb med att städa villor letade hon efter en organisation att engagera sig i för att få en mer meningsfull tillvaro.

– Jag hade tidigare i Peru engagerat mig i en organisation för arbetare, berättar Valentina. Det var en katolsk organisation som gav migrantarbetare från bland annat Paraguay, Bolivia och Afghanistan stöd genom att informera om deras rättigheter och erbjuda dem billigt boende och mat.

Organisationen koordinerades av en nunna som la stort värde vid social rättvisa och arbetares rättigheter. Efter att i Sverige ha observerat liknande organisationer kände Valentina att de egentligen inte var ute efter att stödja dem med behov, utan höll igång verksamheten för att de fick bidrag från kommunen eller helt enkelt för att de ville ha besökare till sina kyrkor. Severino hade liknande erfarenheter under sin första tid i Sverige.

– Mitt schema var fullt på söndagarna med att besöka kyrkor och tempel av olika tro, säger han skämtsamt. Kyrkorna var som en arbetsförmedling för mig och många andra papperslösa, med kravet att närvara

vid mässor och andra ceremonier. Det gick så långt att jag faktiskt sjöng i en kyrkokör. Severino hittade till SAC 2006 då hade han arbetat med att riva balkonger, det

Han berättar att vissa har ett sätt att se på den fackliga kampen som om det vore affärer, som att man hjälper varandra med blockader, men när den aktuella konflikten lösts är det slut.

var ett hårt och ganska farligt arbete. I slutet av månaden skulle lönen på 15000 kr betalas ut, men chefen bad honom att få behålla 5000 kr och betala ut dom i samband med nästa lön.

– Jag var glad att överhuvudtaget få lön och litade på chefen så det var inga problem, men efter den andra månadens slut upprepade sig samma procedur, säger Severino med besvikelse i rösten. Jag sa då att jag ville ha alla pengarna direkt och att jag skulle säga upp mig omedelbart.

Chefen argumenterade med att hans eget företag inte hade fått alla pengarna de blivit lovade, och att han ändå var tvungen att betala alla. Severino lovades att få resterande 10000 kr vid den tredje lönen. Nu var Severino inte längre lika nöjd och kände att han höll på att bli lurad. Den tredje månaden ville chefen än en gång behålla 5000 kr, men Severino tog snabbt kontanterna ur chefens hand och sa upp sig direkt. De följande veckorna ringde han och försökte kräva chefen på innestående pengar. I ett av samtalen frågade chefen om han ville åka till sitt hemland. Severino förstod i situationen inte vad chefen hade med det att göra, men sa att det var självklart att han ville åka dit. Senare förstod han att det hade varit ett förtäckt hot om att se till att han skulle bli utvisad, ett hot som är vanligt förekommande mot papperslösa arbetare.

– Jag minns första gången jag kom till SAC, då var det redan tre personer där för att berätta sina historier och söka stöd, berättar Severino.

Det fanns många fall som liknade hans och han njöt på något underligt sätt av att höra de andras problem. Hans egen konflikt kunde inte lösas då det saknades möjlighet

att följa upp den tillräckligt fort. På plats i SAC: s lokaler såg han att det inte fanns någon brist på fackliga fall att reda ut, alla papperslösa verkade ha strul på jobbet. Ru-

ben Tastas-Duque, en latinamerikan som länge bott i Sverige, engagerade sig helhjärtat och var ofta uppbokad långt in på natten. Severino kände att han inte hade hjärta att kräva tid för sitt eget fall, men även om klockan var efter ett på natten frågade Ruben vad som var problemet.

Valentina ser likheterna med sitt första besök då hon var ledsn, upprörd och stressad. Hennes besök ledde till att Ruben följde henne till jobbet för att hon under promenaden skulle hinna berätta vad som hade hänt henne. Valentina och Severino var båda djupt imponerade av viljan att hjälpa till och efterfrågan på solidaritet verkade vara oändlig.

Severino engagerade sig och han minns de första blockaderna han deltog i, det var mot restaurangen Lilla Karachi. Lilla Karachis ägare hade brutalt utnyttjat Muhammed Riaz, en papperslös syndikalist, och hotade under konfliktens gång både honom och hans familj i Pakistan. Severino minns att han var mycket rädd vid blockaderna, han var själv papperslös och hade därför försökt hålla låg profil, men plötsligt skulle han vara med i en aktion iklädd en självlysande väst.

– Jag kände att det var som att skrika här är jag kom och ta mig, säger Severino.

Det var svårt för honom, men de andra skrattade vänligt åt honom, de visste att det oftast var lugnt på blockaderna. Han gick på flera blockader mot Lilla Karachi, en konflikt som facket vann efter ett par månaders aktiv kamp under ständig borgerlig pajkastning i kommersiell media. Nu har Severino varit med i så många blockader att det blivit en normal del av hans liv.

– Ibland kan rädslan vara så stark att

man tappar andan, att man bara vill springa så fort man ser en polis, men med erfarenhet lär man sig att behålla lugnet, säger Valentina.

Många papperslösa arbetar för underleverantörer till större företag och Registret har många gånger lyckats med att hålla beställarna av jobb ansvariga då man hänvisat till att de har ansvar för underleverantörernas brott. Registrets kamp bevisar att många fall som är juridiska omöjligheter går att vinna om man bara tar striden och behåller tålmodet. Alla företag som anställer papperslösa bevisar även att juridikens regler och verkligheten är två olika världar och de skulle inte tåla någon granskning, men få företag straffas då få utredningar från statligt håll görs och straffen sällan ger någon effekt.

– Den senaste konflikten jag var med i sattes igång efter att en av mina kollegor, som inte fått föreskriven skyddsutrustning, sågade sig i benet med en motorsåg, berättar Severino.

Chefen vägrade ersätta sjukhuskostnader-na och betalade inte heller ut innestående lön till kollegan så Severino gick ut i solidaritetsstrejk. Även en tredje kamrat som ett år tidigare hade arbetat för samma företag hade inte fått ut hela sin lön. De tre försökte tillsammans trycka på chefen och på dagen då man planerat att blockera arbetsplatser där företaget hade uppdrag betalade chefen ut det han var skyldig. Severino har många gånger varit tvungen att ringa och hota chefer med facket för att få ut den lön han blivit lovad. Många chefer som varit helt omedgörliga har snabbt löst ut sina problem då SAC kommit på tal.

Liksom Severinos är Valentinas konflikter, som hon första gången kom med till facket, fortfarande olösta. Just nu har hon det bra på sitt arbete, och hon är glad då det ger henne tid att hjälpa andra med deras fall. Ett fall som hon hjälper till med gäller femton syndikalister som arbetat på Meletis, ett företag där att framföra klagomål är lika med att skriva på sin egen uppsägning, och om ett enda svenskt ord fattas när man pratar med chefer kan det vara nog för att bli trakasserad och hotad med att förlora jobbet. Hon kunde känna igen sig i denna känsla av osäkerhet och det gör ett starkt intryck på henne att se

chefernas attityd gentemot arbetarna.

– Jag tycker att mitt engagemang i SAC ger mig en känsla av trygghet, men viktigast är att jag lär mig mycket om facklig kamp och hur företagen går till väga för att exploatera arbetare med och utan papper, säger Valentina.

Hon tycker att svenska språket är ett viktigt verktyg i kampen. För att ha mer tid att lära sig svenska, som hon gör genom att studera texter om arbetsrätt och arbetsplatskamp, har hon slutat att titta på TV.

– En av konflikterna där jag deltagit aktivt vilken gett ett otroligt gensvar var den långa striden mot restaurang Josefin. Det var sommaren 2008 och varje dag var det minst ett par personer som var där och delade ut flygblad. Vissa dagar var vi hundratals syndikalister och sympatisörer med flaggor och banderoller, säger Severino.

En annan viktig strid var den mot Berns salonger, men den var jobbigare eftersom det var vinter.

– Jag tycker det är fantastiskt hur känslan av olust inför kylan kan försvinna om det är blockad, säger Valentina. Då känner hon en kraft inifrån som driver henne att gå ut.

Hon förklarar det med att hon inom sig fick ett frö planterat till att bli solidarisk genom att se hur hennes pappa behandlade folk.

– Han försökte hjälpa många ekonomiskt och ställde upp även på andra sätt. Han behandlade alla utifrån deras person och inte beroende på om de hade pengar eller inte, berättar Valentina. Hon tror sig ha ärvt sättet att engagera sig, att göra något för inget, att känna att det är smutsigt att ta betalt för att hjälpa någon.

Severino fyller i att det finns dom som funderar över vad något kostar dem innan det gör något, de kan ge 20 kronor som allmosa.

– Problemet är inte behovet av välgörenhet, utan något mycket djupare, det som behövs är solidaritet, säger Severino engagerat.

Valentina fyller i med att det är många som är nöjda så länge det inte fattas bröd på deras eget bord.

– Den dagen de själva saknar bröd så kommer de förstå, kommenterar hon upprört.

Båda tror att ju fler konflikter de vinner desto fler kommer förstå vikten av att kämpa kollektivt, men tyvärr är det många som bara bryr sig om att vinna sina egna konflikter och sedan försvinner de. De tycker båda att det är viktigt att skaffa sig en struktur som grupp och organisera sig kollektivt.

– Det behövs inte en auktoritär struktur där någon bestämmer vad andra ska göra det gör att man tillslut tycker illa om varandra, men det är svårt att ha disciplin i en grupp om man inte kräver av alla att ansvar, säger Valentina och lägger till att det är viktigt att man gör folk medvetna, Man måste visa alla på ett enkelt sätt hur aktivitet och resultat hänger ihop, och att vi ständigt uppmuntrar varandra.

Bristen på solidaritet från en del papperslösa latinamerikaner beror, enligt Severino, på att många kommer till Sverige med mål som rymmer sig inom en kapitalistisk logik. Helt enkelt jobba för att spara ihop pengar så man kan leva bra när man kommit hem.

– Chansen finns inte att man då stannar på vägen för att delta i en revolution, det kan man glömma, säger Severino och fortsätter, på det sättet har folk redan sina planer uppgjorda när de kommer och därför är det svårt att få folk att vara solidariska, men man måste ändå leta efter sätt att få folk att stanna upp.

Annars kommer ingen gå på blockader för att de vill, utan bara för att de måste. Han berättar att vissa har ett sätt att se på den fackliga kampen som om det vore affärer, som att man hjälper varandra med blockader, men när den aktuella konflikten lösts då är det slut. Då går man inte på fler blockader, så solidariteten begränsas till då man personligen tjänar på det. I motsats till dem finns det många andra personer som har gjort kampen till en del av livet och därmed engagerar sig från hjärtat, för sin egen och för andras skull. •

Bortom samförståndet

Petter Nilsson

Illustration: Nina Linde

En realpolitisk röra råder i Europa. Ekonomerna vill satsa på utbildning, högteknologisk produktion och långsiktiga anställningar för att få Europa på fötter. Högerregeringarnas svar på krisen är osäkra anställningar, avregleringar och lägre löner.

Det är helt visst så att ökningen av osäkra anställningar är ett angrepp på arbetarklassen förhandlingsstyrka. Den svenska modellen är traditionellt uppbyggd kring en arbetare som blir kvar på samma arbetsplats under lång tid och som det är relativt kostsamt att göra sig av med. Men man ska akta sig för att nostalgiskt blicka tillbaka till en tid av livstidsanställningar, och även om de senaste 30 åren inneburit stora nederlag för arbetarklassen i Västeuropa så innebär inte det att kapitalismen gjort sig fri från motsättningar. Några av dessa motsättningar får ett tydligt uttryck i de avregleringar som nu sker, och jag tror att man måste sätta in dem i ett större strukturellt perspektiv för att kunna förstå vad som händer, och kunna förutsäga var nästa kris kommer att uppstå.

För den finanskris vi nu går igenom är inte den egentliga ”krisen” för kapitalet, den är snarare ett sätt att lösa den verkliga krisen. Den krisen kom redan i början av 1970-talet, när kapitalismens gyllene år började tappa sin glans och tillväxten runtom i Europa började sakta av. Under tiden från den stora depressionen på trettio-talet till åtminstone sextio-talet, tycktes olika former av korporativism, mer eller mindre välvillig från sydeuropeisk fascism till nordisk socialdemokrati (utan att överdriva vare sig likheter eller skillna-

der), kunna lösa kapitalismens inneboende motsättningar. Socialdemokratiska strategier är gångbara så länge produktiviteten stiger och tillväxten kan hålla jämna steg med en viss ökning i reallöner, då kan det stegrande arbetstempot kvittas ut mot förbättrad välfärd och en ljusnande framtid tycks möjlig.

Vändningen

Men när profitkvoten började sjunka så var en lösning att sänka kostnaden för arbetskraft. Det innebar såväl att sänka lönerna som att genom skattesänkningar föra över kostnaden för arbetskraftens reproduktion på arbetarna själva. Ju mindre av skola, vård och omsorg som betalas genom skatter, ju mer måste betalas av arbetarna själva. Även i de minst progressiva skattesystemen tvingas ju kapitalister att betala åtminstone en liten del av den offentliga sektorn.

Men efter 40 år av relativt stabil tillväxt hade arbetarrörelsens olika grenar vuxit sig starka och kunnat flytta fram sina positioner. Människor hade under lång tid föreställt sig att morgondagen skulle bli bättre, i vissa fall såg man morgondagen så långt som socialismen, och när motsättningarna nu hårdnade var man inte beredd att acceptera nederlag hursomhelst. Under en tid av kanske 10–15 år

hade vi en historisk situation då arbetarklassen hade relativt starka positioner, såväl kulturellt som ekonomiskt, och när det nu visade sig att en socialt kringskuren kapitalism inte kunde leverera en bättre morgondag så ställdes socialismen på dagordningen för en tid. Hur lång den tiden är bestäms delvis av hur lång tid det tar för kapitalet i ett visst land att få igång en stabil ackumulation igen – i klarspråk hur lång tid det tar för kapitalismen att presentera ett trovärdigt förslag om en bättre morgondag.

Från 1970-talet och framåt så löser kapitalet den krisande profitkvoten på olika sätt, det mest närliggande var att öka omslagshastigheten på pengarna genom att göra om den till finanskapital. Genom att sedan låna ut pengar på kredit kunde man hålla igång produktionen, kredit är ju förhoppningen att man imorgon ska ha mer pengar än idag. Problemet var att eftersom lönerna nu var lägre så hade arbetarna inte råd att köpa de produkter som kreditpengarna hjälpte till att spotta. Då löste man det på ett ännu mer briljant vis, genom att låna pengar till arbetarna så att de hade råd att köpa den kreditfinansierade produktionen. Arbetarna fick låna på sina hus, eller spekulera på sin pension, eller skaffa kreditkort med höga räntor. Så en dag blev bubblan för stor

och många människor insåg samtidigt att de aldrig skulle få tillbaka sina pengar, sina hus, sin pension eller vad det nu var. Så dök problemet med profitkvoten upp igen som gubben i lådan, och där är vi nu. Där det återigen börjat diskuteras om att kapitalismen kanske inte kan leverera ens det den lovat. Men redan medan slagorden ”Vi betalar inte för er kris” skrevs på plakaten så hade vi börjat betala, och staten klev in för att återigen garantera den långsiktiga stabiliteten. Det är dock för tidigt att säga vad effekterna blir.

I kontrast till föreställningen att människor revolterar när de har det som sämst så tycks t.ex. andelen vilda strejker (som ju i viss mån är ett mått på arbetarklassens upproriskhet) vara som högst just i tider när tillväxten börjar avta efter en tid av kraftiga öknings. En lång tids förbättringar för människor gör att de kan ställa högre krav och sätta kraft bakom de kraven, eftersom arbetslösheten är låg och arbetarrörelsens strejkkassor fyllda. Om och när kapitalisterna sen lyckas med att lämpa över kostnaderna för krisen på arbetarna, då är människor för upptagna med att överleva, strejkerna har svultits ut, opinionen har mattats av. Sedan kan nya kapitalister köpa de nedlagda fabrikerna till en billig penning, anställa svultna arbetare till låga löner och börja ackumulera med en profitkvot som genast är mycket högre.

Att få upp profitkvoten

Häng med här nu, för det här är pudelns kärna. Allt detta innebär att i de oundvikliga svängningar som profitkvoten gör, när kapitalisternas möjlighet att köpa sig samförstånd minskar, så blir glappet i en stabil produktionsordning olika långt beroende på hur rigid eller flexibel arbetsmarknaden är. Det innebär att den tidsperiod då möjligheterna för radikala samhällsomvandlingar är som störst, blir längre eller kortare ju längre arbetarklassen kan hålla stånd mot att betala krisen och svälta för kapitalets misslyckande. Ju snabbare och billigare man kan göra en anställd till en arbetslös som måste söka nytt jobb, till lägre lön, ju snabbare kan man få upp profitkvoten igen. Ju starkare arbetarklassen har byggt vallgravar mot naken exploatering, i form av välfärdsstat, anställningsskydd, a-kassa och så vidare.

desto svårare blir det för en enskild kapitalist att knuffa tillbaka dem.

Vilket för oss tillbaka till vår nuvarande ”flexibilisering” av arbetsmarknaden. Flexibiliseringen är ett sätt att minska arbetarklassens rigiditet – utan anställningsskydd kostar det ingenting att byta en arbetare mot en annan som kräver lägre lön. Arbetare kan anställas eller kastas ut beroende på svängningarna en viss dag. Perfekt för den enskilde kapitalistens profitmarginaler, men ett ständigt molande magsår för arbetaren – som istället tvingas hålla tyst om dåliga villkor, acceptera lönesänkningar, vara beredd att stiga upp varje morgon för att det kanske finns jobb och le varena jävla sekund för att kunna behålla sitt jobb.

Sverige har länge varit ett land med ”hög lönekompression” där lönerna har varit relativt jämlika över hela arbetsmarknaden. Det har varit en uttalad strategi från fackligt håll, både för jämlikhetens egen skull men också för att det är lättare att organisera och kämpa för en grupp vars villkor är ungefär lika. En sådan strategi bygger dock på att botten i lådan är stabil, för annars faller allting ned.

Med heltäckande kollektivavtal, en hög anslutningsgrad till facket och en stabil a-kassa gjorde man det möjligt för de i botten att hålla på sina lönekrav och inte gå under dem. När facket istället går över till individuella lönesamtal, börjar acceptera flexibla anställningar och a-kassan smulas sönder ovanifrån ser man samtidigt att löneglidningen skenar i Sverige. Botten på arbetsmarknaden börjar falla ur och längst ned hittar man de osäkert anställda.

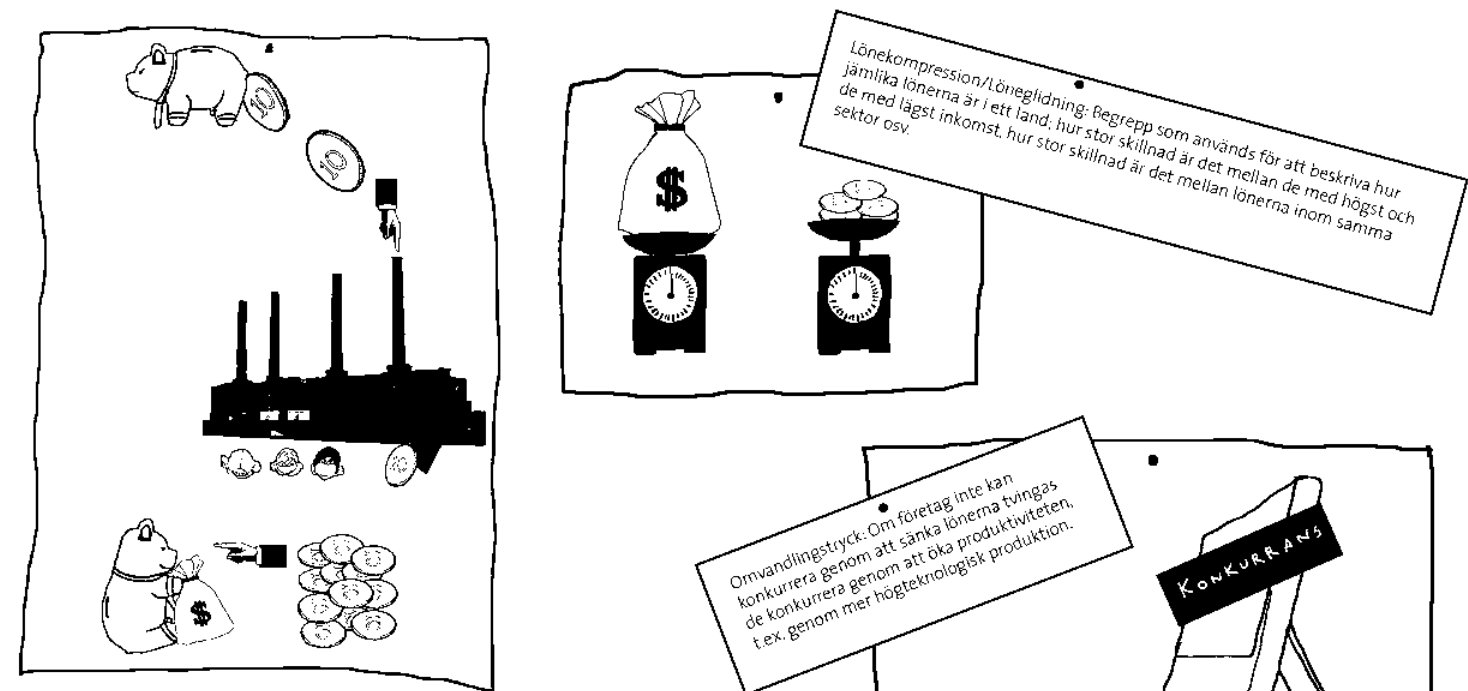
Nu skulle man kunna se detta som en ondskefull mästerverk i samspel mellan EU:s Lissabonagenda, Timbros lobbygrupper och den nyliberala högern som kallar sig Centerpartiet. Men det är viktigt att bibehålla ett dialektiskt synsätt även i tider av motgång, och det finns en del som tyder på att den utvecklingen vi ser nu rymmer sina egna motsättningar. Minns att kapitalet inte har planer, enskilda kapitalister har planer – och ofta står det som är bra för en enskild kapitalist i motsättning till det som är bra för kapitalister i allmänhet.

Lissabonagendans olika målsättningar är delvis ett uttryck för samma motsättning mellan det som är bra för kapitalismen och det som är bra för enskilda kapital. Å ena sidan säger rapporter från högerekonomerna på OECD att den högsta BNP-ökningen per capita sker genom investering i utbildning. Det innebär att en offensiv strategi blir att satsa pengar på frikostiga utbildningsbidrag, att hålla uppe minimilönerna för att slå ut ineffektiva företag och öka omvandlingstrycket mot produktionssektorer med högre produktivitet osv Om företag inte kan konkurrera genom att sänka lönerna måste de i högre grad konkurrera genom att effektivisera produktionen, t.ex. genom att investera i mer högteknologisk produktion där de kan göra vinst även med höga lönekostnader – typexemplen är förstas IT-sektorn. Läs t.ex. hur Google tvingas locka med gourmetrestauranger, barnpassning och biljardbord för att kunna locka den mest produktiva arbetskraften. (Glöm dock inte att detta fortfarande sker med premissen att Googles chefer ska fortsätta göra vinst, och att någon annan städar i korridorerna)

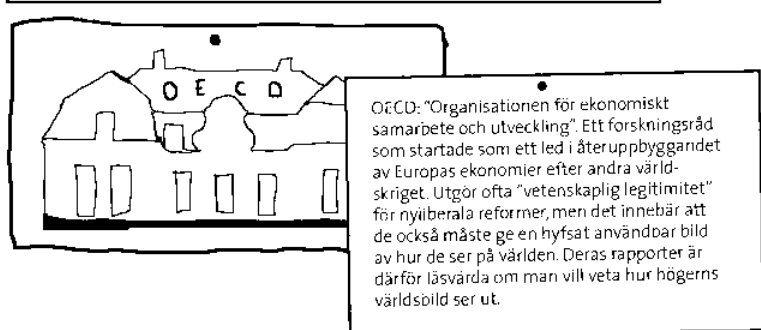
Flexibilisering

Det verkar också vara en rimlig strategi i ljuset av att Västeuropas främsta konkurrensfördel är den högteknologiska produktionen. Vi är så långt från de lönenivåer som råder i till exempel Bangladesh att vi knappast kan komma dit utan arbetsläger och nackskott på fackliga ledare.

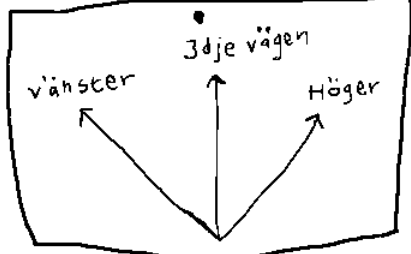
Men den andra tendensen är just den som siktar på att flexibilisera arbetsmarknaden så att de lägsta lönenivåerna skiftar nedåt. Småföretagare som inte kan betala minimilönerna ska få avdrag för att kunna överleva. Svagare delar av arbetsmarknaden som t.ex. ungdomar och invandrare ska med hot om indragna socialförsäkringar tvingas ta jobb som ingen med alternativ skulle vilja ta i. Studiemedlen faller undan i relation till såväl konsumentprisindex som reallöneindex vilket tvingar ut studenterna på arbetsmarknaden där de utgör en deltidsarbetskraftsreserv utan facklig erfarenhet, med svag arbetsplatsanknytning och med låga lönekrav. Det har lett till att svenska studenter tar längre och längre på sig att göra klart sin examen och komma ut som högproduktiva arbetare.

Profitkvot: Förhållandet mellan den mängd kapital som investeras i ett företag och den realiserade vinst som kapitalisten kan hämta ut. Inom marxistisk ekonomi menar man att den vinsten kommer från det faktum att arbetarna producerar mer värde än kostnaden för arbetskraften, dvs. det arbetaren får i lön är mindre än värdet av deras arbete. Det beror dock inte nödvändigtvis på luredrejeri eller stöld, istället beror det på att arbetaren under kapitalismen säljer sin arbetskraft, inte resultatet av sitt arbete. Eftersom arbetarna är de som skapar värde så innebär det att fast kapital, maskiner och fabriker, inte skapar något värde utan bara överför sitt värde på produkterna. Det innebär att, allt annat lika, profitkvoten sjunker om konkurrensen tvingar kapitalisten att investera i allt dyrare maskiner, eller om arbetarklassen genom kamp lyckas höja sina löner. Det är profitkvoten som är intressant för kapitalisten, inte vinsten i sig. Det beror på att den kapitalist som tjänar mest per instoppad krona på lång sikt kommer att kunna konkurrera ut de andra kapitalisterna, även om de andra kapitalisterna i nuläget har större vinst i absoluta tal. Detta är förstås en förenklad beskrivning, läs gärna t.ex. "Allt läsa kapitalet politiskt" av Harry Cleaver för en enkel introduktion till marxismens termer. När du känner dig redo finns det i slutet av Cleavers bok instuderingsfrågor för att ge sig på första bandet av Kapitalet.

New Deal: Ett amerikanskt reformprogram för att häva depressionen på 30-talet, med statliga stöd till vissa sektorer.

Tredje vägen: En strategi för socialdemokratien som lanserades av Anthony Giddens på 80-talet. Den bygger på foreställningen att både den traditionella högern och vänstern har misslyckats och att man därför måste välja en "tredje väg", med ekonomisk högerpolitik och delar av vänsterns välfärd. Innebar en kraftig högervändning av socialdemokratien i Europa.

Vi ser alltså två motsatta strategier; å ena sidan sägs Europas framtid ligga i mer högteknologisk produktion som kräver välutbildade människor med långsiktiga anställningar, å andra sidan sjunker ut bildningsbidragen, anställningsformerna blir mer osäkra och man uppmuntrar företag som konkurrerar med låga löner genom att ge dem statliga bidrag eller tillgång till utkommenderad arbetskraft från arbetstorg och bemanningsföretag.

Välja ben

Det som är bra för de småföretagare som Centerpartiets ungdomsförbund (CUF) säger sig tala för är alltså inte bra för de större företagen som Moderaterna måste ansvara för i sin nya roll som nationella kapitalister – en roll som tidigare i stort sett reserverats åt Socialdemokratiska arbetarepartiet (SAP). Vilken av dessa strategier som slutligen kommer att vinna är oklart. Å ena sidan den tidigare japanska modellen, som vi nu ser i USA hos t.ex. Google och Facebook, där man försöker locka till sig långsiktigt lojal och högproduktiv arbetskraft med frikostiga avtal som betalar sig på lång sikt. Å andra sidan den utveckling som vi också ser i USA med working poor, människor som kör hissar och håller skyltar och som inte klarar sig på lönen från tre olika jobb. Det är förstås inte så att en av strategierna slutgiltigt måste vinna och radera ut den andra. Kanske är det som en del vänsterteoretiker föreslår, att nyliberalismen inte är en homogen strategi utan ett sätt att reglera tempot i de här utvecklingarna så att de kan ske parallellt.

Men utvecklingen i USA visar samtidigt att kapitalet i sådana fall måste balanserna på en slak lina mellan dessa två tendenser, man kan inte samtidigt ha både en nyliberal arbetsmarknad och en nyliberal stat. Om människor riskerar svältdöden varje gång de får sparken så kan man inte motivera dem att skaffa kostsamma utbildningar, och oavsett det så hotar det den variabeln som OECD kallar "social cohesion" – samhällets sammanhållning. I länder där kriget för brödfödan är just ett krig så blir de sociala spänningarna starka, och även om multinationella företag skiter i ditt välmående så innebär våld och kriminalitet en osäker investeringsmarknad. För ett mer lokalt perspektiv kan man se vilka konsekvenser det fått för den sittan-

de regeringen när sjukskrivningsreglerna blev för absurda. Gränserna för vad man kan acceptera flyttas visserligen, men som vi sett ovan så flyttas de inte lika snabbt som näringslivets behov vill göra gällande. Alliansen lyckades sälja in idén att hårda tag mot arbetslösa var nödvändigt för att piska "den inlärda hjälplösheten" och bidragsberoendet ur dem. Men legitimiteten kraschar mot en stenhård verklighet när det innebär att hundratals människor som gett sina liv åt SAAB över en dag får veta att arbetslösheten är ett individuellt problem som nu måste jobbcoachas av t.ex. hypnotisörer. Det krävs mer än en duktig spindocter för att kommunicera den idén.

New new deal

Jag är därmed inte alls övertygad om att vare sig en ännu mer beväpnad nyliberalism eller en nykeynesianism a la Sarkozy är framtiden de närmsta 50 åren. I en tid då det globala syd i någon bemärkelse tar upp Lenins gamla utmaning mot nord finns det anledning för västvärldens eliter att kanske satsa på en variant av new deal-liberalism blandat med tredje (fjärde?) vägens socialdemokrati. Det skulle innebära en kraftig ökning av stödet till konkurrensutsatta sektorer; såväl handelstullar som subventionerad tillgång till statlig forskning och utbildad arbetskraft för att möta konkurrensen från syd. Samtidigt en allt större utvidgning av tjänstesektorn som kan sysselsätta papperslös eller lågutbildad arbetskraft. För etniska svenskar med högre utbildning skulle det innebära en behaglig tillvaro i den globala arbetsdelningen, och med en socialdemokrati som alltmer siktar in sig på medelklassen så tycks det vara ett bra valstrategi. För de arbetare som står i valet mellan en osäker låglönemarknad och en tryggare exploatering som garanteras av en uppgörelse mellan en statlig socialdemokrati och ett offensivt näringsliv är det inte orimligt att satsa på de förra och fortsätta hoppas på att SAP ska hitta tillbaka till sitt förflutna.

Men det är viktigt att komma ihåg att historiens hjul inte snurrar baklänges, och inte heller är det rimligt att tänka sig att en trepartsöverenskommelse i stil med Saltsjöbaden skulle ge samma resultat utan hotet om revolution bakom dörren. Inte heller var den tiden alltid så bra för de arbetande massorna att våra drömmar borde vara ett

nytt trettioal eller ett sent 1970-tal. Jag vill inte heller med den här artikeln påstå att folk reser på sig eller knyter näven bara när vissa magiska förutsättningar dyker upp. Olika strategier hos kapitalet eller profitkvoter är två av de saker som avgör historiens utveckling, men en annan är drömmarna och hoppet hos kämpande arbetare. Eftersom den här artikeln handlar om en särskild aspekt av samtiden har jag inte diskuterat hur motståndets utveckling sett ut, det innebär såklart inte att det saknas motstånd eller att det är oviktigt. Kapitalismen är en levande motsättning, men den tar sig en mängd konkreta uttryck som vi måste analysera och förstå.

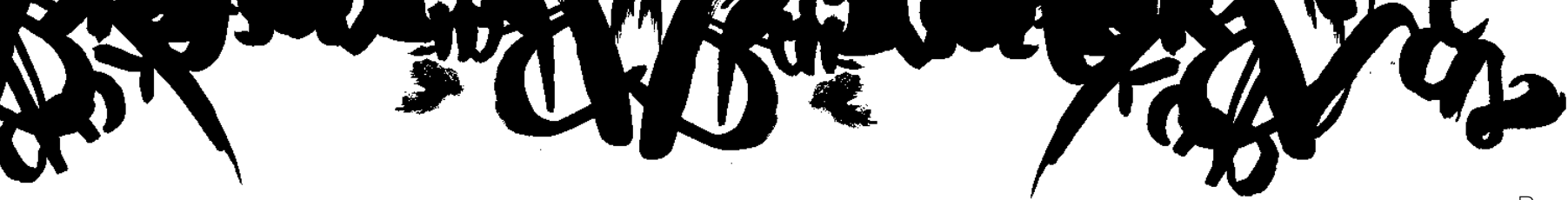
Luckor i kontrollen

Det är trots allt mycket lättare att storma vinterpalatset om man vet när vakterna går sina rundor, eller vilka historiska paralleller som nu tillåts.

För tillfället står vi inför ett val av två vägar som båda innebär problem och möjligheter; och det är lika bra att vara ärlig med att arbetarrörelsen just nu är svag i Västeuropa och socialismen inte tycks stå på dagordningen under de närmaste åren. Det innebär dock inte att det är ointressant att aktivt välja väg, det är skillnad mellan att arbeta i byggsvängen i Sverige och att vara hissförare i Polen – även om båda är exploaterade.

Samtidigt ska vi inte vara uppgivna eller bittra; att kapitalisterna just nu inte kan enas innebär att det finns stora luckor i deras kontroll och deras erbjudanden. Igår sågs man som galen om man ifrågasatte att marknadsekonomin var historiens slut, nu har människor börjat tvivla. Mycket av det som togs för givet igår är idag uppe för debatt, i en undersökning som gjordes nyligen av BBC så sa var fjärde att "den fria marknadskapitalismen har obotliga brister".

Som någon sa tidigare när historien tog en oväntad vändning, "det är stor oreka under himlen, situationen är utmärkt". •

Per Ferm

Reclaim the streets

Reclaim the streets har länge använts av anarkister som en rolig om än något diffus protestyttring. Det finns några som är betydligt klarare med vad de vill ha gatorna till. Och de använder dem till det. ”Streetracers gör det på gatan”, som en klassisk bakrutedekal uttrycker det.

Ända sedan fordon börjat färdas på vägar har det tävlats på dem. Men det var först med bilens spridning det började

Varje torr sommarhelg – däckan får inte fäste om det är vått – körs det mer eller mindre seriösa tävlingar runt om i Sverige. En del ingår i cuper, som exempelvis Valhalla Cup i Stockholm. Sverige är förmodligen det land där fenomenet och rörelsen kring det är störst. Detta har flera anledningar, som det stora bilintresset (framför allt för amerikanska bilar), bristen på dragracingbanor, de stelbenta reglerna för att få ordna tävlingar och

Direkt aktion fungerar. Tävlingarna genomförs och antalet riktiga banor och lagliga körtillfällen ökar. Detta skulle knappast ske utan det tryck som finns på politiker på grund av de olagliga tävlingarna.

riktigt intressant. Motorsport har funnits så länge som det funnits motorfordon och lika länge har det funnits mer eller mindre exklusiva sammanslutningar som har ordnat tävlingar. Tävlingarna har med tiden fått allt mer regler och som en given motvikt har det illegala tävlandet på allmänna vägar uppstått.

En av de yngsta och minst komplicerade tävlingsformerna är dragracing, det vill säga accelerationstävlingar. Det har gjorts att dess släkting utanför banorna, streetracing, är den vanligaste tävlingsformen på vägarna. Oftast finns det bara en klass, man kan få rejsa mot vem som helst i en utslagstävling. ”Run what you bring, and hope you brought enough” är devisen. Den tävlande går vidare i en ”stege” om man vinner ett rejs och slås ut ur tävlingen om man förlorar. Tävlingssträckan är vanligen som i dragracing 402 eller 201 meter, alltså en fjärdedels eller åttondels mile. Bilarna är oftast amerikanska med stora v8or, men även turbobilarna går stadigt framåt.

givetvis spänningsmomentet. Samt en sammansättning av arbetarklassen som gör att det länge funnits många tekniskt skolade arbetare som också haft det ekonomiskt möjligt att hålla på med bilar som hobby.

80-talet var en storhetstid med flera stora tävlingar, som ofta kallades ”Open” eftersom den största var Stockholm Open. Med en rekordnotering på över 60 startande var den världens största illegala tävling och pågick fram till tidigt 90-tal. Bilarna utvecklades till att bli riktigt snabba och många gick då över till att köra dragracing. Runt sekelskiftet kom ett nytt uppsving, då turbobilarna började öka i antal. Dessa hade svårt att passa in i dragracingens tävlingsreglementen och sökte sig därför till gatan.

Ni kan väl själva tänka er hur roliga dessa rejs är. Det är olagligt, det är tävling och det finns alltid en risk för att snuten dyker upp. Om ni planerar att besöka någon tävling så bete er som folk. Det största problemet är åskådarna, ”svansen”. De ställer ofta

till mer trafikproblem än de tävlande och drar till sig onödig uppmärksamhet.

Direkt aktion fungerar. Tävlingar genomförs och antalet riktiga banor och lagliga körtillfällen ökar. Detta skulle knappast ske utan det tryck som finns på politiker på grund av de olagliga tävlingarna. Bilsportförbundet och politiker tvingas försöka hitta lagliga lösningar på ”problemet”. Men i samband med planerna att få till legala arenor för ”streetracingen” försöker de också dela upp utövarna i goda och onda. Några åkare lockas till förhandlingar med löften om legala banor eller möjligheter att köra, om de bara upphör med sina illegala rejs. Detta får grupperna att upplösas eller splittras. Och i slutändan får de som är kvar sällan några legala körningar ändå. Polisen och politikerna ”löser” problemet med vägbulor, betongsuggor och ett sönderslaget streetracingkollektiv. Kanske känns metoden igen från andra ställen? Det får samma efterverkningar här, med ökad misstro mot polis och politiker. Det finns däremot andra ställen där det lyckats över förväntan. I Malmö har den illegala verksamheten minskat ordentligt sedan en bana öppnats och varje onsdagskväll får alla som vill komma och köra för en låg avgift. Fördelen med de legala rejsen är att man får ett så kallat ”tidkort” med en tid och en sluthastighet. Ett bra tidkort ger alltid status, är ett bevis på hur bra bilen är och hur bra man själv är som förare. För även om det bara handlar om att köra rakt fram i några hundra meter så ska reaktionen sitta där och det gäller att kunna växla rätt.

Vi ses på gatan! •

För mer info:
www.birkacup.se och www.zatzy.com

Recensioner

Lucio Rec läser **La revolución por el tejado** av Lucio Urtubia

Som barn i en liten baskisk by fick jag dagligen höra jämförelser mellan min tid och hur det var under Francotiden. Allt var sämre med Franco, och många beklagade dagligen att den djäveln dog i sängen. Jag tog på egen hand reda på vilka som varit på Francos sida, de som i Baskien kallas för Requetes. De som hade röda baskrar och som var beväpnade. De som inte behövde stå i kö i affärer och vänta som alla andra, de som plundrade de finaste husen i byn utan konekvenser, de som ägde alla affärer och företag eller de som regerade i stadshuset.

Att läsa om anarkisten och muraren Lucio Urtubias liv är för mig som att återvända till alla dessa berättelser. Urtubia är en av de mest mångfacetterade och spännande gestalterna i motståndet mot Francos regim. Kampen för honom tog alla former: han förfalskade diverse valutor, rånade banker, tryckte och distribuerade arbetar- och anarkistpropaganda – och under hela tiden fortsatte han att arbeta som murare. Hans memoarer skulle kunna kallas “Urtubia äventyraren” eller klassas som en revolutionär självhjälpsmanual. Det är en passionerad krönika över ett konstigt krig, skriven av verklighetens Robin Hood.

Lucio föddes 1931 i Cascante, en liten by som ligger i Navarras bördiga jordbrukslandskap, i en republikansk familj med fem syskon och knappa ekonomiska resurser. Han växte upp under solens hetta, med bus, lek och jordbruksliv. I Logrono, där Lucio gjorde lumpen, upptäckte han sin förmåga att smuggla varor. Han blev upptäckt och flydde till Frankrike där han bosatte sig i Paris. Motståndsrörelsen styrdes därifrån. Så har det varit i årtal. Vem i Spanien har inte hört talas om en gräns som delar samma land i två delar? I Baskien kopplas ordet “gräns” omedelbart ihop med kontraband, flyktingar, eller motståndsrörelsen. Jag är säker på att yrkesbenämningen “mugalar” bara finns på vårt språk, dvs de som jobbar för att ta hand om varor och folk som del i motståndet.

Emilie Ostergren

Gnistor

Attentat mot prinsessan

Brand lutar sig tillbaka i gungstolen, tänder pipan och plockar fram en dammig gammal bok ur hyllan. Vilken symbolisk aktion var det som kickstartade igång den moderna aktiviströrelsen i Europa?

Kanske denna? 1966 skulle den holländska prinsessan Beatrix gifta sig med sin Claus von Amsberg. Claus popularitet var inte på topp i Nederländerna på grund av hans bakgrund i Hitlerjugend. De spexinriktade unga anarkisterna som kallade sig Provos blev med ett slag världskända när de beslöt att blanda sig i bröllopsplanerna. Att prinsessparet fick sin båt dränkt i antiroyalistiska pamfletter under deras förlovningsturné blev en skandal. Och det fejkade talet från en utklädd drottning Juliana som högtidligt deklarerat att hon skulle bli anarkist och gå med i Provos i protest mot bröllopet satte deras namn på allas läppar. När det vilda ryktet om att Provos skulle dumpa LSD i stadens vattentäkt började florerade beslöt myndigheterna att kalla in 25 000 soldater för att hjälpa till att skydda bröllopsparets paradrut. Trots det lyckades Provos utklädda till vanliga medborgare att smyga sig förbi polisen och ta sig ända fram till palatset. När bröllopsprocessionen skulle starta tändes hemmagjorda rökgranater som kastades mot kortegen. Polisen, som var oförmögna att identifiera aktivisterna, började istället slå vilt omkring sig mot de församlade åskådarna och mediafotograferna. Så kantrade bröllopet till en total PR-skandal. Polisvåldet mötte kraftiga reaktioner från de intellektuella och krav på oberoende utredningar.

Tänk om det ändå skulle vara några prinsessor som ville gifta sig i vårt trista land. Så kul man skulle kunna ha. •

Lea Honorine och Valentina Martinez ser **Som en pascha**

Bio Rios foajé är fullpackad inför visningen av Svante Tidholms film *Som en pascha*. En dokumentär som utspelas på Europas största bordell i Tyskland. Så mycket mer vet de flesta inte om filmen vid det här laget. Vi serveras vin från brickor. Vi minglar runt bland för oss välbekanta ansikten från vänster- och feministkretsar. Småpratar något anspänt; många är förväntansfulla, andra mer skeptiska. Kommer Svantes ambition, att belysa hur sexindustrin är en del av de patriarkala strukturer vi lever i, att bli tydlig? Att prostitution är ett problem som rör alla män, inte bara de som köper och tjänar på den? Och framförallt; hur kommer kvinnorna att skildras? Frågorna är många, men innan vi sett filmen finns just inte mycket att prata om. Vi sjunker ner i röda fåtöljer.

Vi ser en film om en laglig bordell. Prostitutionen har aldrig varit fräschare eller säkrare. Ändå är det förjävligt. Genom ljussättning och kamerans riktning lyckas Svante förmedla en bild av prostitution som är långt ifrån förskönande. Det knyter sig i magen och drar ihop sig i svalget men det är oundvikligt, tänker vi, med tanke på temat.

Ganska snart börjar vi förstå att kylan som sprider sig i kroppen kommer sig av något annat. Något mycket svårare att sätta fingret på. Vi kan inte riktigt delta i det småfniss som emellanåt sprider sig i salongen. Och efteråt när stora delar av responsen på filmen är okritiskt positiv, känner vi oss förvirrade. Kanske borde vi

vara glada när en man vill ta i den här sörjan. En man som vill ta ansvar.

Men vår magkänsla är också att ta på allvar. Vad är det som väckt denna olust? Det handlar inte om att vi vill blunda för verkligheten. Det handlar om identifikation. För oss är kvinnorna i filmen inte några andra. Men filmaren söker identifikation med de sexköpande männen.

Vi ser en gruppsexscen på taket. En grupp män står och runkar runt en kvinna som suger av dem en efter en. Hon spelar rollen av den undergivna och kåta horan. Det är tungt och svårt att se. Men då förklarar filmaren med sin speakerröst att det vi sett egentligen är något helt annat än sex. Att det männen som kommer till bordellen egentligen är ute efter är – närhet.

Har Svante inte brytt sig om att ta reda på vad hundra år av feministisk kamp faktiskt genererat i för kunskap om maskulinitet, prostitution och sexköpares motiv? Är det brist på respekt som gör att han anser sig kunna leverera den stora sanningen utan att behöva ta del av den forskning och den kunskap som finns om prostitution? Istället kliver Svante rakt in i en av de mest långlivade myterna om prostitution, näst efter den lyckliga horan. Att det männen söker är närhet och att det är bristen på närhet som gör att de får en skev kvinnosyn. Som om mansrollen och mäns känsloliv skulle se likadant ut över hela världen.

Svante säger sig vilja förstå männen. Han kommenterar att han själv inte får tillräckligt mycket sex i sin relation. Han skrattar blygsamt när han erbjuder att delta i en porrfilmssinspelning. Men måste inte

frågan hur människor kan vara kapabla till dessa groteska övergrepp komma ur en solidaritet med de som drabbas av det? Kvinnorna skildras distanserat och kyligt. De blir verktyg för att förstå männen. Är det för att det är just kvinnor som utsätts? Hade han kunnat distansera sig på samma sätt om det var, låt oss säga, afrikaner eller vänsteraktivister som kränktes?

Allt kan inte rymmas i en film men när det nu ändå finns en feministisk ambition är det synd att kvinnors motstånd inte blir synligt. Få lyckas med att skildra förtryck utan att frånta människor dess värdighet och inge hopp om att förändring är möjlig. Men det går. Ett exempel från i fjol är Lo Kauppis monolog *Undercover*, med hjälp av projektioner och youtubeklipp berättar hon om den värld där kvinnor misshandlas, våldtas, mördas, säljs och köps. Hon avslutar med att låta kvinnor som riskerar sina liv för kvinnokampen komma till tals och uttrycka sina drömmar och önskningar.

Kanske hade ett erkännande av den homosocialitet som filmaren själv är bärare av lyft Svante Tidholms film och visat på hur stark maktordningen är. De självreflekterande inslagen i filmen framhåller istället hur känslösam, jämställd och djuptänkan- de han själv är.

Avslutningsvis vill vi säga att mäns och sexköpares gemensamma nämnare inte är brist på närhet under uppväxtåren. Utan deras position i de maktstrukturer som vi alla lever i och som tar sig olika uttryck i olika sammanhang världen över. Prostitutionen är ett av uttrycken för denna makt. •

Samira Ariadad och Rasmus Fleischer lyssnar på **Sunn O)))**

Det är inte ofta så mycket förväntan fyller en mörk och liten lokal som Fylkingen, strax innan Sunn O))) börjar spela. Det var som att vara på en demospelning med ett oerhört älskat band av en krets av några få personer. Alla där inne visste även att det bara fanns 150 biljetter som sålde slut dagen efter att spelningen utlysts via delvis oklara kanaler. Visst bidrog det till den nervösa stämningen.

Förbandet Void ov Voices fyller rummet med mässande sång men lyckas bara delvis bryta publikens småprat. Under rökpausen är frågan om kåpornas vara eller inte vara fortfarande på agendan. Går det att – på Fylkingens scen dessutom – inta de mest extrema av klassiska metal-poser, utan att det framstår som ironiskt? En kort stund senare rullar Sunn O)))s första ångvåldsackord över oss.

Så oerhört lekfullt. Vi rör oss runt under spelningen i lokalen för att känna hur ljudet är längre bak, i mitten, vid högtalarna. Vibrationer tar förväntningarnas plats. Storheten i Sunn O)))-konserten ligger inte bara i att se några gitarrer i händerna på män i kåpor. Den ligger i de oerhört låga tonerna som särskiljer fötterna från golvet, kittlar till i hela kroppen. Den ligger i närvaron av något våldsamhet med den fysiska kraften att knuffa undan tankar.

Men även i upplevelsen tillsammans med de andra i rummet: någon sakta nickande i takt – vad nu takt betyder i så långa och utdragna ackord – många andra blundande, gapande. Alla signalerade en vilja till uppfyllning, vända hela framkroppen mot högtalarna, öppna på ett annat sätt för intryck, genomträngning av tonerna. Likt handflatorna använder av oss av framkroppen för att känna mer, det är som att den likt dem är känsligare.

Någon konstaterade senare att ljudmassan tvingade många närvarande att öppna munnen för att låta basvågorna slippa ut. Oavsett vilket så lyckas högtalarna blåsa bort varje antydning till ironiskt leende inför munkkåporna på scenen.

När vibrationerna kännbart involverar alla rummets 150 magsäckar, 300 trumhinnor och 3600 revben – då är det inte längre möjligt att reducera musiken till ett återanvändande av rockhistoriska klischéer.

Det är, i strikt materialistisk mening, en ritual. Kåporna markerar, om inte annat, motsatsen till den indianen som föreskriver en låtsad kontinuitet mellan scenen och vardagslivet. Publiken är inte intresserad av att se ut som bandet och tillhör knappast någon gemensam ”stil”. Vad de delar med varandra är en rent fysisk beröring av alla kroppar i samma stund och på nära in på exakt samma sätt. •

Henrik Bromander

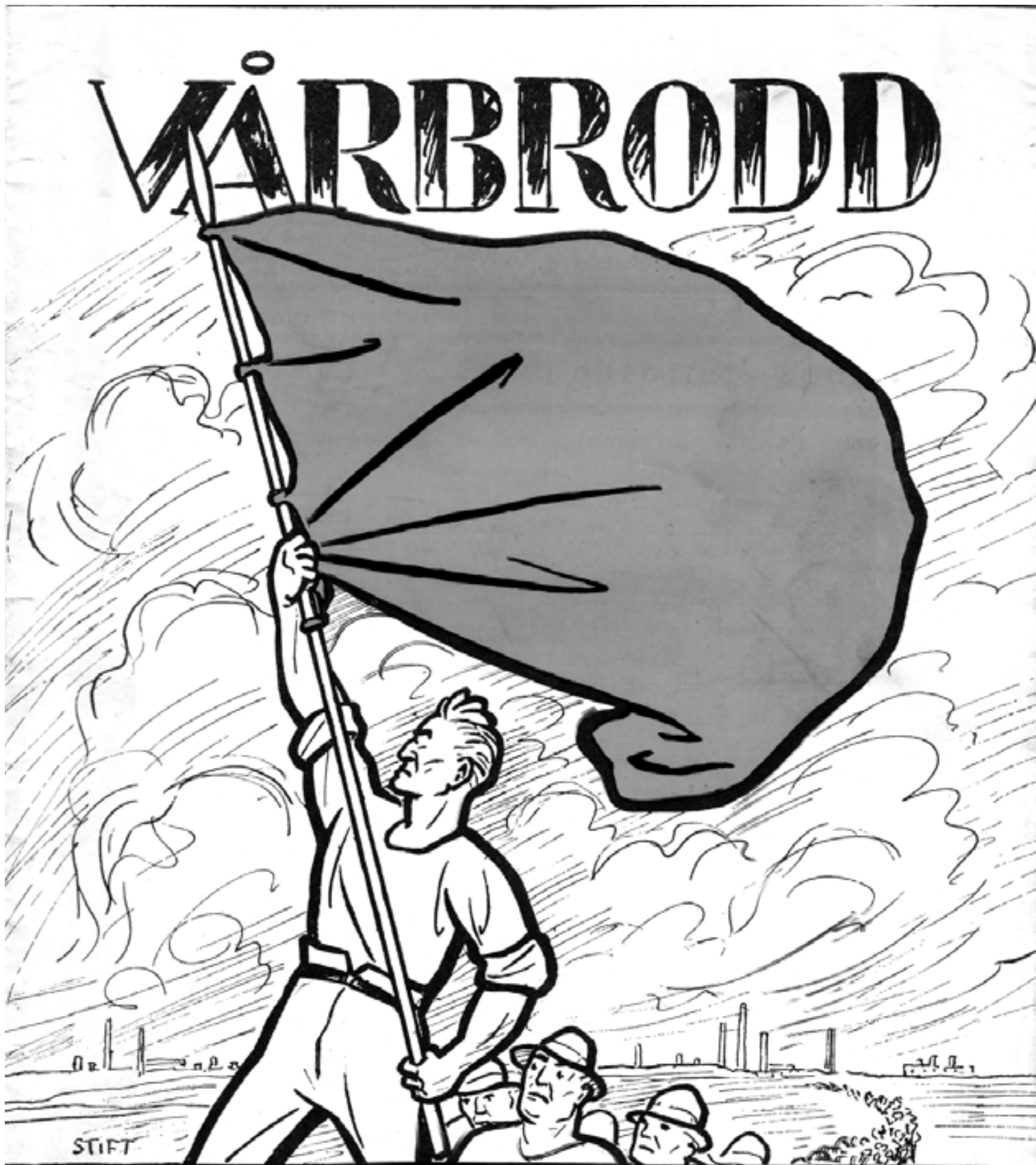
AFA-SOMMAR

Det var den varmaste sommaren
jordbrunt krut
varmbrunt
solen
låg oavbrutet på
den varmaste sommaren
mina väninnor
vi drack Baileys på den inglasade balkongen
och fascisterna låg på sina sängar
de stirrade uttryckslöst
upp mot taket
en varm dvala
varken sovande
eller vakenhet
fascisterna
slipade sina förskärare
nynnade dröjande
på gamla marcher
vi satt vid köksbordet
vi provade en ny sorts recept
eld och rök och brunt krut
vi hade en sommarvarm fantasi
vi skulle kunna älska
vem vi ville
vi skulle kunna segra
det fanns ingen
anknytning
och ingen väg därifrån

NEJ

Jag vill inte lära mig tänka positivt
Jag vill inte lära mig sälja mig själv
Jag vill inte lära mig öppna eget
Jag vill inte ha en personlig handlingsplan
Det är bra
Fortsätt med era diskussioner
Fortsätt slänga fram samma löjliga svar
som mantran
mantran
spika upp era teser och affirmationer
på alla positiva väggar
Jag är mycket stilla
för det är förändringar på väg
det är förändringar på väg
jag är mycket stilla
jag inväntar tillfället
ni är allvarliga på lek
jag leker på allvar
jaha
rikta era pistolmynningar mot mig
jaha
hota med avstängning
Jag är mycket stilla
för jag ska inte bara överleva
jag ska komma ut på andra sidan
och fortfarande kunna kalla mig människa

BRANDS 1:sta MAJ- och VÅRNUMMER 1931

Moa Martinsson under pseudonymen Helga i Brands förstamaj-nummer 1928:

Majdagen och de unga proletärerna.

För Vårbrodd av HELGA.

I.

Utefter byvägen komma fyra hästforor. De stora ardennerhästarna dra de tunga timmerlassen jämt och vant. Kuskarna slå händerna, hoppa av ibland och gå bredvid, ty det är gnistrande kallt.

Kusken på sista foran är femton år gammal; men han kunde tagas för tolv år eller trettio år, så spenslig är växten, så gammalklokt är aniktet.

Han är herrgårdsdräng — har två kronor om dagen, på det skall han hålla sig med mat, kläder och husrum. Han får börja arbetet kl. sju på morgonen och hålla i till mörkrets inbrott. Hemma har han sju mindre syskon. Far är ladugårdskarl och måste upp kl. fyra varje morgon. Hela familjen sover i ett kyffe på fem kvadratmeter.

Den unge trälen orkar ej själv lasta sitt timmerlass. De äldre hjälpa honom — en del av dem knota över det — men hjälpa honom ändå. Ibland vrenskas de stora hästarna; de gå då vart de behaga. Den unge kusken sliter i tömmarna, håller igen, skriker ord i vredesmod som en söndagsskollärare skulle svimma åt, springer fram och drar i tyglarna med magra, seniga pojkhänder.

— Stå still edra djävlar, ropar han. Detta är språk som herrgårdshästar förstå. Skamsat se de ned på den lilla kusken, lyder tygeln och stryker villigt bakåt eller åt sidan, precis som han vill ha dem — de äro också trålar, omedvetna om sin kraft. Den unge kusken är en träl som under årens slit blir mer och mer omedveten om sitt människovärde.

Tala den unge proletärens sak första maj, tala för erkänt människovärde åt honom; själv kan han ej, förstår ej, han har mindre omvårdnad än de tåliga herrgårdshästarna.

II.

En tidig höstdag mot kvällen kommer en motorbåt med rasande fart på väg utåt havsbandet. I båten är en ensam sjutton års pojke. Båten har han tagit. Han är på rymmarstråt.

Han kom till skärgården från Hall som fjortonårig, fick plats hos en rå drinkare, halvt bonde, halvt fiskare. Han blev lärd att tjuvvittja andras bragder, blev tvingad att supa, fick hugg och slag och svordomar samt

urusel mat, men härdade ändå ut i tre år.

En dag slog han bonden, tog en grannes motorbåt och rymde. Genom dag och natt förde han båten så länge han hade olja, många, många mil körde han — landsatte båten oskadd på främmande strand. Om ett par dagar blev han tagen av polisen och fick straff — men bonden, drinkaren, fick inget straff.

Tala den unge proletärens sak första maj; själv är han ett förvildat jagat djur. Tala för hans sak — giv honom människovärde!

III.

Det är lördagskväll, en aprildag. En motorbåt styr sakta ut från hamn. En gånglig fjorton års pojke är ensam maskinist och rogångare. I fören ligger far, den ståtliga, präktiga far, redlös.

Den unga rogångaren ser med sjövana, långsynta ögon framåt över den trånga farleden, som är farlig

så här i skymningen, med sina rev och trånga sund. Han får upp farten till 8 knop, mer törs han ej.

Hamnens ljus blir otydligare, aprilkvällens skymning sluter sig om honom. Stjärnorna börja tändas. Det blir ingen dimma, mumlar han belåtet. En dryg timmes färd har han framför sig. Han måste stå spänt giv akt hela tiden — skulle motorn krångla i något av de smala sunden, blir han tvungen »gå på land».

Hemma, långt utåt havsbandet, vänta mor och syskon. Han griper fast om rodet — ser på fadern som ligger där orörlig i sitt rus.

— Förbannade brännvin, säger fjortonåringen bittert, förbannade brännvin. Far, som var så snäll och så stark, som alltid sparade sin unga son när de lågo ute med strömmings-skötarna — som stod ensam och halade tunga bragder där det annars behövdes två man. Alla tyckte om far, alla bjöd honom, därför låg han nu redlös i sin båt och fjortonårs-sonen fick ensam ta ansvaret för dem båda.

Lördagsresorna till staden var det värsta gossen visste, ty då var inte far hans far längre — far blev en slö, dum, redlös främling.

I mörker lägger han till vid hemmets brygga. Mor är nere vid strand. Hon hade långt förut hört motorn. Korta och förstående falla replikerna.

— Är far full igen?

— Han sover,

— Du har fått stått ensam till rors igen, gud fader så karlarna äro, så de bära sig åt!

— Far blev bjuden — de trugar honom jämt — om gud fader fått i sig så mycket brännvin som far i dag, så hade han också somnat.

— Tyst pojke, du är gudlös. Vad skall jag ta mig till!

— Nu hölj vi om far och låter honom sova.

— Här är allt som du skickade efter, pengarna för fisken har jag också.

Mor och son breder varmt om den druckne. Mor går före upp mot huset. Fjortonåringen ser noga efter att båten är fastgjord — hölj ännu en rock över far.

— Förbannade brännvin, mumlar han och går så upp emot huset — upp till syskonens frågor efter far.

Den som talar människovärdets sak första maj — måste också tala om nykterheten!

Helga.

Men var finns solen?

— Morsan, Erna tjuvar som en vrålpå. Jag kan inte få henne att tåga!

— Håll henne i solen så att hon torkar!

*"När produktionsmedlen flyttar från fabriken till
våra huvuden skapas nya former av motstånd."*

*Det är en hoppväckande tanke i tider när
politiska frågor allt oftare blir polisiära frågor."*

- Herman Geijer

**DAGENS
KONFLIKT**
(WWW.DAGENSKONFLIKT.SE)

**TANKESMEDJAN
KONFLIKT**

ANARKISTISK BOKMASSA

Stockholm, Telefonplan

2010-06-05

anarchistbookfairsweden.se

UTOPIKARNEVAL

GATUFEST//GATUFEST//GATUFEST//GATUFEST

en fest för digt om du hatar att vara beroende av myndigheter som skadar dig//om du vill att välfärd ska vara något som alla har tillgång till//om du tröttnat på att hela tiden behöva betala för ditt utrymme//om du har tröttnat på att göra streetart ensam//om du drömt om en karneval genom staden som inte är tillrättalagd och sponsrad av fan och hans möster//om du kräks av fallosstatyer och är nyfiken på hur man tillsammans kan göra om den offentliga konsten//om du tänker att trygghet inte behöver gå hand i hand med mer övervakning och hårdare straff//om du undrar vad som finns under asfalten//om du tycker andra än konghuset och sauten ska kunna ta plats på gatorna//om du tycker att välfärd ska vara något annat än institutioner som försäkringskassan och socialtjänst//om du tycker gratis kollektivtrafik borde vara en del av välfärden//om du tänker att välfärd skulle kunna vara att allt av det allra nödvändigaste var gratis//om du tycker att det är bisarrt att butiker slänger mat bara för att hålla priserna uppe//om du hela tiden har en gnagande känsla av att det aldrig är du eller dina vänner och grannar som drar fördel av den "välfärd" som råder idag//om du längtat efter ett forum för att uppträda med din teatergrupp//om du varit nyfiken på vad som händer om man försöker förändra något tillsammans//om du undrat vad du ska göra av de hundratretton liter rosa färg du har i källaren//om du undrat vad som skulle kunna ske om du och din förort drog in till stan och skapade en fet fest på gatan//om du älskar att bygga sjukt stora saker på hjul men varit ledsen för att de aldrig fått den uppskattning de förtjänar//om du tycker att välfärd betyder **allt åt alla**

IG:DD

FRIIDHEMSPLAN

13 MAJ 2010